

Jaarstukken

2017

Colofon

Uitgave Gemeente Wassenaar

Postbus 499

2240 AL Wassenaar

Inlichting: gemeente@wassenaar.nl

5 juni 2018

Infographic

JAARVERSLAG 2017 IN ÉÉN OOGOPSLAG DUURZAAM INVESTEREN IN DE TOEKOMST VAN WASSENAAR

Gemeente Wassenaar

HOE KOMT DE GEMEENTE AAN HAAR GELD?

HET RIJK € 30.811.425

De algemene uitkering die o.a. via de loonbelasting wordt geïnd en specifieke uitkeringen

OVERIGE INKOMSTEN € 18.277.125

O.a. huur, rente en dividend

LOKALE HEFFINGEN € 21.257.000

RESERVEMUTATIES € 2.161.000

Inzet bestemmingsreserves

**TOTALE INKOMSTEN
€ 70.345.550**

WAAR HEEFT DE GEMEENTE WASSENAARHAAR GELD AAN BESTEED?

MEER WETEN? KIJK OP WWW.WASSENAAR.NL

Inhoudsopgave

Infographic	3
Leeswijzer.....	5
Jaarverslag 2017	7
Inleiding	8
P0 Bestuur en ondersteuning	18
P1 Veiligheid	32
P2 Verkeer en vervoer	36
P3 Economie	42
P4 Onderwijs	47
P5 Sport, cultuur en recreatie	51
P6 Sociaal Domein	60
P7 Volksgezondheid en milieu.....	72
P8 Wonen en bouwen	79
Verplichte paragrafen	85
Paragraaf Lokale Heffingen.....	86
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	94
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	100
Paragraaf Financiering	106
Paragraaf Bedrijfsvoering	111
Paragraaf Grondbeleid	125
Jaarrekening 2017	126
Balans per 31 december 2017.....	127
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	129
Toelichting op de balans per 31 december 2017	132
Activa.....	133
Passiva	138
Overzicht reserves	138
Toelichting op de reserves	139
Toelichting op de voorzieningen	145
Vaste schulden.....	148
Vlottende passiva.....	149
Waarborgen en garanties en niet uit de balans blijvende verplichtingen	150
Programmarekening	151
Toelichting op de programmarekening	153
Incidentele baten en lasten	161
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.....	162
Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid.....	163
Controleverklaring van de accountant	166
Bijlagen.....	167
Bijlage 1: Specifiek uitkeringen: Single information, Single audit.....	168
Bijlage 2: Bestuursovereenkomst: Structuur Staat van de Gemeente	169
Bijlage 3: Overzicht over te hevelen en af te sluiten kredieten	171
Bijlage 4: Algemene uitkering	179
Bijlage 5: Wet normering Topinkomens	181
Bijlage 6: Overzicht baten en lasten per taakveld	182
Bijlage 7: Overzicht incidentele baten en lasten	186

Leeswijzer

Met de jaarstukken 2017 legt het college van burgemeester en wethouders van Wassenaar verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid. Het jaarverslag start met de inleiding waarin kort en bondig wordt ingegaan op de belangrijkste inhoudelijke en financiële ontwikkelingen in 2017.

Conform het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (hierna te noemen BBV) bestaan de jaarstukken uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen. De jaarrekening omvat de financiële verantwoording per taakveld met het zogenaamde overzicht van baten en lasten en de balans waarop de controleverklaring van de accountant betrekking heeft.

Daarnaast is detailinformatie beschikbaar in de vorm van bijlagen. Hierin is ook de wettelijk verplichte informatie als de SiSa-bijlage en het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld opgenomen.

Jaarstukken

Op grond van artikel 8 van het BBV is de indeling van de jaarstukken ten opzichte van het begrotingsjaar 2016 veranderd en volgt hiermee beleidsbegroting 2017 waar de programma's onderverdeeld zijn in taakvelden. Verder is in de programma's is opgenomen welke maatschappelijke doelen we nastreven, welke activiteiten we daarvoor gaan uitvoeren en wat het kost. De beleidsindicatoren geven aan in hoeverre de gewenste maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd en hoe we deze effecten meten .

De belangrijkste veranderingen zijn:

1. Een herindeling van de begrotingen op verplichte taakvelden in plaats van de productgroepen en producten; de taakvelden hangen onder de voor elke gemeente vrij gelaten programma-indeling;
2. Het werken met voorgeschreven en eventueel op de lokale situatie toegesneden beleidsindicatoren;
3. Overhead en rentetoerekening worden centraal op een taakveld geregistreerd en alleen de directe kosten drukken op de taakvelden;
4. Het stelsel van baten en lasten wordt beperkt aangepast;
5. Alle nieuwe investeringen met een maatschappelijk nut mogen na 2017 niet in één keer ten laste van het boekjaar worden gebracht maar moeten worden afgeschreven;
6. Actievere sturing op het EMU-saldo.

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording bevat de beleidsmatige verantwoording over 2017 en de overzichten van de algemene dekkingsmiddelen en de kosten van overhead. Aangevuld met het verbruik van de post onvoorzien en het bedrag voor de vennootschapsbelasting.

In dit deel gaan we vooral in op de beleidsmatige verantwoording aan de hand van de volgende vragen:

1. Wat waren we van plan?
2. Wat hebben we hiervoor gedaan?

Op de vraag 'Wat heeft het gekost?' gaan we nader in bij de Jaarrekening.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren, met de wijziging van het BBV van 5 maart 2016 ([Stb. 101](#)) zijn gemeenten voortaan gehouden om in de programmaverantwoording in het jaarverslag, de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma's worden beoogd of gerealiseerd, toe te lichten aan de hand van beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij om het jaarverslag beleidsmatiger te maken.

Paragrafen

Naast de programma's moet de gemeenten minimaal zeven programma overstijgende paragrafen in de begroting opnemen. In de paragrafen staat belangrijke informatie voor het krijgen van inzicht in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's.

De Jaarrekening

De jaarrekening omvat de financiële verantwoording onderscheiden naar de balans met toelichting en het zogenaamde overzicht van baten en lasten met een toelichting per programma.

Controleverklaring

De jaarrekening is onderworpen aan de accountantscontrole en leidt tot een controleverklaring van de onafhankelijke accountant met een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening.

Bijlagen

geen

Jaarverslag 2017

Algemeen

Het college van CDA, D66, Passie voor Wassenaar, GroenLinks en de PvdA hebben als collegepartijen een ambitieus en passend coalitieprogramma voor Wassenaar in de periode 2014 – 2017 uitgevoerd.

Het college van burgemeester en wethouders sluit haar 4 jarige bestuursperiode af met een jaarrekening die laat zien dat de gemeentelijke financiën van Wassenaar structureel in evenwicht zijn en ruimte biedt voor een solide basis voor de nieuw bestuursperiode 2018 - 2022.

De financiële tekorten uit het verleden zijn in de afgelopen jaren weggewerkt. Mede door bezuinigingen, efficiënter werken door de ambtelijke organisatie en bijvoorbeeld door de verkoop van gemeentelijk vastgoed zoals de ambtswoning. De reserves en voorzieningen van de gemeente zijn, ondanks vele investeringen, nog altijd op een bijzonder hoog niveau. Dankzij de gezonde financiën zijn de gemiddelde woonlasten voor onze inwoners door een verlaging van de afvalstoffenheffing voor 2018 flink gedaald.

Rechtmatigheid en continuïteit bij de invoering van zorgtaken vanuit het Rijk en Provincie naar de gemeenten, was en is, een belangrijke taak van dit college. De zogeheten decentralisatie in het sociaal domein is dankzij de goede samenwerking tussen raad, college, de werkorganisatie Duivenvoorde en maatschappelijke instellingen geheel lokaal ingebed. Zowel organisatorisch als financieel. Er is bijvoorbeeld een reserve sociaal domein ingesteld om financiële tegenvallers, zoals in de jeugdzorg, op te kunnen vangen.

In samenspraak met inwoners, instellingen, verenigingen en bedrijven heeft de gemeenteraad vernieuwd beleid vastgesteld: de structuurvisie, verkeersvisie, woonvisie, sportvisie, erfgoedbeleid, toerismebeleid, klimaatbeleid en vele bestemmingsplannen. Beleid wat mede als basis dient voor de grootste Nederlandse wetwijzigingsoperatie van na de Tweede Wereldoorlog namelijk de invoering van de Omgevingswet

Er is geïnvesteerd in de aanleg van drie kunstgrasvelden voor voetbal en hockey, in de herinrichting van het parkeerterrein bij de Mansveltkade en in de aanleg van een faunaverbinding bij de Rijnlandroute/A44. Wassenaar investeerde enkele miljoenen, maar ontving ook provinciale bijdragen voor deze projecten.

Zorg voor monumentale gebouwen staat centraal. Na vele jaren verwaarlozing is begonnen met de restauratie van het Raadhuis De Paauw en van het bijbehorende landschapspark. Huize Den Deijl is verkocht en krijgt weer een levendige maatschappelijke bestemming. Het Johannahuis wordt in oude luister hersteld. Het dierenasiel en de dierenambulance hebben een nieuwe huisvesting gekregen. De Amerikaanse ambassade is in gebruik genomen en er worden weer nieuwe huur- en zorgwoningen

gebouwd in Wassenaar zoals: bij Bellesteijn, de Kerkstraat en het Van Polanenpark. Bij het zwembad wordt het eerste energieneutrale appartementengebouw gerealiseerd. Ook is na jaren van discussie de voetbalkooi bij de Burmanlaan in gebruik genomen.

Jan Hoekema nam tijdens zijn tweede ambtstermijn op 16 januari 2017 ontslag als burgemeester van Wassenaar. Burgemeester Charlie Aptroot van de gemeente Zoetermeer is door de Commissaris der Koning, de heer Jaap Smit, aangesteld tot waarnemer van de gemeente Wassenaar.

De gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 hebben geleid tot een nieuwe samenstelling van de gemeenteraad. Een aantal bestuurlijke ontwikkelingen dient in de nabije toekomst te worden geadresseerd. Het nieuw te vormen college zal zich moeten buigen over de verdere samenwerking met de regio en in het bijzonder met haar belangrijkste samenwerkingspartner de gemeente Voorschoten waarmee Wassenaar de ambtelijke werkorganisatie Duivenvoorde deelt. Als zelfstandige gemeente met een door de Kroon te benoemen burgemeester verplicht Wassenaar zichzelf ook voor de toekomst om op structurele wijze inkomsten en uitgaven van de gemeente in evenwicht te brengen. Zo valt er een structureel begrotingsgat van € 1,8 miljoen vanaf het jaar 2022 in de begroting door de landelijke afschaffing van de precariobelasting op netwerken van nutsbedrijven.

Resultaten

Bestemming werkelijk resultaat 2017

In het BBV is bepaald dat per programma eerst alle baten en lasten en het saldo daarvan worden verantwoord. Om het gerealiseerde resultaat te bepalen worden vervolgens per programma toevoegingen en/of onttrekkingen aan reserves begroot en verantwoord. De resultaatbestemmingen die in dit hoofdstuk samengevat zijn weergegeven worden in mindering gebracht op het gerealiseerde resultaat. Het hierna resterend bedrag wordt het saldo na bestemming genoemd en is voor 2017 in het onderstaande overzicht weergegeven.

Tabel 0.1 Rekeningresultaat 2017 (bedragen x € 1.000)		
	Begroting actueel 2017	Jaarrekening 2017
(+ = voordelig; - = nadelig)		
Totaal baten	66.840	70.346
Totaal lasten	-70.161	-68.913
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	-3.321	1.433
Onttrekking reserves	35.985	34.221
Toevoeging reserves	-32.060	-32.060
Toevoeging/onttrekking aan reserves	3.924	2.161
Gerealiseerd resultaat	603	3.594
Resultaatbestemming		
Budgetoverhevelingen (A+B)		-426
Overige resultaatbestemming (C)		-1.448
Saldo na bestemming (D)		1.720

De ontwikkeling van het eigen vermogen in relatie tot het gerealiseerde resultaat 2017

Eigen vermogen

Met een eigen vermogen van € 59,1 miljoen startte de gemeente het begrotingsjaar 2017 en twaalf maanden later eindigt het eigen vermogen op € 60,6 miljoen zoals uit de navolgende tabel blijkt. In dit hoofdstuk willen we met name ingaan op de ontwikkeling van de algemene reserve en het vrij besteedbaar deel in het bijzonder.

<i>bedragen * € 1.000</i>	31-12- 2017	31-12- 2016
Algemene reserve	32.629	37.749
Bestemmingsreserve	24.351	20.063
Resultaat na bestemming	3.594	1.327
	60.574	59.139

**Voor een toelichting op de reserves verwijzen we u naar de balansoelichting verderop in de jaarstukken.*

De algemene reserve

De algemene reserve is te onderscheiden in een vrij besteedbaar deel van € 24,6 miljoen eind 2017 en een Algemene reserve Weerstandsvermogen van € 8,0 miljoen i.c. de bufferreserve. Het vrij besteedbare deel is in 2017 afgenomen met een bedrag van circa € 5,1 miljoen Hier staat een toename van de bestemmingsreserves tegenover van € 3,0 miljoen.

Het gerealiseerde resultaat

Het gerealiseerde resultaat over 2017 kent een voordeel van € 3,6 miljoen en dat is aanzienlijk meer dan de begrote € 0,6 miljoen. Een bedrag van circa € 3,4 miljoen (93%) van dit resultaat komt voort uit incidentele baten door de verkoop van grond, een hogere opbrengsten uit bouwleges als gevolg van een paar grote projecten en heffingen. Het resultaat dat structureel is bedraagt circa € 0,2 miljoen (7%). Wat is nu het effect van dit resultaat op de financiële positie en het eigen vermogen van de gemeente? Op deze vraag gaan wij hieronder nader in.

Ontwikkeling van het eigen vermogen

In de veronderstelling dat onze voorstellen voor resultaatbestemming door uw raad worden gehonoreerd neemt de algemene reserve toe met een bedrag van circa € 1,7 miljoen en komt daarmee uit op een saldo van circa € 26,3 miljoen. Daarnaast stellen we in het kader van de jaarlijkse actualisatie voor een aantal bestemmingsreserves op te heffen dan wel af te romen waardoor de algemene reserve verder toeneemt met circa € 3,8 miljoen tot € 30,1 miljoen. Hiermee vorm het vrij besteedbaar deel van het eigen vermogen circa 50% van het totale eigen vermogen van € 59,0 miljoen na bestemming van het resultaat.

Toekomstig kader investeringsbeslissingen

Naast het uitvoeren van de nog openstaande investeringen van ca. € 8 miljoen hebben we samen met uw raad ambitieuze (investerings-)plannen voor onze gemeente en daartoe ook verkenningen in gang gezet. Wij noemen hierbij, zonder volledig te zijn, de restauratie van de Paauw, de ontwikkeling van

een nieuwe sporthal, een centrum voor jeugd en gezin. Ambities die niet alleen investeringen met zich meebrengen maar ook structurele exploitatielasten die structureel gedekt moeten worden.

Aan deze investeringsbesluiten zijn ook financieringsaspecten verbonden omdat het eigen vermogen niet volledig in liquide middelen beschikbaar is. Eind 2017 bedroegen de beschikbare liquiditeiten € 19,3 mln. en staat er een verstrekte lening uit bij de Rabo-bank van € 15 miljoen die halverwege 2019 beschikbaar komt. In 2018 en 2019 zou dus ca. € 34,3 mln. aan liquiditeiten beschikbaar zijn voordat Wassenaar financiering uit de markt moet halen met rentelasten als bijkomend gevolg.

Begrotingstechnisch kunnen we investeren tot € 30,3 miljoen en met name de afschrijvingslasten dekken uit de vrij beschikbare algemene reserve. Daarboven zal de structurele ruimte in de exploitatie afnemen wat vraagt om aanvullende dekking bijvoorbeeld in de vorm van verhoging van de baten of bezuinigingen elders.

Het perspectief

In tegenstelling tot het robuuste eigen vermogen laat de sluitende meerjarenbegroting 2018- 2021 in onderstaande tabel zien dat het begrotingsoverschot bescheiden is. Het actuele beeld van het meerjarig begrotingsoverschot is hieronder weergegeven.

Begroting	2018	2019	2020	2021
Voordelig saldo na wijziging	141.800	260.002	113.743	140.877

Binnen deze beschreven context zullen we als college en uw raad in goede samenhang besluiten moeten nemen over de haalbaarheid van de geformuleerde ambities en de daarbij behorende investeringen met bijbehorende structurele exploitatielasten.

In deze afweging speelt ook het gegeven dat het Rijk de gemeente heeft opgedragen de precariorechten op leidingen en kabels in 2022 af te schaffen. Deze maatregel betekent een structurele inkomstenderving voor de gemeente van circa € 1,8 miljoen.

Het gerealiseerd resultaat 2017

Het reële resultaat 2017 kent een voordeel van € 3.594.406. Hiervan is € 3.360.170 incidenteel en € 234.236 structureel. In belangrijke mate (93%) valt het incidentele resultaat toe te schrijven aan verkoopopbrengsten van onroerend goed en hogere baten voor leges en heffingen.

(+ = voordeel)	Primitieve begroting	Actuele begroting	Rekening
Reëel saldo (1)	0	603.040	3.594.406
Incidenteel saldo (2)	171.633	237.537	3.360.170
Structureel saldo (1-2)	-171.633	365.503	234.236

In de navolgende beschrijving doen we voorstellen voor de bestemming van het resultaat.

A. Budgetoverhevelingen ten laste van het resultaat 2017

Vennootschapsbelasting

In 2017 is een budget van € 27.000 beschikbaar gesteld voor de werkzaamheden rondom de uitvoering van de vennootschapsbelasting. De uitvoering is een continu proces waarbij werkzaamheden regelmatig tegen het licht gehouden worden in het kader van de VPB. Complexe vraagstukken worden overlegd met een fiscaal specialist op dit gebied. Om dit proces te kunnen borgen wordt voorgesteld het restantbudget van € 14.600 over te hevelen naar 2018.

Schakelklas vluchtelingenkinderen

Samen met gemeente Voorschoten is voor alle vluchtelingenkinderen een schakelklas gerealiseerd. Hiervoor was in 2017 € 77.500 beschikbaar gesteld. Door het teruglopende aantal vluchtelingenkinderen is de klas na de zomer van 2017 gestopt. Daar er nog geen uitsluitsel is over de juridische status van het ontslag zijn de financiële consequenties nog niet duidelijk. Wij stellen voor € 30.000 van het resterende budget hiervoor ter dekking over te hevelen naar 2018.

Peuteropvang en Harmonisatiewet

In 2017 is een incidenteel budget van € 65.000 beschikbaar gesteld met het oog op de inwerkingtreding van de Harmonisatiewet per 1 januari 2017. Deze wet maakt het mogelijk dat iedere peuter minimaal 2 ochtenden per week naar peuter-/kinderopvang kan. Vanaf 2016 is er diverse keren gesproken met de partners in het veld die kinderen opvangen in de leeftijd van 2,5 – 4 jaar om ze voor te bereiden op de komst van deze wet. De inwerkingtreding van de Harmonisatiewet is met een jaar uitgesteld naar 2018. Voor de verdere versterking en bekostiging van het peuterspeelzaalwerk in 2018 stellen we voor het resterende budget ter hoogte van € 57.000 door te schuiven naar 2018.

Klijnsmagelden

In 2017 is voor de bestrijding van armoede kinderen een budget van € 100.000 beschikbaar gesteld. Voor de besteding van deze zogenaamde Klijnsmagelden is een langere doorlooptijd nodig. Om tot de volledige besteding te komen wordt voorgesteld het restantbudget van € 60.000 over te hevelen naar 2018.

Idata

Voor de communicatie bijzondere bijstand is in 2017 € 27.627 beschikbaar gesteld. Bij vaststelling van het 'minimabeleid 2015-2018' is besloten onderbestedingen over te hevelen naar het daarop volgende jaar. We stellen voor het restantbudget van € 12.000 over te hevelen naar 2018.

Doorstroming N44

In 2017 is de businesscase N44 gestart om samen met Rijkswaterstaat de doorstroming van de N44 te onderzoeken. In het onderzoek wordt gekeken welke maatregelen haalbaar zijn. Omdat het onderzoek en de presentatie vinden plaats in 2018 wordt voorgesteld € 50.000 over te hevelen naar 2018.

Haalbaarheidsonderzoek Sporthal

In november 2017 is door de raad besloten tot een haalbaarheidsonderzoek naar een sporthal en is hiervoor € 30.000 beschikbaar gesteld om ontwerpplan C van de sporthalcommissie verder uit te werken. Wij stellen voor € 30.000 over te hevelen naar 2018.

MRDH gelden voor verkeersmaatregelen bij scholen

Door de bestuurscommissie Vervoersautoriteit is besloten om per 31 december 2017 het programma Gemeentelijke Projecten binnen de MRDH stop te zetten. Bij de afwikkeling van de Gemeentelijke Projecten is door de MRDH een bedrag uitgekeerd van € 31.413 voor verkeersmaatregelen bij scholen. Wij stellen voor dit bedrag over te hevelen naar 2018 voor de afronding van de projecten.

Statushouders

In 2017 is het integraal plan van aanpak integratie en participatie statushouders vastgesteld en is hiervoor een budget van € 352.712 beschikbaar gesteld waarvan €107.000 betrekking heeft op een budgetoverheveling uit 2016. De beschikbare gelden voor 2017 zijn niet volledig benut (zie ook het voorstel onder B). Omdat de werkzaamheden zoals beschreven in het plan van aanpak ook in 2018 doorlopen wordt voorgesteld het resterende budget 2017 van € 141.307 over te hevelen naar 2018.

B. Budgetoverhevelingen waarvoor specifiek dekking beschikbaar is

Deze overhevelingen hebben geen effect op het bestemmingsresultaat omdat de dekking gelijk is aan de over te hevelen budgetten.

Groeneveltlaan

In 2017 is een incidenteel budget van € 20.000 beschikbaar gesteld voor het vernieuwen van de Groeneveltlaan te dekken uit de reserve onderhoud openbare ruimte. Een deel van de voorbereiding heeft in 2017 plaatsgevonden maar vanwege discussie over de wijze van uitvoering is de uitvoering vertraagd. Om de werkzaamheden uit te kunnen voeren wordt voorgesteld het restantbudget van € 16.400 en de bijbehorende dekking uit de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte over te hevelen naar 2018.

Statushouders

In 2017 is het integraal plan van aanpak integratie en participatie statushouders vastgesteld en is hiervoor een budget van € 352.712 beschikbaar gesteld waarvan €107.000 betrekking heeft op de budgetoverheveling uit 2016. De beschikbare gelden uit 2016 zijn niet volledig benut (zie ook het voorstel onder A). Omdat de werkzaamheden zoals beschreven in het plan van aanpak ook in 2018 doorlopen wordt voorgesteld het resterende budget van € 61.093 over te hevelen naar 2018.

Rozenweg-Rozenplein

Als uitvloeisel van de bestuursovereenkomst RijnlandRoute wordt met de provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat bekeken welke maatregelen er te nemen zijn om de doorstroming bij Wassenaars grootste verkeersknelpunt te verbeteren. Wij stellen voor de nog beschikbare middelen van € 42.225 en de bijbehorende dekking, 50% uit de algemene reserve en 50% van de provinciale bijdrage over te hevelen naar 2018.

Gymzaal Burmanlaan

In 2017 is een voorbereidingsbudget van € 20.000 beschikbaar gesteld voor het bewegingsonderwijs en terugbouwen van de gymzaal aan de Burmanlaan. Omdat de bouw pas in 2018 zal plaatsvinden stellen wij u voor het niet bestede deel van € 18.767 met bijbehorende dekking ten laste van de algemene reserve over te hevelen naar 2018.

Groencompensatie bij de Amerikaanse Ambassade

Wij stellen voor de resterende budgetten voor de groencompensatie van € 547.051 met bijbehorende dekking te weten, € 160.000 uit de algemene reserve en € 387.051 van derden over te hevelen naar 2018. Deze budgetoverheveling is nodig voor de groeninrichting van de omgeving rondom de ambassade en een eventuele schadeloosstelling.

Klimaatprogramma 2016-2019

Voor de continuering van het Klimaatprogramma 2016-2019 stellen wij voor de nog beschikbare middelen van €102.650 en de bijbehorende dekking uit de bestemmingsreserve 'volkshuisvesting en duurzaamheid' over te hevelen naar 2018.

C. Overige resultaatbestemming

Afvalstoffenheffing

De aan de afvalstoffenheffing toerekenbare kosten zijn lager dan de gerealiseerde opbrengsten van € 601.000. Wij stellen voor het incidentele voordeel bij de resultaatbestemming toe te voegen aan een nog in te stellen 'egalisatievoorziening afval' om toekomstige tariefontwikkelingen.

MRDH gelden

Door de bestuurscommissie Vervoersautoriteit is besloten om per 31 december 2017 het programma Gemeentelijke Projecten binnen de MRDH stop te zetten. Bij de afwikkeling van de Gemeentelijke Projecten is door de MRDH een bedrag uitgekeerd van € 203.300 voor nog niet concrete Wassenaarse verkeersprojecten. Gezien de verkeersprojecten die nog op stapel staan stellen wij voor de uitkering te bestemmen voor een in te stellen bestemmingsreserve 'verkeersprojecten' en het bedrag van € 203.300 hierin te doteren.

Egalisatiereserve Omgevingsvergunningen

Als gevolg van een aantal incidentele grote projecten is in 2017 ruim meer ontvangen dan begroot. De opbrengst van omgevingsvergunningen lastig te ramen omdat het moment van aanvragen lastig is in te schatten met uitschieters als gevolg van grote bouwprojecten. De volledige bate valt in enig jaar maar de toerekening van meerkosten kan over meerdere jaren verspreid zijn. Om stabiliteit van tarieven en opbrengsten te borgen stellen wij voor een egalisatiereserve Omgevingsvergunningen in te stellen om begrotingseffecten op te kunnen vangen. Wij stellen voor de meeropbrengst van €446.745 te doteren aan de in te stellen egalisatie reserve Omgevingsvergunningen.

Sociaal Domein

In lijn met de landelijke ontwikkelingen zien wij dat de kosten voor het sociaal domein en met name de uitvoering van de jeugdwet nog steeds een stijgende lijn vertonen. Dit in combinatie met de

onzekerheden die bestaan over de ontwikkeling van de vergoedingen die gemeenten daarvoor van het rijk ontvangen achten wij een adequate reserve sociaal domein van groot belang. Om die reden stellen wij voor een bedrag van € 40.000 te doteren ten laste van het resultaat in de reserve Sociaal Domein. De reserve bereikt daarmee het door u gestelde maximale omvang van € 2.000.000.

Reserve accommodaties gemeentelijk personeel

De WODV heeft het begrotingsjaar 2017 met een positief resultaat afgesloten en een bedrag van circa € 157.000 wordt teruggestort naar de gemeente Wassenaar. Wij volgen het advies van het Dagelijks Bestuur van de WODV en stellen voor dit resultaat beschikbaar te houden in een nog in te stellen bestemmingsreserve 'Accommodaties gemeentelijk personeel' om de huidige huisvesting van ambtenaren op een adequaat niveau te onderhouden of op niveau te brengen.

D. Saldo na bestemming

Voorgesteld wordt het saldo na besluitvorming van de voorstellen genoemd onder A t/m D vast te stellen op € 1.720.041 en dit bedrag toe te voegen aan de algemene reserve.

Afwikkeling oude investeringskredieten en -budgetten

Jaarlijks stelt de raad middelen beschikbaar voor het doen van investeringen. De praktijk wijst uit dat we door omstandigheden niet alle projecten binnen de voorgenomen termijn tot (volledige) uitvoering kunnen brengen waardoor kredieten voorsnog (deels) onbenut blijven. Om te voorkomen dat door de gemeenteraad beschikbaar gestelde kredieten te lang aan de integrale afweging van de aanwending van schaarse middelen onttrokken blijven, is in de nota activabeleid verwoord dat kredieten voor investeringen maximaal 2 jaar beschikbaar blijven. Daarom houden we bij het opstellen van de jaarrekening de projecten tegen het licht om te zien of de nog niet bestede middelen nodig zijn in 2018.

Voorgesteld wordt:

- De projecten uit tabel A bijlage 3 formeel af te sluiten en de effecten van de vrijval van € 325.362 te verwerken bij de begroting 2018 en verder;
- Conform het activa beleid de beschikbaarstelling van € 7.949.980 met een jaar te verlengen voor de projecten vermeld in (tabel B) en;
- Conform het activa beleid de beschikbaarstelling van € 915.047 met een jaar te verlengen voor de afronding van projecten uit de periode 2010 t/m 2015 (tabel C).

Reserves en Voorzieningen

Reserves en voorzieningen worden jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening geëvalueerd. Bij alle reserves wordt beoordeeld of het doel waarvoor de reserves zijn gevormd nog relevant is en of de omvang nog in overeenstemming is met de gestelde doelen.

Bestemmingsreserve Kostendekkendheid Omgevingsvergunningen

Bij de besluitvorming van de jaarrekening 2013 heeft de raad een bestemmingsreserve gevormd uit de eigen middelen voor de kostendekkendheid van de omgevingsvergunningen. Met als doel om binnen een paar jaar te komen tot een kostendekkend tarief. De te verwachten tekorten in de tussenliggende

periode zijn gedekt uit deze bestemmingsreserve. In begroting 2018 is geconstateerd dat de onttrekking aan de reserve in 2018 en volgende jaren niet meer nodig is. Wij stellen voor deze reserve op te heffen en het saldo van € 453.000 toe te voegen aan de algemene reserve.

Om uitschieters in de leges opbrengsten op te kunnen vangen wordt conform advies van de commissie BBV voorgesteld een Egalisatiereserve Omgevingsvergunningen in te stellen. Zie ook het eerdere voorstel onder C.

Bestemmingsreserve kapitaallasten

Bij de bepaling van de omvang van de reserve kapitaallasten zwembad, die per 1-1-2017 in de reserve Kapitaallasten is opgegaan, is destijds rekening gehouden met een (vaste reken)rentecomponent van 3% terwijl nu sprake is van een berekende omslagrente van 0%. De omvang van de reserve is daarmee € 2.070.187 hoger dan voor de toekomstige afschrijvingen benodigd is. Voorgesteld wordt deze bestemmingsreserve met dit bedrag te verlagen en toe te voegen aan de algemene reserve waaruit deze bestemmingsreserve oorspronkelijk is gevormd.

Bestemmingsreserve frictiekosten

Bij de bepaling van de omvang van deze reserve is destijds rekening gehouden met een bijdrage in de geraamde exploitatietekorten in de jaren 2017 t/m 2019. De reden voor het instellen van deze reserve was gelegen in het feit dat de verschillende opgenomen taakstellingen en ombuigingen een implementatieperiode van ca. 3 jaar vragen voordat het uiteindelijk beoogde lasten niveau kan worden bereikt. In de overbruggingsperiode zou het optredende exploitatietekort gedekt worden uit deze reserve.

Voor het begrotingsjaar 2017 werden deze kosten geraamd op € 963.800. Nu het begrotingsjaar met een voordeliger resultaat is afgesloten dan verwacht zonder hiervoor de reserve 'frictiekosten' aan te spreken, wordt voorgesteld de omvang van de reserve te bepalen op de voor 2018 en 2019 voorziene bijdragen van in totaal € 1.173.571 en daarmee de genoemde € 963.800 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve waaruit deze bestemmingsreserve oorspronkelijk ook gevormd was. Aldus wordt ook invulling gegeven aan de eis van de toezichthouder dat er wat betreft de inzet van reserves géén sprake mag zijn van een zgn. 'opschuivend meerjarenperspectief'.

Bestemmingsreserve Onderhoud Openbare ruimte

In 2014 is een aantal voorzieningen vrijgevallen omdat er een actueel beheerplan ontbrak. De vrijgevallen bedragen zijn in de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte gestort. In 2015 en 2016 is bij raadsbesluit budget beschikbaar gesteld voor de dekking van groot onderhoud aan wegen. In het jaar 2016 zijn nieuwe beheerplannen opgesteld en geaccordeerd. De verkeersprojecten 2015 en 2016 maken geen onderdeel hiervan uit omdat al eerder dekking hiervoor uit de bestemmingsreserve was gevraagd. Wij stellen voor, conform de BBV voorschriften, de benodigde middelen van de betreffende projecten van € 1.513.443 over te hevelen naar een in te stellen voorziening 'groot onderhoud wegen 2015-2016' en het restant van € 313.600 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve.

Voorziening achterstallig onderhoud groen

In 2013 is deze voorziening met een initiële storting van circa € 323.000 ingesteld. Eind 2016 restte nog een saldo van € 737,-- en in 2017 hebben zich geen bestedingen meer voorgedaan. Wij stellen voor de voorziening op te heffen en het saldo vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve.

P0 Bestuur en ondersteuning

Doelstelling: "wat willen we bereiken?"

- Bestuurders van hoge kwaliteit en deskundigheid, een luisterend bestuur;
- Een bestuurscultuur gebaseerd op vertrouwen en integriteit;
- Een zuinig, efficiënt en doelmatig bestuur;
- Goede kwaliteit van raadsstukken;
- Goede dienstverlening aan de burger, deze is tijdig, duidelijk, klantgericht en toegankelijk;
- Wassenaar werkt als zelfstandige gemeente samen in regionaal verband.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 0.1 Bestuur

Wat waren we van plan

Vergroten van het vertrouwen door een vernieuwend, integer, betrouwbaar en professioneel college dat constructief samenwerkt met de gemeenteraad.

Hoe hebben we dat gedaan

Collegeleden maken via de website transparant welke declaraties ze indienen en waarvoor. Het college communiceert op een transparante en respectvolle wijze met de raad en haar inwoners. Informatiebrieven dragen bij aan het tijdig informeren van raad en burgers.

Inleiding.

De politieke en bestuurlijke verhoudingen hebben de afgelopen jaren onder druk gestaan. Mede daardoor stond het vertrouwen van inwoners van Wassenaar in hun gemeenteraad en college onder druk. Het college is een onderzoek gestart, waarbij de bewoners van Wassenaar nadrukkelijk aan zet zijn, het zgn. Wassenaarkompas. Besluitvorming over dit onderzoek zal plaatsvinden in de nieuwe gemeenteraad en een nieuw college. De komende periode staat in het teken van het onderzoek met betrekking tot de bestuurlijke toekomst van Wassenaar en versterking van bestuurskracht en van vertrouwen. Over het algemeen gaat het goed in de gemeente. Versterking van vertrouwen in zowel raad als college blijft een echter wel belangrijk punt.

Vergroten van het vertrouwen.

De nauwe en belangrijke interactie tussen college en gemeenteraad is min of meer hersteld en we houden graag deze koers vast. We proberen het vertrouwen verder te herstellen door een vernieuwend, integer, betrouwbaar en professioneel college te zijn dat constructief samenwerkt met de gemeenteraad. De ingezette verandering van de bestuurscultuur en herstel van verhoudingen moeten we blijven vasthouden. We benutten daarvoor optimaal de kracht uit de samenleving.

In de komende periode wordt de lijn van investeren in de kernwaarden, vertrouwen en transparantie vast gehouden. Het ingezette herstel van relaties, bestuurlijke verhoudingen en een goede samenwerking tussen bestuur en ambtelijke organisatie zijn hierin essentieel. Hierin proberen we stappen te maken mede door wijzigingen in aansturing van de werkorganisatie.

Bewustzijn van ieders rol en verantwoordelijkheden zijn hierin belangrijk. Wij willen de inwoners van Wassenaar zoveel mogelijk uitnodigen om mee te doen en zullen hen op tal van manieren betrekken bij de voorbereiding van besluiten. Beleid moet zoveel mogelijk tot stand komen in samenspraak met burgers en hun vertegenwoordigers.

Bovenlokale en regionale samenwerking.

De gemeente Wassenaar werkt intensief samen met de gemeente Voorschoten in de gezamenlijke 'Werkorganisatie Duivenvoorde'. De gemeente Wassenaar denkt na over haar toekomst en scenario's voor samenwerking. Resultante hiervan is het onderzoek naar de bestuurlijke toekomst, het zogenaamde Wassenaarkompas, dat onlangs van start is gegaan. Wij nodigen alle Wassenaarders hierbij nogmaals uit hierover mee te denken.

Het vraagstuk van democratische legitimatie en de rol en positie van de raad in relatie tot samenwerkingsverbanden vergen bijzondere aandacht. Ook willen we een beter inzicht in de risico's van verbonden partijen. Over het algemeen zullen wij terughoudend zijn bij de overdracht van autonome bevoegdheden aan gemeenschappelijke regelingen.

Transparantie.

Goede dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers is van groot belang en moet tijdig, duidelijk, klantgericht en toegankelijk zijn. Collegeleden maken via de website transparant welke declaraties ze indienen en waarvoor. Het college communiceert op een transparante en respectvolle wijze met de raad en haar inwoners. Informatiebrieven dragen bij aan het tijdig informeren van raad en burgers.

Burgerparticipatie.

Aan burgerparticipatie wordt in een zo vroeg mogelijk stadium aandacht gegeven. Hierin worden ook de mogelijkheden van social media meegenomen. Wij betrekken inwoners op verschillende manieren en in een vroeg stadium bij beleidsvorming. Daar waar het gaat om de bestuurlijke toekomst van Wassenaar is de insteek van het college heel duidelijk dat de inwoners van Wassenaar aan zet zijn. Met het Wassenaarkompas krijgen de inwoners van Wassenaar een kans om mee te denken en te praten over de toekomst. Deze manier van burgerparticipatie is uniek in Nederland.

De kernwaarde transparantie krijgt inhoud door tijdig te communiceren, informatie te delen en inwoners (nog) meer bij de totstandkoming van beleid te betrekken. Door de zaken die op dit moment spelen met betrekking tot het herstel van bestuurlijke verhoudingen en bestuurskracht is communicatie nog belangrijker geworden. Communicatie is zoveel mogelijk een vast onderdeel van ons beleid. Transparantie heeft een duidelijke relatie met integriteit en professionaliteit van bestuur.

Structuurwijziging

Om bestuurskracht te versterken zijn er besluiten genomen over een structuurwijziging. De belangrijkste wijziging is de overgang naar een éénhoofdige directie. De twee gemeentesecretarissen

die nu nog tevens directeur zijn bij de WODV, zijn vanaf 2018 gemeentesecretaris zonder een functie in de Werkorganisatie. De gemeentesecretarissen kunnen dan handelen vanuit de gemeente als opdrachtgever/klant van de Werkorganisatie. Op deze manier worden de rollen van opdrachtgever (gemeente) en opdrachtnemer (Werkorganisatie) beter gescheiden.

Ook is besloten het management van de WODV te verkleinen en daarbij een logischer indeling te maken. Binnenkort zal er gestart worden met een inventarisatie naar hoe de transparantie van de collegebesluitvorming nog meer kan worden verbeterd. Hierbij kan worden gedacht aan meer informatie beschikbaar te stellen omtrent de collegebesluitvorming. Het college probeert dit al door zoveel en transparant mogelijk te informeren via bijvoorbeeld raadsinformatiebrieven.

Samenwerking tussen Wassenaar en Voorschoten

De samenwerking tussen de gemeenten Wassenaar en Voorschoten is beter vormgegeven. Eerder was er weinig overleg, dit terwijl er wel één ambtenarenapparaat is. Zo is er regelmatig overleg en afstemming tussen beide colleges en tussen beide burgemeesters. Voorheen werden er veel zaken dubbel gedaan voor beide gemeenten of net op een andere manier. Inmiddels is door beide raden een besluit genomen om werkprocessen en beleidsvoorstellen zoveel als mogelijk te harmoniseren. Daardoor kunnen opdrachten aan de Werkorganisatie slim worden gecombineerd.

Taakveld: 0.2 Burgerzaken

Wat waren we van plan

Tijdig en klantgericht helpen van de inwoners volgens het uitgangspunt "digitaal als het kan, persoonlijk waar nodig";.

Hoe hebben we dat gedaan

Wassenaar werkt op afspraak en is aangesloten op MijnOverheid.

Alle daarvoor geschikte gemeentelijke producten zijn digitaal aan te vragen.

Het digitaal vaardig maken van de inwoners met een speciale training.

Wassenaar werkt op afspraak.

De gemeente Wassenaar werkt sinds 2016 volledig op afspraak. Dit betekent dat inwoners en ondernemers die producten of diensten willen afnemen van de gemeente hiervoor een afspraak maken via de website of de telefooncentrale. De meeste inwoners zijn hier aan gewend en de wachttijden aan de balie zijn vrijwel volledig verdwenen. Daarnaast is Wassenaar aangesloten op Mijnoverheid dat inwoners de mogelijkheid biedt om via dit kanaal toegang te verkrijgen tot post en persoonlijke gegevens van de gemeente. In 2018 worden de eerste oproepen tot het verlengen van paspoorten en ID-kaarten via Mijnoverheid verzonden aan inwoners die hierop zijn aangesloten.

Digitaal als het kan.

Vrijwel alle producten en diensten van de gemeente zijn digitaal aan te vragen. De digitale dienstverlening van de gemeente is constant in ontwikkeling en er zijn weer stappen gezet om het

voor inwoners nog toegankelijker te maken om hun zaken met de gemeente (volledig) digitaal te regelen. Op basis van klantreizen en ervaringen van inwoners en ondernemers wordt de website continu verbeterd. Zo zijn onder andere het uiterlijk van de website aangepast en worden teksten eenvoudiger weergegeven. Door deze ontwikkelingen is een toename te zien in het aantal inwoners dat producten en diensten volledig digitaal met de gemeente regelt. Bij het ontwikkelen van de website is rekening gehouden met een ontwerp dat aansluit bij inwoners die minder digitaal vaardig zijn. Daarnaast geeft de bibliotheek trainingen om inwoners digitaal vaardiger te maken.

Digitaal als het kan betekent dat er aandacht moet zijn voor de beveiliging van deze dienstverlening en de persoonsgegevens die hierbij gebruikt worden. De gemeente Wassenaar voldoet aan de eisen die hier aan worden gesteld. Daarnaast is er gestart om de gemeente klaar te maken voor de nieuwe eisen die de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) per mei 2018 aan de gemeente stelt.

Taakveld: 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Wat waren we van plan

Maatschappelijk vastgoed zo efficiënt mogelijk gebruiken.

Hoe hebben we dat gedaan

Invoeren van kostprijs dekkende huren.

In het afgelopen jaar zijn bij diverse objecten veranderingen doorgevoerd. Verder zijn voorbereidingen getroffen tot verkoop van de voormalige burgemeesterswoning en een atelier aan de Paauwlaan, de voormalig kinderopvang op het Van Polanenpark en de (voormalige) buurthuizen op het Van Polanenpark en de Zonneveldweg.

Vanwege ernstige gebreken is de gymzaal aan de Burmanlaan gesloopt en wordt nieuwbouw voorbereid. Voor de Warenar, een Centrum voor Jeugd en gezin en nieuwbouw van een sporthal zijn voorbereidingen getroffen voor besluitvorming.

Taakveld: 0.4 Overhead

Wat waren we van plan

Het zo efficiënt en effectief mogelijk uitvoeren van de dienstverlening.

Hoe hebben we dat gedaan

In overleg treden met het bestuur van de werkorganisatie Duivenvoorde om efficiency en effectiviteit te waarborgen.

Een efficiënte en effectieve dienstverlening.

De gemeente Wassenaar werkt intensief samen met de gemeente Voorschoten in de gezamenlijke 'Werkorganisatie Duivenvoorde'. Op diverse thema's trekken Wassenaar en Voorschoten vanuit een gezamenlijk belang samen op. Beleid op een aantal thema's is met het oog op efficiëntie geharmoniseerd. Er zijn verschillende gezamenlijke overlegmomenten geweest tussen de deelnemende gemeenten en de Werkorganisatie Duivenvoorde met als doel de kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen. De gemaakte kosten op dit taakveld in 2017 hebben betrekking op de sturing en ondersteuning van de primaire processen.

Beleidsindicatoren

	Beleidsindicator	Streef waarde	2017
1	Formatie (het aantal Fte per 1.000 inwoners)	nvt	0,18
2	Bezetting (het aantal Fte per 1.000 inwoners)	nvt	0,18
3	Apparaatskosten (kosten per inwoner)	nvt	255,24
4	Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	nvt	29,01%
5	Overhead (% van totale lasten)	nvt	6,55%

Taakveld: 0.5 Treasury

Wat waren we van plan

De financieringsfunctie van de gemeente is geoptimaliseerd, waardoor we een zo optimaal mogelijk financieringsresultaat behalen.

Hoe hebben we dat gedaan

Looptijden van uitstaande en aangetrokken geldleningen worden afgestemd op liquiditeitsprognose.

Financieringsfunctie.

Er hebben zich in het financieringsbeleid geen noemenswaardige wijzigingen voorgedaan ten opzichte van eerdere jaren. Het aan de wet- en regelgeving aangepaste Treasurystatuut 2018 is eind 2017 door burgemeester en wethouders vastgesteld. Het financieringsresultaat wijkt niet noemenswaardig af van de (bijgestelde) verwachting. Voor een nadere toelichting over de financiering wordt verwezen naar de betreffende paragraaf.

Taakveld: 0.61 OZB Woningen

Wat waren we van plan

Het totaal van de OZB en andere woonlasten blijft binnen de geprognosticeerde inflatiecorrectie.

Hoe hebben we dat gedaan

Toepassen inflatiecorrectie.

Toepassen woonlastenbenadering.

OZB Woningen.

In 2017 zijn de belastingopbrengsten met het inflatiepercentage van 1,0% verhoogd, conform de kadernota. Bij het vaststellen van de begroting 2017 is de voorgestelde extra verhoging van de OZB door toepassing van de woonlastenbenadering (*lagere opbrengsten uit afvalstoffenheffing en rioolheffing worden gecompenseerd door hogere OZB-opbrengsten*) bij amendement teruggedraaid.

Taakveld: 0.62 OZB Niet-Woningen

Wat waren we van plan

Het totaal van de OZB en overige lasten blijft binnen de geprognosticeerde inflatiecorrectie.

Hoe hebben we dat gedaan

Toepassen inflatiecorrectie.

OZB niet-woningen.

In de begroting 2017 zijn de belastingopbrengsten met het inflatiepercentage van 1,0% verhoogd conform de kadernota.

Taakveld: 0.64 Belastingen overig

Wat waren we van plan

De stijging van de belastingopbrengst bedraagt niet meer dan de correctie voor inflatie.

Hoe hebben we dat gedaan

Toepassen inflatiecorrectie.

Overige belastingen.

Onder de overige belastingen vallen hondenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, ondernemersheffing (reclamebelasting) en de BIZ-bijdragen (Bedrijveninvesteringzone).

In de begroting 2017 zijn de opbrengsten van de hondenbelasting en de toeristenbelasting met het inflatiepercentage van 1,0% verhoogd, conform de kadernota. De precariobelasting voor kabels en leidingen is niet verhoogd met een inflatiecorrectie omdat dit wettelijk niet meer is toegestaan met ingang van 2017. Het maximale tarief is vastgesteld op het tarief 2016.

De opbrengst voor de ondernemersheffing (reclamebelasting) wordt onder aftrek van de perceptiekosten uitgekeerd aan het ondernemersfonds. In overleg met de centrumondernemers is de opbrengst voor 2017 niet verhoogd.

De opbrengst van BIZ-Maaldrift en BIZ-pandeigenaren Centrum Wassenaar worden onder aftrek van de perceptiekosten uitgekeerd aan de respectievelijke BIZ-verenigingen. Op de BIZ-bijdrage is geen inflatiecorrectie toegepast.

Taakveld: 0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds

Wat waren we van plan

Bestuur en organisatie zijn tijdig en juist geïnformeerd over de ontwikkeling van het gemeentefonds. Het is daardoor mogelijk om tijdig te anticiperen op de gevolgen en hierop beleid te ontwikkelen.

Hoe hebben we dat gedaan

In begroting, bestuursrapportages en informatiebrieven wordt de raad geïnformeerd over de (verwachte) ontwikkeling van de algemene uitkering.

Ontwikkelen van de algemene uitkering.

Hieronder wordt een toelichting gegeven hoe de omvang en samenstelling van de algemene uitkering zijn veranderd ten opzichte van de oorspronkelijke begroting onder invloed van de koppeling met de rijksbegroting, ontwikkeling van aantallen en, in mindere mate, beleidsintensivering van Den Haag.

Ten opzichte van de raming in de begroting op basis van de meicirculaire van 2016 valt de te verwachten algemene uitkering over 2017 € 429.000 hoger uit. Dit resultaat valt uiteen in een € 137.000 lagere integratie-uitkering voor het sociaal domein en een € 566.000 hogere uitkering uit het gemeentefonds.

De laatste wordt voor € 311.000 veroorzaakt door de groei van het gemeentefonds die gelijk wordt gehouden aan de netto gecorrigeerde rijksuitgaven (tot en met de septembercirculaire. Aan ontwikkeling van de Wassenaarse aantallen in 1½ jaar tijd wordt € 275.000 meer ontvangen dan aanvankelijk geraamd. Aan decentralisatie- en suppletie-uitkeringen (bommen, asielinstroom en armoedebestrijding voor kinderen zijn de belangrijkste) wordt per saldo € 132.000 ontvangen. Van een lagere WOZ-waarde gaat een voordeel van € 32.000 uit op de algemene uitkering. Een hoger beroep op het BTW-compensatiefonds laat een nadeel van € 156.000 zien. Voor de WMO/huishoudelijke hulp is € 69.000 minder ontvangen. Ontwikkelingen van de landelijke uitkeringsbasis en aanpassingen van de gebruikte maatstafdefinities brengen tenslotte een nadeel van € 43.000 met zich mee.

De invloed op de gemeentelijke financiën van het Regeerakkoord 2017-2021 en de begin november verschenen Startnota terzake is op het moment van schrijven van deze toelichting nog onduidelijk. Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen zal in het voorjaar van 2018 een aparte circulaire verschijnen waarin meer duidelijkheid zal gegeven over de aanpassing van de verdeelsystematiek van

het Gemeentefonds, fiscale regelingen, intensiveringen en ombuigingen en het uiteindelijke effect op de gemeentebegroting.

Taakveld: 0.8 Overige baten en lasten

Wat waren we van plan

Verantwoorden van eventuele taakstellingen en stelposten.

Hoe hebben we dat gedaan

Ramen van de post onvoorzien.

Onvoorzien.

Op dit taakveld worden naast onvoorziene lasten en baten geraamd en verantwoord de niet aan specifieke taakvelden toe te rekenen posten geraamd en verantwoord. Zoals loon- en prijsindexatie, het zgn. college-potje voor incidentele subsidies en eventuele bijstellingen van de voorzieningen voor dubieuze debiteuren. Voor de financiële verantwoording wordt verwezen naar de toelichting in het jaarrekeningdeel.

Taakveld: 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Wat waren we van plan

Op een verantwoorde wijze de nieuwe regelgeving implementeren in onze (administratieve) organisatie.

Hoe hebben we dat gedaan

Standaardisering dossiervorming en fiscale agenda opnemen in de reguliere P&C-cyclus.

Vennootschapsbelasting.

Per 1 januari 2016 geldt de vennootschapsbelastingplicht niet alleen voor private ondernemingen, maar ook voor overheden. Deze wetwijziging betekent voor onze gemeente dat wij vanaf 2016 vennootschapsbelasting (vpb) moeten gaan betalen over de fiscale winst uit alle economische activiteiten. Activiteiten van een overheidslichaam zijn vpb-plichtig als voldaan wordt aan alle vijf volgende fiscale criteria:

1. Een duurzame organisatie van
2. Kapitaal en,
3. Arbeid
4. Deelname aan het economische verkeer
5. Waarbij winst wordt beoogd of in (potentie in) concurrentie wordt getreden.

Taakveld: 0.10 Mutaties reserves

Wat waren we van plan

Verantwoorden van de mutaties in de reserves.

Hoe hebben we dat gedaan

Opnemen van de mutaties van de reserves en voorzieningen in de jaarrekening en de begroting.

Reserves.

Reserves worden jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening geëvalueerd. Bij alle reserves wordt beoordeeld of het doel waarvoor de reserves zijn gevormd nog relevant is en of de omvang nog in overeenstemming is met de gestelde doelen.

Voor de bestemmingsreserves voor frictiekosten en kapitaallasten zwembad is dat niet langer het geval. De mutaties die hiermee gepaard gaan zijn geen onderdeel van de jaarrekening zelf maar worden wel betrokken in de besluitvorming over de jaarrekening. In beide gevallen komt dit neer op gedeeltelijk afkomen van de bestemmingsreserve ten gunste van de algemene reserve waaruit zij destijds gevormd zijn.

Taakveld: 0.11 Resultaat rekening baten en lasten

Wat waren we van plan

Een structureel en reëel sluitende begroting.

Hoe hebben we dat gedaan

Treffen van maatregelen voor een structureel sluitende begroting.

Een structureel sluitende begroting.

De meerjarenbegroting 2018 en verder is structureel sluitend vastgesteld.

Verbonden partijen en samenwerkingsverbanden

Verbonden Partij/ samenwerkingsverbanden	Taakveld
Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland	0.61, 0.62 en 0.64
Werkorganisatie Duivenvoorde	Alle taakvelden
Holland Rijnland	0.1
BNG NV	0.5
Alliander NV	0.5
Dunea NV	0.5

De Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland (BSGR) beperkt door sterke sturing op zowel kwaliteit, continuïteit als financiën de financiële en uitvoeringsrisico's van belastingheffing.

Efficiëntie-overwegingen en beperking van de kwetsbaarheid en toekomstbestendigheid hebben ook aan de oprichting van de Werkorganisatie Duivenvoorde ten grondslag gelegen. De algemene beleidsvoorbereiding en -formulering zijn beter gewaarborgd in een kwalitatief hoogwaardige organisatie.

Holland Rijnland draagt binnen de regio zorg voor een optimale verbinding, ontmoeting en samenwerking op ruimtelijk, economisch en sociaal gebied. Holland Rijnland faciliteert de gemeenten om in staat te zijn tijdige analyses te maken van nieuwe strategisch belangrijke ontwikkelingen. En hier naar te kunnen acteren en draagt daarmee bij aan een krachtige regiosamenwerking.

Het hebben van een gemeentelijk belang in Bank Nederlandse Gemeenten draagt in beginsel niet direct bij aan de realisering van gemeentelijke, maatschappelijke doelstellingen. Uiteraard draagt de jaarlijks winstuitkering bij aan de exploitatie maar de aandelenpositie in BNG moet in eerste plaats worden verklaard uit de oorspronkelijke beleggingsoverwegingen.

De gemeentelijke posities in Alliander en Dunea zijn oorspronkelijk ingenomen om in publiek verband invloed op de bedrijfsvoering, leveringszekerheid en prijsstelling van primaire zaken als energie en drinkwater te kunnen uitoefenen.

Wat heeft het gekost

P0 Bestuur en ondersteuning bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		Begroting 2017 primair	Begroting 2017 actueel	Rekening 2017
0.1 Bestuur	Baten	11	11	15
	Lasten	-1.867	-1.953	-1.769
	Saldo	-1.856	-1.942	-1.754
0.2 Burgerzaken	Baten	583	583	682
	Lasten	-1.022	-1.022	-1.051
	Saldo	-440	-440	-368
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	0	83	132
	Lasten	-228	-327	-396
	Saldo	-228	-244	-264
0.4 Overhead	Baten	95	95	50
	Lasten	-7.528	-6.880	-6.663
	Saldo	-7.433	-6.785	-6.614
0.5 Treasury	Baten	1.627	1.370	1.455
	Lasten	-116	-40	-31
	Saldo	1.511	1.330	1.424
0.61 OZB Woningen	Baten	8.391	6.649	6.728
	Lasten	-485	-449	-448
	Saldo	7.905	6.200	6.280
0.62 OZB Niet-Woningen	Baten	1.003	2.385	2.466
	Lasten	0	0	0
	Saldo	1.003	2.385	2.466
0.64 Belastingen overig	Baten	2.262	2.262	2.236
	Lasten	-91	-91	-93
	Saldo	2.171	2.171	2.142
0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds	Baten	24.554	25.033	25.169
	Lasten	0	0	0
	Saldo	24.554	25.033	25.169
0.8 Overige baten en lasten	Baten	0	0	0
	Lasten	-115	-319	-164
	Saldo	-115	-319	-164
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Baten	0	0	0
	Lasten	0	0	0
	Saldo	0	0	0
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	Baten	0	0	0
	Lasten	0	0	0
	Saldo	0	0	0
Totaal baten		38.526	38.472	38.932
Totaal lasten		-11.453	-11.082	-10.615
Saldo van baten en lasten		27.073	27.390	28.316
Onttrekking reserves		4.014	6.667	5.670
Toevoeging reserves		-2.500	-5.657	-5.657
Mutaties reserves		1.514	1.010	13
Programma resultaat		28.587	28.400	28.329

Wettelijke beleidskaders

Wetgeving extern	Regelgeving intern
<ul style="list-style-type: none"> • Grondwet • Gemeentewet • Algemene Wet Bestuursrecht • Burgerlijk Wetboek • Wet gemeenschappelijke regelingen • Wet Houdbare Overheidsfinanciën • Besluit vaststellen gelijkwaardige inspanning decentrale overheden • Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten • Regeling beleidsindicatoren • Regeling kengetallen • Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden • Regeling informatieverstrekking sisa • Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) • EMU-enquete gemeenten 2017 • Financiële verhoudingswet • Besluit financiële verhouding 2001 • Besluit decentralisatie- en integratie-uitkeringen • Regeling meet- en rekenregels verdeelmaatstaven • Regeling belastingcapaciteit • Regeling aanvullende uitkering gemeentefonds • Regeling verzameluitkering • Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) • Wijzigingswet Wet financiering decentrale overheden (verplicht schatkistbankieren) • Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden • Regeling schatkistbankieren decentrale overheden • Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden • Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO) • Belasting wetten / fiscaliteiten o.a. : - • Wet op de vennootschapsbelasting -Wet modernisering Vpb-plicht • overheidsondernemingen - • Wet op de omzetbelasting 1968 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening op de raadscommissies 2016 • Verordening op de ambtelijke bijstand gemeente Wassenaar • Verordening op de fractieondersteuning gemeente Wassenaar • Verordening op de raadscommissies 2016 • Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden 2008 • Verordening Werkgeverscommissie • Verordening op de Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg 2014 • Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad 2015 • Financiële verordening gemeente Wassenaar • Controleprotocol • Controleverordening gemeente Wassenaar • Normenkader • Nota Reserves en Voorzieningen • Nota activabeleid • Nota grondbeleid • Nota lokale heffingen • Nota risicomangement en weerstandsvermogen • Treasurystatuut • Gemeenschappelijke regeling Holland-Rijnland • Gemeenschappelijke regeling GGZ-subsidies • Gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie Duivenvoorde • Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden • Archiefverordening gemeente Wassenaar • Inspraakverordening gemeente Wassenaar • Verordening ambtelijke bijstand gemeente Wassenaar • Verordening op de fractieondersteuning gemeente Wassenaar • Verordening commissie bezwaarschriften • Verordening gegevensverstrekking basisregistratie personen Wassenaar 2014 • Verordening onderzoeken doelmatigheid- en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur in de gemeente Wassenaar

Wetgeving extern	Regelgeving intern
<p>-Wet op het BTW compensatiefonds</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wet basisregistratie adressen en gebouwen • Wet Ruimtelijke ordening • Wet Revitalisering generiek toezicht • Aanbestedingswet 2012 • Wet dualisering gemeentebestuur • Wet dualisering provinciebestuur • Mededingingswet <p><i>Personeel</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fiscale wetgeving en Sociale verzekeringswetten • Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers • Wet normering topinkomens • Evaluatiewet WNT • Ambtenarenwet • Arbo-wet en uitvoeringsregelingen • Arbeidstijdenwet <p><i>Burgerzaken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wet Basisregistratie Personen (BRP) • Burgerlijk Wetboek • Rijkswet op het Nederlanderschap • Wet bescherming persoonsgegevens • Paspoortwet • Wegenverkeerswet • Vreemdelingenwet • Wet op de justitiële documentatie • Kieswet • Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens 1990 	<ul style="list-style-type: none"> • Verordening op het onderzoeksrecht van de Raad • Verordening Nadeelcompensatie centrum Noord • Verordening Nadeelcompensatie Langzaamverkeerstunnel Den Deijl • Verordening op het burgerinitiatief gemeente Wassenaar <p><i>Belastingen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Verordening toeristenbelasting Wassenaar 2017 • Verordening precariobelasting Wassenaar 2017 • Verordening hondenbelasting Wassenaar 2017 • Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Wassenaar 2015 • Verordening onroerende- zaakbelastingen Wassenaar 2017 • Bekostigingsbesluit ten behoeve van de invoering baatbelasting • Besluit kostenverhaal baatbelasting 2017 Wassenaar • Verordening baatbelasting Buurtweg • Verordening baatbelasting De Horsten • Verordening baatbelasting Het Kerkehout • Verordening baatbelasting Katwijkseweg en Ruigelaan • Verordening baatbelasting Laan van Pluymestein • Verordening baatbelasting Laantje van Duinauwe • Verordening baatbelasting Oostdorperweg (ged.II) • Verordening baatbelasting Oud Clingendaal • Verordening baatbelasting Papeweg • Verordening baatbelasting Raaphorstlaan fase 1 • Verordening baatbelasting Raaphorstlaan fase 2 • Verordening baatbelasting Rijksstraatweg • Verordening baatbelasting Rijkstraatweg (parallelweg-oost en Zuidwijk) • Verordening baatbelasting Rust en Vreugdlaan • Verordening baatbelasting Schulpwei • Verordening baatbelasting Verlengde Wittelaan • Verordening baatbelasting Wassenaarse slag • Verordening baatbelasting Wittelaan, Laantje van Paridon en gedeelte Waalsdorperlaan

Wetgeving extern	Regelgeving intern
	<ul style="list-style-type: none">• Verordening baatbelasting Zijdeweg• Verordening baatbelasting buitenplaats de Hartenkamp• Verordening baatbelasting landgoed Duindigt• Verordening baatbelasting park Oosterbeek• Verordening baatbelasting van Ommerenlaan

P1 Veiligheid

Doelstelling: "wat willen we bereiken?"

- Een veilig dorp, daarom richten we ons op het terugdringen van inbraken en overlast;
- Verhogen van de sociale veiligheid;
- De politie en handhavers zijn zichtbaar aanwezig; er is toezicht op handhaving van de regels;
- Burgers zijn betrokken bij het veiligheidsbeleid en nemen hierin zelf initiatieven;
- Integrale samenwerking tussen alle partners die betrokken zijn bij de veiligheid, we werken hiervoor samen in de Veiligheidsregio Haaglanden.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Wat waren we van plan

Bij crisisbeheersing ligt het accent op preventie en zelfredzaamheid. We ondersteunen kwetsbare groepen waar het nodig is.

De brandweer richt zich, naast de bestrijding van branden, steeds meer op de preventietaken. We werken steeds meer samen in de Veiligheidsregio Haaglanden.

Hoe hebben we dat gedaan

Bij de borging van regionale crisisplannen wordt specifiek aandacht besteed aan kwetsbare groepen.

Voor de specifieke afspraken over preventietaken wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden Partijen (VRHM).

Crisisbeheersing.

De gemeente is verantwoordelijk voor de zorg voor de bevolking en voorlichting tijdens een ramp, crisis of zwaar ongeval. Een goede voorbereiding is nodig om optimale inzet van alle daartoe aangewezen diensten, instanties en personen te waarborgen. Om aan de eisen te voldoen en zo efficiënt en effectief mogelijk te werken, wordt er op regionale schaal samengewerkt in de veiligheidsregio Haaglanden.

Crisisfunctionarissen binnen de gemeente worden periodiek opgeleid, getraind en geoefend om uitvoering te kunnen geven aan deze gemeentelijke taak bij een crisis of ramp (preparatie). Hierbij wordt de nadruk gelegd op de basiszorg voor verminderd zelfredzamen en wordt zelfredzaamheid gestimuleerd en bevorderd. De bevolking wordt geïnformeerd over de rampen en crises die de regio treffen, de maatregelen die zijn getroffen ter voorkoming en bestrijding of beheersing hiervan en over de daarbij te volgen gedragslijn (preventie).

Regionale crisisplannen.

De ambities met betrekking tot de rampenbestrijding en crisisbeheersing in Haaglanden staan op hoofdlijnen beschreven in het Regionaal Beleidsplan Haaglanden (RBP) 2015-2018.

Bij crisisbeheersing zijn veel organisaties betrokken. Het is daarom van groot belang dat er 'eenheid van opvatting' heerst en organisaties op de hoogte zijn van de crisisbeheersingsorganisatie van de Veiligheidsregio Haaglanden. Het Regionaal Crisisplan (RCP) (2016-2019) heeft als doel deze eenheid te bewerkstelligen en de rollen en taken van de verschillende betrokken organisaties op elkaar af te stemmen.

In 2017 is het Regionaal Risicoprofiel (RRP) (2018-2021) uitgewerkt. Hierin zijn terrorisme, uitval van energievoorziening en/of communicatiemiddelen en de gevolgen van extreem weer als prioritair risico voor de regio Haaglanden benoemd. De komende jaren wordt extra ingezet op uitvoering van operationele handelingsperspectieven op de prioritaire risico's uit het RRP. Hierbij wordt specifiek aandacht besteed aan kwetsbare groepen in de samenleving.

Taakveld: 1.2 Openbare orde en veiligheid

Wat waren we van plan

Bij de uitvoering van het veiligheidsbeleid investeren in participatie, door de samenwerking in veiligheidsketen, bewoners, maatschappelijke organisaties te behouden en te bevorderen.

Hoe hebben we dat gedaan

Gemeente bepaalt de norm en betreft alle relevante partners en partijen.

Lokale initiatieven worden aangemoedigd.

Betrekken van stakeholders bij evaluatie van APV(-beleid).

Gemeente bepaalt de norm en betreft alle relevante partners en partijen.

Bij woninginbraken wordt een burgernetmelding uitgezet en worden besmettingsbrieven bezorgd bij woningen in de buurt. Hiermee worden de buurtbewoners geïnformeerd en gealarmeerd en worden verschillende preventie-adviezen verstrekt. Het aantal lokale deelnemers aan Burgernet is inmiddels uitgebreid tot bijna 3.000 (ruim 11%).

Aanmoedigen lokale initiatieven.

Verspreid over de gemeente zijn inmiddels ruim 20 buurt-whatsapp-groepen opgezet waarmee buurtbewoners elkaar informeren van verdachte situaties in hun woonstraat. Met het tijdig alarmeren van verdachte situaties via 112 wordt de heterdaadkracht vergroot. Langs diverse invalswegen zijn borden geplaatst waarmee aan de verschillende buurt-whatsapp-groepen bekendheid wordt gegeven.

Stakeholders bij evaluatie van APV-beleid.

Met zowel politie als brandweer is overleg gestart dat moet leiden tot de vaststelling van een geactualiseerde APV in 2018, waarbij overbodige en verouderde regelgeving wordt geschrapt.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Streefwaarde 2017	Realisatie
1	Verwijzingen Halt	-	11
2	Harde kern jongeren	-	0,3
3	Winkeldiefstallen	1	0,6
4	Geweldsmisdrijven	0	3,7
5	Diefstallen uit woningen	7	3,7
6	Vernielingen en beschadigingen in openbare ruimte	0	3,7

Bron: De realisatie cijfers zijn afkomstig van bureau Halt met peildatum 2016 voor indicator 1, de KLPD met peildatum 2014 voor indicator 2 en het CBS voor de indicatoren 4, 5 en 6 met peildatum 2016. Voor de indicatoren geldt de score het aantal per 10.000 jongeren/ inwoners.

Verbonden partijen en samenwerkingsverbanden

Naam Verbonden Partij	Taakveld
Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)	1.1 Crisisbeheersing en brandweer

In de Veiligheidsregio Haaglanden werken brandweer, politie, GHOR en de gemeenten samen aan de rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio. De Veiligheidsregio Haaglanden wil door samenwerking met en tussen allerlei partners de veiligheid en het gevoel van veiligheid in de regio vergroten.

Wat heeft het gekost

P1 Veiligheid bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		Begroting 2017 primair	Begroting 2017 actueel	Rekening 2017
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Baten	0	0	6
	Lasten	-2.008	-1.982	-1.931
	Saldo	-2.008	-1.982	-1.926
1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	73	23	10
	Lasten	-799	-781	-768
	Saldo	-727	-758	-758
Totaal baten		73	23	16
Totaal lasten		-2.808	-2.763	-2.699
Saldo van baten en lasten		-2.735	-2.740	-2.684
Onttrekking reserves		0	0	0
Toevoeging reserves		0	0	0
Mutaties reserves		0	0	0
Programma resultaat		-2.735	-2.740	-2.684

Wettelijke beleidskaders

Wetgeving extern	Regelgeving intern
<ul style="list-style-type: none">• Grondwet• Gemeentewet• Algemene Wet Bestuursrecht• Burgerlijk Wetboek• Wet Veiligheidsregio's• Drank- en Horecawet• Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)• Wet Milieubeheer• Bouwbesluit 2012• Winkeltijdenwet• Politiewet 2012• Wet gemeenschappelijke regelingen• Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen• Wet tijdelijk Huisverbod	<ul style="list-style-type: none">• Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Wassenaar 2014• Verordening op de heffing en invordering van leges Wassenaar 2017• Verordening winkeltijden Wassenaar 2016• Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden• Wassenaarse bouwverordening• Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving en omgevingsrecht Wassenaar• Verordening binnentreden ter uitvoering noodverordeningen

P2 Verkeer en vervoer

Doelstelling: "wat willen we bereiken?"

- Verhogen van de verkeersveiligheid met name voor fietsers, scootmobielen en voetgangers, bij voorkeur door maatregelen die het gedrag van verkeersdeelnemers beïnvloeden;
- Goede bereikbaarheid door verbetering van de in- en uitrij mogelijkheden van Wassenaar.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 2.1 Verkeer en vervoer

Wat waren we van plan

Verbetering van de veiligheid, doorstroming en bereikbaarheid tegen aanvaardbare kosten. Veiligheid voor langzaam verkeer heeft daarbij prioriteit.

Verbeteren van de toegankelijkheid voor weggebruiker.

Handhaven van het onderhouds-niveau van de wegen op minimaal niveau B, conform beheerplan.

Hoe hebben we dat gedaan

Evaluatie verkeerssituatie omgeving Violierenweg.

Evaluatie verkeerssituatie omgeving parallelweg Kerkehout, kruising fietstunnel-Staablaan.

Uitvoering fietsveiligheidsplan.

Door de openbare ruimte en de daaronder vallende beheerarealen schoon, heel en veilig te houden.

Door uitvoering van de vastgestelde beheerplannen.

Evaluatie verkeersprojecten

Medio 2017 is de aannemerscombinatie Comol5 in opdracht van de provincie begonnen met de (voorbereidende) bouwwerkzaamheden van de RijnlandRoute. De rol van de gemeente in dit project is vooral mede te bewaken dat zo weinig mogelijk overlast ontstaat door deze werkzaamheden.

Als uitvloeisel van de bestuursovereenkomst RijnlandRoute is en wordt met de provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat bekeken welke verbeteringslagen te maken zijn om de doorstroming van het verkeer rondom de kruising N44/Rozenweg-Rozenplein te verbeteren. Dit kruispunt vormt een van de grootste knelpunten in de bereikbaarheid van Wassenaar. De verwachting is dat de resultaten van dit onderzoek in het eerste kwartaal van 2018 met de raad kunnen worden gedeeld.

Bij het verkeersonderzoek Rozenplein vindt ook een kentekenonderzoek plaats. Dit onderzoek levert ook waardevolle input op voor de evaluatie van de verkeerssituatie omgeving Violierenweg.

In 2017 is de business case N44 gestart met een onderzoek naar de doorstroming van de N44. In het onderzoek wordt gekeken welke ingrepen in de N44 haalbaar zijn en welke invloed deze hebben op de doorstroming van de weg. Dit gebeurt samen met Rijkswaterstaat.

In 2017 heeft een tracéstudie naar alternatieve ontsluitingsmogelijkheden voor Binnen Klingen, De Roggewoning en Voorlinden plaatsgevonden. Na een inventarisatie van alle denkbare ontsluitingsmogelijkheden zijn de 3 meest haalbare varianten verder uitgewerkt tot een principeschets met een overzicht van de ruimtelijke en financiële effecten. Ook zijn er oplossingsrichtingen voor de parkeerproblematiek bij De Roggewoning geïnventariseerd en meegenomen in de principeschetsen.

De evaluatie naar gevolgen van centrumplan in Jeruzalem is gestart.

Fietsveiligheidsplan.

In samenspraak met de Wassaense Fietserbond heeft een inventarisatie van potentieel gevaarlijke objecten op en langs fietspaden plaatsgevonden. Vervolgens zijn deze obstakels verwijderd om de verkeersveiligheid voor fietsers te vergroten.

Openbare ruimte en beheerplannen

Als één van de laatste maatregelen van het centrumverkeersplan zijn in 2017 de werkzaamheden aan de wegen Johan de Wittstraat, Lange Kerkdam e.o. afgerond. Ook de verkeersveiligheid rondom de Herenwegschool is aangepakt.

Het kruispunt Burgemeester Staablaan – fietstunnel is begin 2017 aangepast. Het zicht op het fietsverkeer is verbeterd en zodoende de verkeersveiligheid vergroot.

Eind 2017 zijn attentieverhogende maatregelen markering en signalering bij de fietsoversteek Hogeboomseweg – Jaagpad geplaatst om de verkeersveiligheid voor fietsers te vergroten.

De werkzaamheden aan de Waalsdorperlaan en Buurtweg zijn in 2017 gestart. Hierbij wordt getracht het verkeersaanbod op deze wegen zo efficiënt, veilig en comfortabel mogelijk voor zowel de weggebruiker als de omgeving af te wikkelen. Ook de reconstructie van het kruispunt Buurtweg-Zijdeweg behoort tot de scope van dit project.

De informatie over de beheerplannen is terug te lezen in de paragraaf kapitaalgoederen.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Streefwaarde 2017	Realisatie
1	Geregistreerde verkeersongevallen	0<156	89
2	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	0<37	16
3	Verkeersdoden	0<1	2

Bron: De laatst bekende peildatum is 1 juli 2017.

Taakveld: 2.2 Parkeren

Wat waren we van plan

Reguleren van het parkeeraanbod waarbij het geen beperkingen oplevert voor het voorzieningenniveau en bijdraagt aan de verkeersveiligheid.

Voldoende parkeergelegenheid voor alle doelgroepen zodanig dat de kwaliteit van de leefomgeving gewaarborgd is.

Hoe hebben we dat gedaan

Continueren gratis parkeren centrum.

Beperkte uitbreiding van het ontheffingen-beleid.

Beperkte uitbreiding blauwe zone.

Streven naar kwalitatieve & kwantitatieve verbetering fietsenstallingen met name in het centrum.

Centrum

Begin 2017 heeft een kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van fietsenrekken in het centrum plaatsgevonden. Vooral in de omgeving van de Luifelbaan zijn er extra stallingplaatsen voor fietsen bijgekomen.

Elektrische oplaadpunten

In 2017 heeft een verdere uitrol van het netwerk van openbare oplaadpalen voor elektrische auto's plaatsgevonden. Eind 2017 waren 52 openbare oplaadpunten in Wassenaar aanwezig.

Taakveld: 2.3 Recreatieve havens

Wat waren we van plan

(Laten) ontwikkelen van de dorpshaven zodat er een eigen karakteristiek ontstaat binnen Wassenaar. Behouden van de overige recreatieve havens.

Hoe hebben we dat gedaan

Doelen en onderhoud water zijn beschreven in taakveld 2.4.

Ontwikkeling van het havengebied.

Ontwikkeling van het havengebied.

De herinrichting van de openbare ruimte langs het kanaal en het opstellen van een bestemmingsplan zijn gestart (pilot met verbrede reikwijdte (zie Programma 8.1)). De bewoners uit dit gebied worden

hierbij nauw betrokken. Er zijn met de buurtbewoners informatieavonden en werksessies geweest om ideeën en ambities door te praten. Hieruit is een ruimtelijk kader opgesteld dat op 18 september 2017 door het college is vastgesteld. Dit kader vormt het uitgangspunt voor het opstellen van een ontwerp voor de openbare inrichting aan de kop van de haven en langs het kanaal. Ook is het de leidraad geweest voor het opstellen van het voorontwerp bestemmingsplan met verbrede reikwijdte. Hiervoor is een informatieavond gehouden op 29 november 2017. Voor het ontwerp van de openbare inrichting is met geïnteresseerden uit het plangebied een ontwerpteam samengesteld dat met de gemeente uit een shortlist van landschapsarchitecten een architect kiest.

Taakveld: 2.5 Openbaar vervoer

Wat waren we van plan

Verbeteren van het openbaar vervoernetwerk in Metropoolverband.

Hoe hebben we dat gedaan

Binnen MRDH inzetten op voor- en na transport richting station Voorschoten (last mile)
Voor de nieuwe concessie aandacht vragen voor ontbrekende schakels in het netwerk en bediening in de avonden.

Verbeteren ov netwerk in Metropoolverband.

In 2017 is de Kadernota Openbaar Vervoer en het Programma van Eisen busconcessies door de MRDH vastgesteld. Vervolgens is gestart met de aanbesteding van de busconcessie Haaglanden Streek. Medio 2018 zal het gunningsbesluit van deze busconcessie (voor een periode van 10 jaar) bekend worden gemaakt.

Verbonden partijen en samenwerkingsverbanden

Verbonden Partij/ samenwerkingsverbanden	Taakveld
GR Metropoolregio Rotterdam-Den Haag	2.5 Openbaar vervoer

In de MRDH werken 23 gemeenten samen aan het versterken van het economisch vestigingsklimaat in de regio. Daarnaast is de MRDH gericht op (internationale) bereikbaarheid, transitie naar duurzaamheid en attractiviteit van de regio.

Wat heeft het gekost

P2 Verkeer en vervoer bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		Begroting 2017 primair	Begroting 2017 actueel	Rekening 2017
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	98	361	763
	Lasten	-4.277	-4.772	-4.561
	Saldo	-4.179	-4.411	-3.798
2.2 Parkeren	Baten	167	167	140
	Lasten	-269	-267	-284
	Saldo	-102	-100	-144
2.3 Recreatieve havens	Baten	26	26	21
	Lasten	-11	-11	-10
	Saldo	15	15	11
2.4 Economische havens en waterwegen	Baten	0	0	0
	Lasten	0	0	0
	Saldo	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	Baten	0	0	0
	Lasten	-17	-17	-17
	Saldo	-17	-17	-17
Totaal baten		291	554	925
Totaal lasten		-4.574	-5.067	-4.871
Saldo van baten en lasten		-4.283	-4.513	-3.947
Onttrekking reserves		68	5.605	5.529
Toevoeging reserves		0	-5.033	-5.033
Mutaties reserves		68	572	497
Programma resultaat		-4.214	-3.941	-3.450

Wettelijke beleidskaders

Wetgeving extern	Regelgeving intern
<ul style="list-style-type: none"> • Grondwet • Gemeentewet • Algemene Wet Bestuursrecht • Burgerlijk Wetboek • Wet personenvervoer • Wet Milieubeheer • Waterwet • Wegenwet • Wet Informatie Uitwisseling Ondergrondse Netten (WION) • Wet Algemene bepalingen en omgevingsrecht (Wabo) • Besluit omgevingsrecht (Bor) • Wet bodembescherming • Monumentenwet 1988 	<ul style="list-style-type: none"> • Wassenaarse bouwverordening • Algemene Plaatselijke verordening Wassenaar (APV) • Erfgoedverordening Wassenaar 2016 • Beheerplan Water • Beheerplan Openbare Verlichting • Beheerplan Bruggen • Beheerplan Wegen • Beheerplan Verkeersinstallaties • Wegsloopverordening Wassenaar 2017 • Verordening Nadeelcompensatie langzaamverkeertunnel Den Deijl

Wetgeving extern	Regelgeving intern
<ul style="list-style-type: none">• Bouwbesluit 2012• Wegenverkeerswet 1994• Waterschapswet• Wet ruimtelijke ordening	

P3 Economie

Doelstelling: "wat willen we bereiken?"

- Wassenaar is een aantrekkelijk vestigingsgebied voor ondernemers. Ondernemers krijgen de ruimte, onder ander door minder regels en een goed faciliterend beleid passend binnen het karakter van Wassenaar;
- Er is een goede mix van grote en kleine ondernemers, Wassenaar is aantrekkelijk voor innovatieve bedrijfstakken;
- ZZP-ers vinden in Wassenaar bedrijfsruimte.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 3.1 Economische ontwikkeling

Wat waren we van plan

Behouden en toekomstbestendig maken van het gevarieerde en kwalitatief hoogstaande winkel- en horeca aanbod in Wassenaar samen met ondernemers en inwoners.

Behouden van de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat voor bedrijvigheid, in samenwerking met de regio.

Stimuleren van werkgelegenheid met aandacht voor duurzame bedrijvigheid.

Hoe hebben we dat gedaan

Verbeteren van de Winkelhaak als logische winkelroute in het centrum.

Versterken Stadhoudersplein als Boodschappencentrum.

Onderzoek naar behoefte en uitbreiding bedrijfsruimte en faciliteren verbeteringen bedrijfsverzamelgebouw(en).

Accountmanagement in samenwerking met W&I.

Winkelhaak als logische winkelroute in het centrum.

Het centrum is het hart van de samenleving en plek waar je contacten legt en je dorpsgenoten ontmoet. Ter versterking van de kwaliteit van het centrum wordt er door de centrummanager, in samenspraak met de gemeente, gewerkt aan het opstellen van een beeldkwaliteitplan. Vooruitlopend op het beeldkwaliteitplan zijn er enkele 'quickwins' in het centrum gerealiseerd waaronder het plaatsen van banners ter markering van het 'foodcourt' aan de Luifelbaan.

Stadhoudersplein als Boodschappencentrum.

Ter versterking van het Stadhoudersplein, als belangrijk boodschappencentrum, is het wenselijk hier een BIZ of ondernemersfonds op te richten. Hierover is overleg gestart met de ondernemers. Vanuit de ondernemers is aangegeven, dat zij die wens ook hebben.

Vestigingsklimaat voor bedrijvigheid.

Het vestigingsklimaat voor bedrijven is op meerdere manieren versterkt. Per 1 januari 2017 is er een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) in het centrum van Wassenaar ingevoerd. Het plan voor het herbestraten van het parkeerterrein Maaldrift 1 is uitgewerkt en wordt binnenkort uitgevoerd. Ook is er een plan opgesteld voor het herinrichten van de Duinrellweg als logische en aantrekkelijke verbinding tussen de vele toeristen op Duinrell en het centrum van Wassenaar.

Accountmanagement in samenwerking met W&I.

Er is een nieuwe accountmanager voor het werkgeversservicepunt en de samenwerking tussen accountmanagement EZ en W&I is gecontinueerd.

Beleidsindicatoren

	Beleidsindicator	Streefwaarde	2017
1	Functiemenging, (% Weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen (bv. 60 betekent meer woningen als banen)	-	n.b.
2	Vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	-	n.b.

Taakveld: 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Wat waren we van plan

Zorgdragen voor, en stimuleren van, een hoog kwaliteitsniveau van de bedrijfsinfrastructuur onder andere door het instellen van een goed werkende actieve parkmanagementorganisatie.

Hoe hebben we dat gedaan

Onderzoek naar revitalisering Van Hallstraat.

Revitalisering Hofcampweg en Van Hallstraat

Het bedrijventerrein Hofcampweg / Van Hallstraat is opgenomen in het bestemmingsplan met verbrede reikwijdte Dorpshaven Wassenaar. Dit bestemmingsplan maakt een revitalisering mogelijk en zet in op het profiel van een gemengd bedrijventerrein zodanig dat lokaal verzorgende ondernemers goed uit de voeten kunnen.

Taakveld: 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Wat waren we van plan

Streven naar optimale dienstverlening aan ondernemers en vermindering van de regeldruk.

Hoe hebben we dat gedaan

Opstarten Parkmanagement voor Hoge klei.

Zorgdragen voor up-to-date ondernemersloket.

Parkmanagement voor Hoge Klei

De haalbaarheid van het introduceren van een Parkmanagement Hoge Klei zal nog nader worden onderzocht. Een voorzichtige start is gemaakt.

Up-to-date ondernemersloket

Het digitale ondernemersloket van de gemeente is doorlopend vernieuwd met nieuwe ontwikkelingen of verwijzingen om aan te sluiten bij de behoefte van de ondernemers en de ontwikkelingen in de markt.

Ambulante handel

Elke dinsdag is een weekmarkt georganiseerd op het marktterrein langs de Berkeistraat met een zo evenwichtig mogelijk aanbod. De standplaatsen zijn uitgegeven overeenkomstig het standplaatsenbeleid. Marktgeden en standplaatsgeden zijn (zo veel mogelijk) kostendekkend.

Taakveld: 3.4 Economische promotie

Wat waren we van plan

Beter op de kaart zetten wat Wassenaar te bieden heeft door het verbeteren van de toeristische infrastructuur. Toeristen zullen hierdoor meer besteden.

Hoe hebben we dat gedaan

Vormgeven Toeristisch Overleg.

Uitvoeren projecten Roadmap en gebiedsmarketing.

Uitvoering geven aan regio marketing Stad+Kust.

Onderzoek naar verbeteren toeristische bewegwijzering.

Zorgdragen voor een digitaal en/of fysiek informatiepunt en een volledige en vindbare evenementenkalender.

Samenwerken toeristische sector regio Leiden en Den Haag.

Gebiedsmarketing en Roadmap

In 2017 heeft de gemeente samen met de gemeente Voorschoten en ondernemers het toeristisch overleg verder vormgegeven. Zo is de Roadmap gebiedsmarketing officieel aan wethouders overhandigd en hebben ondernemers de Stichting Wassenaar-Voorschoten Marketing opgericht. Met een convenant is de samenwerking tussen gemeenten en de stichting bekrachtigd. Als uitvoering van de Roadmap gebiedsmarketing heeft de stichting met hulp van de gemeente en Leiden Marketing een start gemaakt met de on-line marketing. De toeristische website is in concept gereed. De eerste verkennende gesprekken voor het verbeteren van de toeristische bewegwijzering hebben plaatsgevonden.

Samenwerking toeristische sector regio Leiden en Den Haag

In samenwerking met de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag is de campagne 'Kom uit je Stad' uitgevoerd, waarbij regio bewoners verleid werden activiteiten in de regio te ondernemen. Als uitvoering van het project regiomarketing Stad + Kust is met regiogemeenten onder andere gewerkt aan een toeristisch magazine, dat onder ondernemers en (regionale) inwoners is verspreid. Er is een start gemaakt met een regionale toeristische kaart en een campagne om de Duitse bezoeker die houdt van fietsen, kunst en cultuur te verleiden om langer in het gebied Stad+ Kust te laten verblijven. Wassenaar heeft het afgelopen jaar voor de achtste keer op rij het blauwe vlag keurmerk gewonnen en voor het eerst de Gouden Quality Coast Award.

Verbonden partijen en samenwerkingsverbanden

Verbonden Partij/ samenwerkingsverbanden	Taakveld
GR Metropoolregio Rotterdam-Den Haag	3.1 Economische ontwikkeling
Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland	3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen 3.4 Economische promotie

In de MRDH werken 23 gemeenten samen aan het versterken van het economisch vestigingsklimaat in de regio. Daarnaast is de MRDH gericht op (internationale) bereikbaarheid, transitie naar duurzaamheid en attractiviteit van de regio.

De Belastingsamenwerking Gouwe Rijnland (BSGR) beperkt door sterke sturing op zowel kwaliteit, continuïteit als financiën de financiële en uitvoeringsrisico's van belastingheffing.

Wat heeft het gekost

P3 Economie bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		Begroting 2017 primair	Begroting 2017 actueel	Rekening 2017
3.1 Economische ontwikkeling	Baten	29	75	75
	Lasten	-242	-383	-373
	Saldo	-213	-308	-298
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	Baten	43	43	32
	Lasten	-44	-44	-49
	Saldo	-1	-1	-17
3.4 Economische promotie	Baten	877	877	931
	Lasten	-39	-39	-42
	Saldo	839	839	888
Totaal baten		950	995	1.038
Totaal lasten		-324	-465	-464
Saldo van baten en lasten		625	530	573
Onttrekking reserves		0	30	26
Toevoeging reserves		0	0	0
Mutaties reserves		0	30	26
Programma resultaat		625	560	599

Wettelijke beleidskaders

Wetgeving extern	Regelgeving intern
<ul style="list-style-type: none"> • Grondwet • Gemeentewet • Algemene Wet Bestuursrecht • Burgerlijk Wetboek • Participatiewet • Wet op de Bedrijveninvesteringszones 	<ul style="list-style-type: none"> • Marktverordening Wassenaar 2015 • Verordening marktgeld Wassenaar 2017 • Verordening bedrijveninvesteringszone Maaldrift 2017 • Verordening bedrijveninvesteringszone pandeigenaren Centrum Wassenaar 2017 • Verordening op de heffing en de invordering van retributies Wassenaar 2017 • Verordening ondernemersheffing Wassenaar 201 • Verordening speelautomatenhallen Wassenaar • Verordening liggeld Wassenaar 2017

P4 Onderwijs

Doelstelling: "wat willen we bereiken?"

- Goede voorbereiding van de jeugd cognitief, sociaal, sportief en cultureel met ruimte voor eigen ontwikkeling;
- Onderwijs in Wassenaar is voor iedereen bereikbaar en kinderen hebben kansen op hun eigen niveau. Sociale achterstanden en taalachterstanden willen we voorkomen;
- Goede kwaliteit van onderwijsgebouwen.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 4.1 Openbaar basisonderwijs

Wat waren we van plan

Zorg dragen voor voldoende openbaar onderwijs.

Hoe hebben we dat gedaan

Uitvoering wettelijke taken.

Voldoende openbaar onderwijs.

Door uitvoering te geven aan wettelijke taken dragen we zorg voor voldoende openbaar onderwijs. Het bestuur van het openbaar onderwijs is overgedragen. De gemeente heeft nog een toezichthoudende taak op het openbaar basisonderwijs, deze is geborgd door ondersteunen van de Bloemcampschool. We organiseren en faciliteren de Wassenaarse onderwijsraad.

Taakveld: 4.2 Onderwijshuisvesting

Wat waren we van plan

Goede onderwijshuisvesting.

De kwaliteit van de onderwijsgebouwen behouden na de overheveling van de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van scholen naar de schoolbesturen.

Hoe hebben we dat gedaan

Aanvragen behandelen voor uitbreiding of nieuwbouw.

Onderwijshuisvesting.

Er is een aanvraag voor uitbreiding van een school toegekend om de kwaliteit van het gebouw te behouden. De voorbereiding voor het integraal huisvestingsplan is gestart inclusief de gesprekken met

alle hierbij betrokken scholen. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor het verduurzamen van scholen. Het Rijnlands Lyceum geldt daarbij als pilot.

Taakveld: 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat waren we van plan

Ieder kind krijgt zoveel mogelijk de ondersteuning die het nodig heeft om aansluiting te vinden en te behouden bij het geschikte onderwijs.

Sociale achterstanden en taalachterstanden bij kinderen worden voorkomen. Kinderen tot vier jaar hebben hierbij onze speciale aandacht.

Kinderen de mogelijkheid bieden om hun talenten te ontwikkelen.

Hoe hebben we dat gedaan

Schakelklas voortzetten.

VVE-beleid uitvoeren.

Uitvoeren brede school impuls.

Uitvoeren Harmonisatiewet monitoren.

Actieplan Jeugdwerkgelegenheid uitvoeren.

Schakelklas.

Samen met gemeente Voorschoten is voor alle vluchtelingenkinderen in 2016 een schakelklas gerealiseerd. Door het teruglopende aantal vluchtelingenkinderen is de klas voor de zomer gestopt. Vanaf dat moment wordt binnen de scholen afgestemd over hoe nareizende kinderen voldoende taalondersteuning krijgen.

Met de samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs en de zeven regiogemeenten structureel overleg gevoerd, waarbij de ontwikkelingsmogelijkheden en talenten van kinderen centraal staan. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de wet Passend Onderwijs (per 1 augustus 2014).

VVE-beleid uitvoeren.

Met partijen in het veld zijn convenanten gesloten, waarmee uitvoering wordt gegeven aan het VVE-beleid (voor- en vroegschoolse educatie). De gemeente wordt hierbij ondersteund door de Schooladviesdienst Wassenaar (SAD) en de JGZ, die daarvoor structureel subsidie ontvangen.

Brede school impuls.

Via een rijksbijdrage, aangevuld met een gemeentelijke subsidie wordt Talentum ondersteund. Talentum organiseert schools en naschools aanbod in samenwerking met verschillende lokale partijen voor de Wassenaarse jeugd.

Harmonisatiewet.

Vanaf 2016 is er diverse keren gesproken met de partners in het veld die kinderen opvangen in de leeftijd van 2,5 – 4 jaar om ze voor te bereiden op de komst van de Harmonisatiewet per 1 januari 2018. Deze wet maakt het mogelijk dat iedere peuter minimaal 2 ochtenden per week naar peuter-/kinderopvang kan.

Actieplan Jeugdwerkgelegenheid.

"Alle jongeren van de bank" dat is het motto van het Plan van aanpak Jeugdwerkgelegenheid. Aan de hand van vijf ambities biedt de gemeente perspectief aan alle jongeren tot 27 jaar. Naast de inzet op deze maatregelen hebben ook de economische omstandigheden bijgedragen aan de daling van de jeugdwerkloosheid, een dalende trend is zichtbaar op zowel landelijk als lokaal niveau. Dit grote succes is mede te danken aan een concrete actie Jongeren in de Lift (netwerkbijeenkomst). Gemiddeld vindt namelijk de helft van de deelnemers hierna een baan.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Streefwaarde 2017	Realisatie
1	Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	0	1
2	Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	58	53
3	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)	1,3	1,3
4	Achterstandsleerlingen	2,9	n.b.

Bron: De realisatie cijfers zijn afkomstig van WIJZ Jeugd & Leerplicht RMC met peildatum de periode 2016-2017 voor de indicatoren 1 en 2 en de periode 2015-2016 voor indicator 3. Indicator nr. 4 is afkomstig van het Verwey Jonker Instituut Kinderen in Tel met peildatum 2012.

Wat heeft het gekost

P4 Onderwijs bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		Begroting 2017 primair	Begroting 2017 actueel	Rekening 2017
4.1 Openbaar basisonderwijs	Baten	0	1	1
	Lasten	-6	-105	-98
	Saldo	-6	-104	-98
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	4	0	4
	Lasten	-1.224	-1.242	-1.221
	Saldo	-1.220	-1.242	-1.217
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Baten	157	386	309
	Lasten	-1.548	-1.766	-1.481
	Saldo	-1.391	-1.380	-1.172
Totaal baten		161	387	314
Totaal lasten		-2.778	-3.113	-2.801
Saldo van baten en lasten		-2.617	-2.726	-2.487
Onttrekking reserves		75	3.069	3.013
Toevoeging reserves		0	-2.900	-2.900
Mutaties reserves		75	169	113
Programma resultaat		-2.542	-2.557	-2.374

Wettelijke beleidskaders

Wetgeving extern	Regelgeving intern
<ul style="list-style-type: none">• <i>Grondwet</i>• <i>Gemeentewet</i>• <i>Algemene Wet Bestuursrecht</i>• <i>Burgerlijk Wetboek</i>• <i>Wet op het primair onderwijs</i>• <i>Wet educatie- en beroepsonderwijs</i>• <i>Wet op het voortgezet onderwijs</i>• <i>Wet educatie- en beroepsonderwijs</i>• <i>Leerplichtwet 1969</i>• <i>Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen</i>• <i>Jeugdwet</i>	<ul style="list-style-type: none">• <i>Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2015 gemeente Wassenaar</i>• <i>Verordening leerlingenvervoer gemeente Wassenaar 2014</i>• <i>Verordening materiële gelijkstelling onderwijs gemeente Wassenaar</i>• <i>Verordening individuele studietoeslag Wassenaar 2015</i>

P5 Sport, cultuur en recreatie

Doelstelling: "wat willen we bereiken?"

- Upgraden van de bestaande sportfaciliteiten, de sportvoorzieningen zijn modern en passen bij de vraag;
- Een gezonde leefstijl voor jong en oud;
- Een sterk verenigingsleven;
- Een breed en laagdrempelig cultureel aanbod;
- Behouden van de groene buffer bij Valkenburg en groengebieden aan de zuid- en noordkant van Wassenaar

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 5.1 Sportbeleid en activering

Wat waren we van plan

Stimuleren dat meer mensen gaan sporten.

Versterken van de positie van het Wassenaars Sportcontact als partner in de ontwikkeling van het sportbeleid.

Hoe hebben we dat gedaan

Investeren in groot onderhoud en nieuwbouw sportfaciliteiten.

Uitvoering sportnota.

Subsidiebeleid Uitvoeren.

Sportfaciliteiten.

Op diverse sportaccommodaties heeft (groot) onderhoud of verbeteringen plaatsgevonden om de mogelijkheid tot sporten of bewegen te verbeteren. Bovendien zijn de voorbereidingen voor een nieuwe sporthal gestart, heeft het zwembad een aangepaste kleedkamer gekregen en zijn tennistoplagen neergelegd.

Sportnota.

Verschillende subsidies zijn er uitgekeerd vanuit de sportnota, bijvoorbeeld aan het Wassenaars sportcontact en aan verbetering van de toegankelijkheid van het zwembad. Bovendien is aan de verenigingen een jeugdedensubsidie verstrekt.

Subsidiebeleid.

Subsidiecriteria met betrekking tot sport activiteiten zijn gericht op jeugdactiviteiten, minder validen en projecten voor ouderen.

Beleidsindicatoren

	Beleidsindicator	Streefwaarde 2017	Realisatie
1	Niet sporters (%)	44,5	47,5

Bron: De realisatie cijfers zijn afkomstig van Gezondheidsmonitor volwassenen actuele peildatum 2016

Taakveld: 5.2 Sport-accommodaties

Wat waren we van plan

Samenwerking tussen sportverenigingen bijvoorbeeld bij het delen van accommodaties.

Multifunctioneel gebruik, breed toegankelijk maken, van de sportfaciliteiten.

Hoe hebben we dat gedaan

Nieuwe faciliteiten multifunctioneel maken.

Netwerk bijeenkomsten en kennisoverdracht.

Sport faciliteiten ook gebruiken voor naschoolse (sport) activiteiten.

Nieuwe faciliteiten multifunctioneel maken.

Een goed voorbeeld is het initiatief voor realiseren van een multifunctionele accommodatie (buurtcentrum) in Kerkehout. Dit is een initiatief dat vanuit de inwoners wordt geïnitieerd.

Netwerk bijeenkomsten en kennisoverdracht.

Vanuit de sportnota wordt er jaarlijks een subsidie verstrekt aan het Wassenaars sportcontact om netwerkbijeenkomsten te organiseren. Afgelopen jaar is dit diverse malen georganiseerd.

Sport faciliteiten ook voor naschoolse (sport) activiteiten.

In dezelfde lijn als met het multifunctioneel maken van de nieuwe faciliteiten zijn er ook afspraken gemaakt om de naschoolse (sport) activiteiten te laten plaatsvinden op de verschillende (vernieuwde) sportaccommodaties. Bij de aanleg van de nieuwe hockey- en voetbalkunstgrasvelden en tennis toplagen is er met de verenigingen afgesproken dat de nieuwe faciliteiten ook toegankelijk moeten zijn voor niet-leden. Op deze manier kunnen meer inwoners sporten en bewegen.

Taakveld: 5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie

Wat waren we van plan

Mensen inspireren.

Bijdragen aan een hoogwaardig leefklimaat in Wassenaar.

Dicht bij huis een goed kunst- en cultuuraanbod stimuleren.

Lokale kunst en cultuur stimuleren.

Divers aanbod voor bezoekers en bewoners van Wassenaar.

Hoe hebben we dat gedaan

Uitvoeren cultuurnota.

Netwerk Bijeenkomsten.

Subsidiebeleid uitvoeren.

Het beheer van kunstcollecties effectueren, faciliteren en stimuleren.

Cultuurnota.

In 2017 is gestart met de uitvoering van de Cultuurnota Wassenaar 2017-2020 Kracht van kunst:

- 1) Er is financieel bijgedragen aan de realisering van kunstwerken;
- 2) De gemeentelijke inzet ten aanzien van evenementen op de Paauw is beperkt in afwachting van een algehele visie op het gebruik en exploitatie van de buitenplaats;
- 3) Er vindt regulier onderhoud plaats aan gemeentelijke kunstwerken in de openbare ruimte;
- 4) Er heeft voorbereidend werk plaatsgevonden voor een onderzoek naar een toekomstige omgang met de gemeentelijke kunstcollectie.

Netwerk Bijeenkomsten.

Het (laten) organiseren van netwerkbijeenkomsten is een maatregel uit de cultuurnota.

In mei organiseerde de Openbare Bibliotheek Voorschoten-Wassenaar samen met de Vrijwilligerscentrale Wassenaar WassHappening. Dit evenement was onder meer gericht op het bevorderen van netwerken tussen (culturele) organisaties.

Uitvoeren subsidiebeleid.

Criteria met betrekking tot subsidie voor onder meer culturele activiteiten zijn vastgelegd in het Subsidieplan Wassenaar, in de Cultuurnota, de subsidieregeling 2017-2020 en de algemene subsidieverordening Wassenaar 2017. In 2017 ontvingen circa 20 organisaties een subsidie voor culturele activiteiten in Wassenaar. Daaronder zijn ook organisaties die zich richten op de realisering van evenementen en activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed.

Het beheer van kunstcollecties.

Zie punt 4 onder Cultuurnota.

Taakveld: 5.4 Musea

Wat waren we van plan

Divers aanbod voor bezoekers en bewoners van Wassenaar en het levend houden van de historie.

Hoe hebben we dat gedaan

Stimuleren realisatie Historisch museum.

Benutten expositieruimte de Paauw.

Beheer eigen kunstbezit.

Het brandweermuseum blijven faciliteren.

Stimuleren realisatie Historisch museum.

Er heeft overleg plaats gevonden met de initiatiefnemers van het museum. Er is door hen een stichting opgericht en een bestuur samengesteld. Daar waar mogelijk denkt de gemeente mee om de realisatie van een historisch museum te stimuleren. Het opstellen van een beleidsplan en begroting door het bestuur van het museum is daarbij van belang.

Benutten expositieruimte de Paauw.

In 2017 hebben 7 tentoonstellingen plaatsgevonden in de expositieruimte van Raadhuis De Paauw.

Beheer eigen kunstbezit.

Zie punt 3 en 4 onder Cultuurnota.

Het brandweermuseum blijven faciliteren.

Het brandweermuseum ontving ook in 2017 een financiële bijdrage voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke brandweercollectie. Het museum wordt tevens gefaciliteerd door de aanwezigheid van suppoosten die actief zijn bij de tentoonstellingen in de expositieruimte van de Paauw.

Taakveld: 5.5 Cultureel erfgoed

Wat waren we van plan

Stimuleren van doelmatig gebruik van het cultureel erfgoed en vergroten van de zichtbaarheid en de beleving ervan.

Hoe hebben we dat gedaan

Na vaststellen van startnotitie nieuw integraal erfgoedbeleid ontwikkelen (boven en onder grond).

Door deelname in erfgoedtafel stimuleren dat projecten worden gehonoreerd, die bijdragen aan het vergroten van de beleefbaarheid van het erfgoed en de kwaliteiten beter zichtbaar maken.

Erfgoedbeleid en deelname aan erfgoedtafel

De meeste aandacht in 2017 is uitgegaan naar de ontwikkeling van nieuw erfgoedbeleid, dat integraal zowel over het bovengronds als ondergronds erfgoed gaat. Nadat in januari de startnotitie 'Naar een erfgoedzorg voor iedereen' is vastgesteld, is een participatietraject doorlopen met de campagne "Doe een erfgoedwens". Vanaf september heeft de concept Erfgoedvisie Wassenaar 2018-2024 "Naar een erfgoedzorg voor iedereen" ter inzage gelegen en is een tweede participatietraject doorlopen. De resultaten hiervan zijn verwerkt in het definitieve concept van de Erfgoedvisie.

Van de Erfgoedlijnenprojecten zijn in april de resultaten van het project Kwaliteitsimpuls Zocherparken gepresenteerd. Naast een rapport met een handreiking voor het herstel en beheer van landschapsparken, is een publieksfolder gemaakt over de 16 parken (www.zocherparken.nl). Daarnaast is in oktober het project LandGOEDwandelen afgerond. Naast een website is een brochure en een kaart met vijf wandelroutes gemaakt. Deze sluiten aan bij het knooppuntennetwerk, waarbij op informatiepanelen meer valt te lezen over de geschiedenis van de buitenplaatsen www.landgoedwandelen.nl. Medio 2017 is gestart met het project voor de Umfahrungsweg. Onderzocht wordt welke mogelijkheden er zijn om deze 19de-eeuwse route over de bezittingen van prins Frederik, beter te benutten en beleefbaar te maken.

De historische grenspalen zijn in kaart gebracht en raadpleegbaar gemaakt via een website. Hieraan zijn wandelroutes en een kinderspeurtocht gekoppeld. In 2017 was het thema van de Open Monumentendag "burgers en buitenlui" en is voor de derde maal de Monumentenprijs uitgereikt. Voor de tweede keer is een informatieve kaart met de te bezoeken monumenten gemaakt. De bezoekersaantallen stegen van 2540 naar 3875.

Taakveld: 5.6 Media

Wat waren we van plan

Een ondernemende en betaalbare bibliotheek voor alle inwoners, met waar mogelijk differentiatie op het gebied van financieringsbronnen, activiteiten en samenwerkingspartners.

Het faciliteren van een cultureel centrum.

Hoe hebben we dat gedaan

Faciliteren eigentijdse bibliotheek.

Besluitvorming toekomst Warenaar.

Faciliteren eigentijdse bibliotheek.

In 2017 ontving de bibliotheek subsidie voor de uitvoering van haar activiteiten. De bibliotheek heeft haar netwerk op verschillende terreinen, waaronder vooral ook het sociaal domein. De bibliotheek draagt met haar activiteiten, waaronder de activiteiten gericht op bestrijding van laaggeletterdheid en digibetisme, bij aan het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en preventie.

Tussen de gemeente en de bibliotheek heeft regelmatig overleg plaatsgevonden, waarbij informatie en afspraken worden gedeeld.

Besluitvorming toekomst Warenar.

De Stichting Beheer Warenar (SBW) heeft een plan ingediend voor behoud van de Warenar. Dit plan van de SBW is een uitwerking van de afspraken uit de intentieovereenkomst tussen de gemeente en de SBW. Het college heeft het plan laten beoordelen door de Brink Groep. De resultaten van deze beoordeling laten zien dat een verdiepingsslag op het plan van de SBW noodzakelijk is. Aangezien dit zorgvuldigheid vereist, is ook de raad in januari 2018 hierbij betrokken en gevraagd zich uit te spreken.

Taakveld: 5.7 Openbaar groen openluchtrecreatie

Wat waren we van plan

Verbeteren van de groene kwaliteit in het centrum bijvoorbeeld door Berkhei.

Het met partners vitaal en authentiek houden van het buitengebied Duin, Horst en Weide, het strand en de land-goederenzones.

Verhogen van het onderhoudsniveau.

Inzetten op behoud van een open groene zone van 1500 meter tussen de bebouwing van Katwijk en Wassenaar.

Hoe hebben we dat gedaan

Werken aan de kwaliteitsverbetering van Berkhei.

Uitvoering geven aan het Meerjarenprogramma Duin Horst & Weide.

Uitvoering geven aan het beleid uit de Groen- en watervisie 2016-2020 en door vaststellen en uitvoeren van visies- en beheerplannen voor De Paauw en Backershagen.

Opstellen, waar mogelijk met Katwijk van een inrichtingsplan voor de groene zone Valkenburg.

Acteren op ontwikkelingen zoals Unmanned Valley.

Kwaliteitsverbetering van Berkhei.

In het coalitieprogramma is de ambitie opgenomen om op Berkhei de groene kwaliteiten te verbeteren (vergroenen). Eind 2016 en begin 2017 hebben gesprekken plaatsgevonden met de buurtvereniging, horecaondernemers uit het centrum, de wijkmanager, de kerk, de marktmeester, de eigenaren van de Zonnehof, en Duinrell. Deze gesprekken hebben geleid tot een beeld hoe deze partijen aankijken tegen het Berkhei(veld) in gebruik en beeld en hoe zij kwaliteitsverbetering zien. Vervolgens is er een ambtelijke notitie opgesteld met een voorstel voor kwaliteitsverbetering (op het gebied van groen, halfverharding, terreinmeubilair) van het Berkhei(veld).

Meerjarenprogramma Duin Horst & Weide.

In 2017 zijn twee rapportages opgeleverd. Een rapport met voorstellen voor ecologische maatregelen in de Papewegse Polder en een inrichtingsvoorstel voor de ecologische verbindingszone in de groene zone tussen Valkenburg en de gemeente Wassenaar. Ecologische maatregelen zijn nodig om een

aansluiting te maken met de faunapassage die bij Maaldrift wordt gerealiseerd bij de werkzaamheden voor de Rijnlandroute. Voor uitvoering van de ecologische maatregelen in de Papewegse Polder is Stichting Twickel verantwoordelijk. De gemeente Wassenaar heeft de maatregelen vastgesteld en betaalt mee. Over de maatregelen in de groene zone heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden.

Groen- en watervisie 2016-2020.

In 2017 is in opdracht van de gemeente Wassenaar door SB4/Bomenwacht Nederland gewerkt aan de groene waardenkaart van Wassenaar. Deze kaart geeft een actueel overzicht van de waardevolle groenobjecten en groenstructuren die daadwerkelijk in Wassenaar aanwezig zijn. Deze kaart (met toelichting) vormt een belangrijke onderlegger voor de Erfgoedvisie (in procedure), voor de nog op te stellen bomenvisie (project uit de Groen- en watervisie) en Omgevingsvisie in Wassenaar. Een klankbordgroep van Wassenaarse organisaties en deskundigen heeft meegewerkt aan de totstandkoming van de kaart.

Visies- en beheerplannen voor De Paauw en Backershagen.

Voor De Paauw (raadhuis en landschapspark) en voor Backershagen is met financiële steun van de provinciale erfgoedlijn Landgoederen een visie en een herstel- en beheerplan opgesteld. De herstelplannen voor de parken van De Paauw en Backershagen zijn in samenspraak met belanghebbenden, omwonenden en belangstellenden tot stand gekomen.

De kennis en ervaring die hiermee is opgedaan, zal ook worden toegepast bij andere gemeentelijke landgoederen (project uit de Groen- en watervisie, structuurvisie en erfgoedvisie). Door de groene kwaliteiten beter uit te dragen (communicatie) hoopt de gemeente de kwaliteiten beter te kunnen behouden en te versterken.

De groene zone/Valkenburg en Unmanned Valley

Het afgelopen jaar is hard gewerkt om de diverse betrokken partijen bij de planontwikkeling Valkenburg nader tot elkaar te brengen. Als uitvoering van de motie 'Inrichtingsplan groene zone Wassenaar-Valkenburg' (2016) zijn, op basis van diverse gesprekken met bewoners en belanghebbenden in de Noordrand, drie mogelijke koersen ontwikkeld voor een aantrekkelijke groene zone tussen Katwijk en Wassenaar. Tegelijkertijd heeft Katwijk een ontwerpend onderzoek uit laten voeren om te kijken of het mogelijk is om zowel het voorgenomen woon- en werkprogramma te realiseren als ruimte te bieden aan de ontwikkeling van Unmanned Valley. De gemeenteraden van Wassenaar en Katwijk hebben kennis genomen van beide onderzoeken en vervolgens zijn in september 2017 tijdens een gezamenlijke raadsbijeenkomst voor het gehele gebied kernkwaliteiten en ambities geformuleerd. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de motie 'Inrichtingsvisie Valkenburg' die tijdens de Begrotingsraden in Katwijk en Wassenaar is aangenomen. Op dit moment wordt gewerkt aan het opstellen van een integrale gebiedsvisie voor het gebied tussen de A44 en de duinen en tussen de Oude Rijn en de noordrand van Wassenaar, waarin de ruimtelijke hoofdstructuur wordt vastgelegd die de kwaliteiten van het gebied versterkt en de wensen van beide partijen (woningbouw, UMV en brede, robuuste groene zone van 1500 m) meeneemt. De gemeenteraad wordt hier nauw bij betrokken. Het streven is om voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 een integrale inrichtingsvisie voor het voormelde gebied aan de raden aan te bieden.

Nationaal Park De Hollandse Duinen

In 2016 is Hollandse Duinen aangewezen als nationaal park. In 2017 is gewerkt aan een ambitiedocument: Verbinden, verankeren en versterken. Het ambitiedocument vormt de basis voor een uitvoeringsprogramma en opzet voor de organisatie. De insteek van Wassenaar is hierbij zoveel mogelijk aan te sluiten bij het Meerjarenprogramma Duin Horst & Weide en andere lopende trajecten.

De informatie over de onderhoudsbeheerplannen is terug te lezen in de paragraaf kapitaalgoederen.

Verbonden partijen en samenwerkingsverbanden

Verbonden Partij/ samenwerkingsverbanden	Taakveld
Landschapstafel Duin Horst & Weide	

De doelstelling is om samen met partners het buitengebied Duin, Horst en Weide, het strand en de land-goederenzones vitaal en authentiek houden. In 2017 is uitvoering gegeven aan het Meerjarenprogramma Duin Horst & Weide, door besluitvorming over ecologische maatregelen voor Papewegsepolder.

Wat heeft het gekost

P5 Sport, cultuur en recreatie bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		Begroting 2017 primair	Begroting 2017 actueel	Rekening 2017
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	0	10	10
	Lasten	-527	-977	-916
	Saldo	-527	-967	-906
5.2 Sport-accommodaties	Baten	169	169	169
	Lasten	-923	-1.054	-1.088
	Saldo	-755	-885	-919
5.3 Cultuurpresentatie,-prod.en-particip	Baten	0	32	35
	Lasten	-476	-545	-517
	Saldo	-476	-513	-482
5.4 Musea	Baten	0	0	0
	Lasten	-23	-23	-23
	Saldo	-23	-23	-23
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	29	29	55
	Lasten	-219	-296	-293
	Saldo	-190	-267	-238
5.6 Media	Baten	199	203	203
	Lasten	-723	-759	-751
	Saldo	-524	-556	-548
5.7 Openbaar groen (openlucht)recreatie	Baten	114	472	212
	Lasten	-3.298	-3.845	-3.548
	Saldo	-3.184	-3.374	-3.336
Totaal baten		511	916	684
Totaal lasten		-6.190	-7.500	-7.137
Saldo van baten en lasten		-5.679	-6.584	-6.452
Onttrekking reserves		1.158	19.361	19.166
Toevoeging reserves		-700	-18.279	-18.279
Mutaties reserves		458	1.081	887
Programma resultaat		-5.221	-5.503	-5.566

Wettelijke beleidskaders

Wetgeving extern	Regelgeving intern
<ul style="list-style-type: none"> • Grondwet • Gemeentewet • Algemene Wet Bestuursrecht • Burgerlijk Wetboek • Wet ruimtelijke ordening • Besluit ruimtelijke ordening • Erfgoedwet • Wet op het specifiek cultuurbeleid • Telecommunicatiewet • Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen • Mediawet (artikel 2.170a) • Wet natuurbescherming • Warenwetbesluit attractie en speeltoestellen 	<ul style="list-style-type: none"> • Beheerplan groen 2016-2020 • Beheerplan 2016-2020 • Algemene subsidieverordening Wassenaar 2017 • Erfgoedverordening 2016 • Garantieregeling sportvereniging

P6 Sociaal Domein

Doelstelling: "wat willen we bereiken?"

- Mensen zijn zelfredzaam en kunnen zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven houden;
- De zorg is effectief, dat wil zeggen zo goed mogelijke zorg binnen de beschikbare middelen;
- De klant staat centraal, waar mogelijk en nodig bieden wij maatwerk;
- De jeugd groeit gezond en veilig op zodat zij zich kan ontwikkelen tot maatschappelijk en economisch zelfredzame individuen die mee kunnen doen in de samenleving.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat waren we van plan

Bewoners zijn zelfredzaam en houden zo lang mogelijk regie over hun eigen leven.

Inwoners groeien gezond en veilig op en kunnen zich maximaal ontwikkelen.

Wassenaar is veilig en er is sociale cohesie.

Hoe hebben we dat gedaan

Uitvoeren laagdrempelige (preventieve) zorg voor 18-.

Bieden van Preventieve ondersteuning 18+.

Uitvoeren wijkbeleid.

Uitvoeren van de prestatieafspraken jeugd- en jongerenwerk.

Uitvoeren vrijwilligersbeleid.

Uitvoeren subsidiebeleid.

Start maken met uitvoeren agenda 22.

Uitvoeren van volwasseneneducatie.

Laagdrempelige (preventieve) zorg voor 18-.

Verschillende maatschappelijke partners leveren samen met de gemeente inzet voor de jongeren in de gemeente, dit gebeurt vanuit het CJG. Het Telefonisch loket Sociaal Domein is gestart, waardoor ook het CJG nu de hele dag telefonisch bereikbaar is. Daarnaast is een start gemaakt met een multidisciplinair aanmeldoverleg, waardoor vragen aan het CJG direct bij de juiste persoon terecht komen. Het CJG team heeft opleidingen gevolgd op het gebied van echtscheidingen en het gebruik van de meldcode, zodat inwoners beter geholpen kunnen worden.

Preventieve ondersteuning 18+.

Stichting MEE wordt gesubsidieerd voor het leveren van onafhankelijke cliëntondersteuning. Stichting Maatschappelijke Ondersteuning Wassenaar wordt gesubsidieerd voor de ondersteuning van inwoners van 0-100 jaar. Hierbij wordt toegewerkt naar een meer integrale dienstverlening van 0 tot 100 jaar, de opening van het loket sociaal domein is hier een mooi voorbeeld van.

Wijkbeleid.

De samenwerking tussen partijen en inwoners om samen de leefbaarheid te vergroten is verbeterd. Voor het 2^e jaar zijn bijeenkomsten met het thema 'Wassenaar zijn we Samen' georganiseerd. De laatste bijeenkomst was het thema evalueren voor de vervolgbijeenkomsten in 2018. Het opstarten van wijkinitiatieven heeft meer aandacht gekregen. Daarnaast is de aansluiting gezocht bij en waardering gegeven aan burendag/NL Doet activiteiten. Bij de aanbevelingen uit het dorpsprofiel is een advies gemaakt dat uitvoering krijgt in 2018.

In samenwerking met de SWZ en SMOW is er een inventarisatie gemaakt van de ontmoetingsplekken voor 75 plussers. Daar waar deze plekken ontbreken wordt met andere partijen, zoals bijvoorbeeld kerken en buurtverenigingen, gekeken naar mogelijkheden.

Prestatieafspraken jeugd- en jongerenwerk.

De prestatieafspraken tussen gemeenten en het jeugd- en jongerenwerk zijn gemaakt en worden uitgevoerd. Het jongerenwerk heeft, als vaste partner binnen het CJG, zich nu ook daar gevestigd, voor kantoorwerkzaamheden en afspraken en dergelijke. Daarnaast is een inlooplocatie gerealiseerd bij de Mansveltkade. Tevens is een jongerendebat georganiseerd in de Raadzaal.

Vrijwilligersbeleid.

Vrijwilligerscentrale Wassenaar (VCW) heeft een vrijwilligersmarkt georganiseerd, genaamd de Washapping. Er zijn vrijwilligersprijzen uitgereikt om vrijwilligers te waarderen. De VCW heeft samen met de Stichting Maatschappelijke Ondersteuning Wassenaar (SMOW) het digitaal platform Wassenaar Doet gelanceerd, dit koppelt vrijwilligers met hulpvragers en organisaties. Er zijn vrijwilligers geworven, getraind en opgeleid als tegenprestatiecoach. De SMOW is gesubsidieerd voor uitvoering van de mantelzorgondersteuning, waardering en respijtzorg. De Dag van de Mantelzorg is georganiseerd waarbij vele mantelzorgers in het zonnetje zijn gezet.

Agenda 22.

Agenda 22 is gebaseerd op de 22 VN Standaardregels voor Gelijke Kansen uit 1993 voor alle mensen met een handicap: lichamelijk, zintuiglijk, verstandelijk, geestelijk, chronisch en verborgen. In het laatste kwartaal is de ongehinderd App gelanceerd. Een app waar je inzage hebt in toegankelijke locaties. Dit is een eerste stap in het uitvoering geven aan het verbeteren van de toegankelijkheid in de gemeente.

Volwasseneneducatie.

Voor volwasseneneducatie worden de zogenaamde WEB gelden ingezet ten behoeve van lesuren taal en rekenen. Deze lesuren worden ingekocht bij ROC Mondriaan en de Bibliotheek Voorschoten-Wassenaar (als laagdrempelige voorziening "Taalhuis"). De aanmeldingen bij de bibliotheek lopen heel

goed. Er zijn ongeveer 50 cursisten. Daarnaast organiseert de bibliotheek ook taalmaatjes. Daarvoor zijn 50 vrijwilligers actief.

Taakveld: 6.2 Wijkteams

Wat waren we van plan

Eén huishouden, één plan, één regisseur.

Toegang tot ondersteuning is laagdrempelig, lokaal en integraal georganiseerd.

Een integrale aanpak van 0 -100 jarigen door te verbinden tussen jeugd, Wmo en participatie.

Hoe hebben we dat gedaan

Bieden van een loketfunctie.

Integrale werken volgens principe van 1G1P1R (1 Gezin, 1 Plan, 1 Regisseur).

Loketfunctie.

Realisatie van één telefonisch loket sociaal domein, voor alle vragen van inwoners en doorverwijzing naar voorzieningen van zorg en ondersteuning. Dit zorgt voor een laagdrempelige, eenduidige toegang tot de dienstverlening en voor een goede bereikbaarheid van gemeente en maatschappelijke partners binnen het sociaal domein. Daarnaast kunnen inwoners ook op het gemeentehuis terecht.

Integraal werken volgens principe van 1 Gezin, 1 Plan en 1 Regisseur.

Inzet van programmatische aanpak op integraliteit en versterken van de regie in de uitvoering van zorg. Uitwerking van het principe 1G1P1R in de Uitvoeringsplannen bij het Beleidsplan sociaal domein. Samenvoeging van de consultants in één uitvoerend team Jeugd, Wmo en Participatie. Burgers hebben bij problemen te maken met één persoon binnen de organisatie en krijgen vervolgens ook één gezinsplan.

Taakveld: 6.3 Inkomensregelingen

Wat waren we van plan

We zorgen voor financiële zelfredzaamheid door het geven van inkomensondersteuning aan wie dat nodig heeft, waarbij speciale aandacht uitgaat naar ondersteuning van minima en naar schuldhulpverlening.

Hoe hebben we dat gedaan

Verstrekken van uitkeringen.

Uitvoering geven aan plannen van aanpak:

- arbeidsmarktoffensief*
- naleving en handhaving*
- jeugdwerkgelegenheid*
- minimabeleid*
- participatie vergunninghouders.*

Verstrekken van uitkeringen.

Het aantal bijstandsgerechtigden is gestegen met 5,3%. Ook landelijk is het aantal bijstandsgerechtigden gestegen onder invloed van het verhogen van de AOW-leeftijd, de instroom van statushouders en de verkorte WW-periode. Hoewel de gemeente Wassenaar, ten opzichte van 2016, meer Rijksbudget heeft gekregen, is er een tekort ondanks de genomen maatregelen.

Plannen van aanpak.

Gedurende het afgelopen jaar is uitvoering gegeven aan de genoemde plannen van aanpak. Over het algemeen is er een positief resultaat te zien in bijvoorbeeld:

- plaatsing van uitkeringsgerechtigden en het rechtmatig verstrekken van uitkeringen;
- het organiseren van een sociale conferentie en het ophalen van suggesties voor nieuw armoedebeleid en de besteding van de Klijnsmagelden;
- het oprichten van het actieteam De Kunst van het Rondkomen.

De resultaten van de participatie vergunninghouders komt terug in paragraaf 6.4. In paragraaf 6.5 wordt ingegaan op het Plan van aanpak Arbeidsmarktoffensief en het Plan van aanpak Jeugdwerkgelegenheid.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Streefwaarde 2017	Realisatie
1	Kinderen in uitkeringsgezinnen (% kinderen tot 18 jaar)	3,50	3,96
2	Personen met een bijstandsuitkering (het aantal per 10.000 inwoners)	250	265

Bron: De realisatie cijfers zijn afkomstig van Verwey Jonker Instituut Kinderen in Tel (nr. 1 peildatum 2015) en CBS (nr. 2 peildatum 2017).

Taakveld: 6.4 Begeleide participatie

Wat waren we van plan

Iedereen die kan werken werkt, of levert een bijdrage naar vermogen.

Ondersteunen van werkgevers in de gemeente om mensen met een arbeids-beperking in dienst te nemen.

Hoe hebben we dat gedaan

Uitvoeren wettelijke taken op grond van de WSW.

Uitvoeren wettelijke taak tot Tegenprestatie.

Maatwerk op grond van het Beschut werk in het kader van de Participatiewet.

WSW.

De Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) is met de invoering van de Participatiewet in 2015 komen te vervallen. Om continuïteit van ondersteuning en ontwikkeling te borgen is de afspraak gemaakt dat de 'oude doelgroep' die gebruik maakt van de voorzieningen onder de Wsw, dat mag blijven doen. Daarvoor bestaat een overeenkomst met De Maregroep.

Tegenprestatie.

In 2017 zijn 2 kandidaten begeleid naar de tegenprestatie. De gemeente voert de tegenprestatie in samenwerking met de Coach Sociale Activering Wassenaar uit. In persoonlijk contact is op individueel niveau bekeken wat de mogelijkheden zijn en waar iemand zijn interesse ligt. Samen met de Coach Sociale Activering Wassenaar wordt in het lokale netwerk gezocht naar een passende plek voor activering.

Beschut werk.

De re-integratieverordening is op het gebied van beschut werk in lijn gebracht met de landelijke wijzigingen in de Participatiewet. De gemeente Wassenaar biedt beschut werk conform de landelijke aantallen. Eind 2017 heeft 1 inwoner uit Wassenaar van het UWV een positief advies gehad voor de doelgroep beschut werk. We hebben ingezet op een sluitende overgang van het Pro/VSO onderwijs naar de arbeidsmarkt. In de praktijk wordt nu ook in samenwerking met de school, waar deze inwoner onderwijs heeft gevolgd, een passende werkplek gezocht. Voor het realiseren van beschutte werkplekken wordt contact gehouden met de Maregroep.

Taakveld: 6.5 Arbeidsparticipatie

Wat waren we van plan

Iedereen die kan werken werkt, of levert een bijdrage naar vermogen;

Door middel van werkervaring, opleiding en/of begeleiding, de belemmeringen bij het verkrijgen van werk verkleinen waarbij uitgegaan wordt van de mogelijkheden en talenten van mensen.

Hoe hebben we dat gedaan

Re-integratie-activiteiten bieden en organiseren, gericht op individuen en groepen.

Onderhouden contacten met werkgevers.

Actieve rol op de regionale arbeidsmarkt.

Uitvoering geven aan het Plan van Aanpak Jeugdwerkgelegenheid.

Lokale invulling werkgeversbenadering volgens Sociaal Economische agenda.

Re-integratie-activiteiten.

Tot en met november 2017 zijn er 69 personen geplaatst (conform verwachting). Eind 2017 is de indeling van cliënten in categorieën afgerond, op basis van hun afstand tot de arbeidsmarkt, waarbij op termijn de dienstverlening gekoppeld wordt aan deze indeling. Op deze manier ontstaat meer ruimte voor de professional. Daarnaast is onder andere naar aanleiding van de evaluatie van het Plan van aanpak Arbeidsmarktoffensief een hernieuwde focus aangebracht op de inzet van re-integratieactiviteiten.

Contacten met werkgevers.

De gemeente is onderdeel van de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal. De accountmanagers van het Werkgeversservicepunt Zuid-Holland Centraal zijn geografisch verantwoordelijk voor werkgevers in de gemeente. Targets zijn regionaal vastgesteld.

De regionale arbeidsmarkt.

Vanuit de regionale samenwerking in de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal wordt gezamenlijk opgetrokken bij evenementen (zoals de bijeenkomst in het kader van de Maand van de Participatie bij Duinrell), werkgeversdienstverlening, het gebruik van de toolbox en arrangementen. Op deze wijze is een krachtige arbeidsmarktregio neergezet.

Actieplan Jeugdwerkgelegenheid.

"Alle jongeren van de bank" dat is het motto van het Plan van aanpak Jeugdwerkgelegenheid. Aan de hand van vijf ambities biedt de gemeente perspectief aan alle jongeren tot 27 jaar. Naast de inzet op deze maatregelen hebben ook de economische omstandigheden bijgedragen aan de daling van de jeugdwerkloosheid, een dalende trend is zichtbaar op zowel landelijk als lokaal niveau. Dit grote succes is mede te danken aan een concrete actie Jongeren in de Lift (netwerkbijeenkomst). Gemiddeld vindt namelijk de helft van de deelnemers hierna een baan.

Werkgeversbenadering volgens Sociaal Economische agenda.

De samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en gemeenten in de sociaaleconomische regio is zijn meerwaarde aan het bewijzen. Zo is er meer samenhang en afstemming binnen de regio, worden krachten gebundeld en is de juiste expertise beschikbaar. Het stimuleren van ondernemerschap en het zorgen voor een passend opleidingsaanbod aansluitend bij de vraag in de regio staan hierbij centraal. In juni is er een meet en greet georganiseerd door economische zaken, waarbij lokale ondernemers kennis konden maken met de ambtenaren uit Voorschoten en Wassenaar. Dit ter stimulering van de lokale economie. De accountmanager van het werkgeversservicepunt is hierbij aangesloten.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Streefwaarde 2017	Realisatie
1	Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	700	683,9
2	Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame bevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)	63	61,4
3	Werkloze jongeren (% 16 tot en met 22 jarigen)	1,4	1,49
4	Lopende re-integratievoorzieningen (het aantal per 10.000 inwoners van 15 tot en met 64 jaar)	229	229

Bron: De realisatie cijfers zijn afkomstig van LISA (1 peildatum 2016), CBS, (nr. 2 en 4 respectievelijke peildata 2016 en 2015), Verwey Jonker instituut-Kinderen in Tel (3 peildatum 2015).

Taakveld: 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Wat waren we van plan

Mensen kunnen zo lang mogelijk thuis blijven wonen.

Hoe hebben we dat gedaan

Maatwerkvoorzieningen verstrekken.

Maatwerkvoorzieningen.

Conform wettelijke verplichting zijn de woon-, vervoers- en rolstoelvoorzieningen toegekend aan inwoners die daarvoor zijn geïndiceerd. Daarnaast is het onderwerp "zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen" meegenomen in de woonvisie. Indien een collectieve organisatie van bovengenoemde voorzieningen leidt tot een adequatere, goedkopere oplossing of kan voorkomen dat duurdere voorzieningen nodig zijn, kan hiervoor worden gekozen.

In 2017 zijn de hulpmiddelen opnieuw aanbesteed voor nieuwe contracten met ingang van 1 januari 2018. Hierbij is meer op kwaliteit ingezet dan bij de vorige aanbesteding.

Taakveld: 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Wat waren we van plan

Er is een duurzaam systeem voor zorg en ondersteuning.

Zorg en ondersteuning vinden dicht bij huis plaats.

Hoe hebben we dat gedaan

Uitvoering geven aan het beleidsplan Schuldhulpverlening 2017 tm 2020.

Maatwerk dienstverlening verstrekken.

Afstemming, onderzoek & samenwerking in de regio.

Beleidsplan Schuldhulpverlening 2017 tm 2020.

Naast de reguliere uitvoering van preventieve en curatieve schuldhulpverlening is een start gemaakt met de uitvoering van een aantal in het beleidsplan opgenomen projecten, namelijk een onderzoek naar de toename aanvragen beschermingsbewind en de aansluiting bij de ontwikkelingen voor financiële voorzieningen ten behoeve van de aanpak van crisissituaties in het sociaal domein. Deze onderzoeken bevinden zich nog in de beginfase.

Maatwerk dienstverlening.

Conform wettelijke verplichting is huishoudelijke ondersteuning toegekend aan inwoners die daarvoor zijn geïndiceerd. De door het CAK geïnde eigen bijdragen zijn ontvangen.

Onderzoek & samenwerking in de regio.

Vanuit de WMO is samengewerkt op de volgende gebieden:

- Uitvoering maatschappelijke opvang, vrouwen opvang en beschermd wonen (via centrumgemeente Den Haag) en voorbereiding op de overgang van de taak maatschappelijke opvang van centrum gemeente naar Wassenaar.
- Inkoop inclusief financiële afhandeling van de declaraties aan de aanbieders.
- Uitvoeren (via GGD Haaglanden) van het toezicht Wmo. Dit is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst.
- Beleid, onder andere doelgroepenvervoer, regionaal handhavingsbeleid, overleg met zorgverzekeraars.
- Woonbeleid voor zorgdoelgroepen, waaronder het onderzoeken van de mogelijkheden voor noodwoningen en een betere overgang van een intramurale setting naar het zelfstandig wonen. Daarnaast is invulling gegeven aan "langer zelfstandig wonen" door lokale prestatieafspraken met woningbouwcorporaties over collectieve woningaanpassingen.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Streefwaarde 2017	Realisatie
1	Cliënten met maatwerkarrangementen WMO (het aantal per 10.000 inwoners)	430	380

Bron: De realisatie cijfers zijn afkomstig van het CBS-monitor Sociaal Domein (2017)

Taakveld: 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Wat waren we van plan

Jeugdigen groeien gezond en veilig op en kunnen zich optimaal ontwikkelen in hun eigen omgeving.

Hoe hebben we dat gedaan

Realiseren van een breed scala aan jeugdhulpvoorzieningen.

Uitvoering aan lokale transformatieagenda.

Jeugdhulpvoorzieningen.

Er is een breed scala aan jeugdhulpvoorzieningen beschikbaar, waardoor relatief veel keuzevrijheid bestaat om zorg voor kinderen te kiezen die past bij de hulpvraag. Het regionale cliëntervaringsonderzoek jeugdhulp 2016 is afgerond. Uit dit onderzoek blijkt dat over het algemeen tevredenheid bestaat over de hulp die is geboden; 90% van de ouders geeft aan dat hun kind zich beter voelt en 80% van de jeugdigen geeft aan dat zij zich beter voelt na de hulp.

Lokale transformatieagenda.

Twee van de drie speerpunten van de transformatieagenda vallen onder dit onderdeel; adequate zorgbehoeftebepaling en ambulantisering van hulp. De toegang tot jeugdhulp is belegd bij het CJG. De jeugdconsulenten, die de toegang tot maatwerkvoorzieningen verlenen, zijn een onderdeel van het CJG. Na aanmelding van ouders bij het CJG vindt een zorgvuldige zorgbehoeftebepaling plaats door de kernpartners van het CJG. Jeugdhulporganisaties Jeugdformaat en Jutters/Parnassia hebben intensieve ambulante jeugdhulp binnen het CJG verleend. Dit levert een verdere bijdrage aan het streven om hulp, zo veel als mogelijk is, dichtbij en binnen het systeem van het kind te realiseren.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Streefwaarde 2017	Realisatie
1	Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	8	8,3

Bron: De realisatie cijfers zijn afkomstig van het CBS (2016)

Taakveld: 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Wat waren we van plan

In onveilige en niet-zelfredzame situaties zorgen voor passende ondersteuning en opvang.

Hoe hebben we dat gedaan

Optimaliseren werkwijze Veilig Thuis.

Doorontwikkeling crisisdienst naar 0-100 jaar.

Optimaliseren werkwijze Veilig Thuis.

Veilig Thuis Haaglanden is in 2017 ondergebracht als aparte uitvoeringsorganisatie bij GGD Haaglanden. Dit gaat in per 1-1-2018.

Doorontwikkeling crisisdienst 0-100 jaar.

Voor de crisisdienst Jeugd wordt gebruik gemaakt van het crisisinterventieteam Haaglanden. Over de positionering van de crisisdienst en uitbreiding naar de 0-100 werkwijze wordt in 2018 een besluit genomen.

Taakveld: 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Wat waren we van plan

In onveilige en niet-zelfredzame situaties zorgen voor passende ondersteuning en opvang van jeugdigen.

Hoe hebben we dat gedaan

Realiseren van een breed scala aan jeugdhulpvoorzieningen.

Optimalisering van de werkwijzen rondom vrijwillig en het gedwongen kader.

Doorontwikkeling crisisdienst naar 0-100 jaar.

Jeugdhulpvoorzieningen.

De regionale visie op de transformatie van de jeugdbescherming is vastgesteld. Hiermee is een eerste stap gezet om het lokaal veilig en gezond opgroeien verder te borgen.

Werkwijzen rondom vrijwillig en het gedwongen kader.

Het regionaal samenwerkingsprotocol met de Raad voor de Kinderbescherming is geactualiseerd, waarmee werkprocessen verder zijn geoptimaliseerd.

Doorontwikkeling crisisdienst 0-100 jaar.

Voor de crisisdienst Jeugd wordt gebruik gemaakt van het crisisinterventieteam Haaglanden. Over de positionering van de crisisdienst en uitbreiding naar de 0-100 werkwijze wordt in 2018 een besluit genomen.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Streefwaarde 2017	Realisatie
1	Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 tot en met 21 jarigen)	0,7	0,78
2	Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	0,5	0,5
3	Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren tot 23 jaar)	0,2	0,3

Bron: De realisatie cijfers zijn afkomstig van Verwey Jonker Instituut Kinderen in Tel (nr. 1 peildatum 2015) en CBS (nr's 2 en 3 peildatum respectievelijk 2016 en 2015).

Verbonden partijen en samenwerkingsverbanden

Verbonden Partij/ samenwerkingsverbanden	Taakveld
Werkvoorzieningschap Kust Duin en Bollenstreek (KDB)	6.4 Begeleide participatie
Gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H-10	6.72 Maatwerk dienstverlening 18- 6.81 Geëscaleerde zorg
Gemeenschappelijke afdeling Werk en Inkomen	6.3 Inkomensregelingen

Kust Duin en Bollenstreek houdt voor de doelgroep van kwetsbare inwoners, die voorheen vielen onder de Wsw, arbeidsplaatsen in stand en bevordert daarmee participatie van deze groep in het arbeidsproces.

Binnen de Gemeenschappelijke Regeling H10 besteden de gemeenten gezamenlijk jeugdzorg aan. Door de samenwerking ontstaat inkoopkracht en worden de administratieve lasten voor de deelnemende gemeenten en ook voor de jeugdzorginstellingen verminderd. Ditzelfde geldt voor de administratieve afhandeling van de declaraties die door het inkoopbureau wordt verzorgd.

De gemeenschappelijke afdeling Werk en Inkomen Leidschendam Voorburg verzorgt de noodzakelijk inkomensvoorziening van de inwoners die niet zelfstandig een inkomen kunnen verwerven en begeleidt inwoners waar mogelijk naar betaalde arbeid. Hierdoor worden zij zoveel mogelijk gestimuleerd aan de samenleving te blijven deelnemen.

Wat heeft het gekost

P6 Sociaal Domein bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		Begroting 2017 primaïr	Begroting 2017 actueel	Rekening 2017
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	281	103	83
	Lasten	-1.629	-1.548	-1.450
	Saldo	-1.348	-1.446	-1.367
6.2 Wijkteams	Baten	0	0	0
	Lasten	-473	-483	-399
	Saldo	-473	-483	-399
6.3 Inkomensregelingen	Baten	4.606	5.591	6.144
	Lasten	-6.568	-7.698	-8.324
	Saldo	-1.962	-2.107	-2.179
6.4 Begeleide participatie	Baten	0	52	87
	Lasten	-2.605	-2.833	-2.522
	Saldo	-2.605	-2.781	-2.435
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	0	0	0
	Lasten	-18	-18	-18
	Saldo	-18	-18	-18
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	0	0	8
	Lasten	-1.282	-1.025	-1.024
	Saldo	-1.282	-1.025	-1.016
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	798	349	384
	Lasten	-3.070	-1.829	-1.960
	Saldo	-2.271	-1.480	-1.575
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	0	0	0
	Lasten	-2.360	-2.795	-3.076
	Saldo	-2.360	-2.795	-3.076
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Baten	0	0	0
	Lasten	-75	-75	-25
	Saldo	-75	-75	-25
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	0
	Lasten	-480	-788	-809
	Saldo	-480	-788	-809
Totaal baten		5.685	6.095	6.707
Totaal lasten		-18.559	-19.092	-19.607
Saldo van baten en lasten		-12.874	-12.997	-12.899
Onttrekking reserves		88	233	85
Toevoeging reserves		0	0	0
Mutaties reserves		88	233	85
Programma resultaat		-12.786	-12.764	-12.814

Wettelijke beleidskaders

Wetgeving extern	Regelgeving intern
<ul style="list-style-type: none"> • Grondwet • Gemeentewet • Algemene Wet Bestuursrecht • Burgerlijk Wetboek • Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Wet IOAW) • Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (Wet IOAZ) • Jeugdwet • Wet Maatschappelijke ondersteuning (WMO) • Wet Sociale Werkvoorziening • Participatiewet • Wet inburgering 	<ul style="list-style-type: none"> • Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Wassenaar 2015 • Fraudeverordening Participatiewet, Ioaw en Ioaz Gemeente Wassenaar 2015 • Verordening individuele inkomensvoorziening Wassenaar 2015 • Verordening Jeugdhulp Wassenaar 2015 • Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Wassenaar 2015 • Verordening loonkostensubsidie Participatiewet gemeente Wassenaar 2015 • Verordening Persoonsgebonden budget begeleid werken Wet Sociale werkvoorziening gemeente Wassenaar • Verordening tegenprestatie Participatiewet Wassenaar 2015 • Re-integratieverordening Wet werk en bijstand 2015 • Toeslagenverordening Wet werk en bijstand gemeente Wassenaar 2012 • Verordening Wet inburgering gemeente Wassenaar 2016 • Verordening Cliëntenraad wet sociale werkvoorziening gemeente Wassenaar • Verordening cliëntenraad Wet werk en bijstand en wet investeren in jongeren • Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Wassenaar 2015 • Boeteverordening Wet inburgering nieuwkomers • Verordening anti discriminatievoorziening gemeente Wassenaar • Verordening Adviesraad sociaal domein Wassenaar

P7 Volksgezondheid en milieu

Doelstelling: "wat willen we bereiken?"

- Een gezonde, groene leefomgeving, behouden en versterken van de authentieke monumentale groene inrichting met onder andere de kenmerkende laanbomen-structuur en cultuurhistorische inrichting met landgoederen;
- Behoud en versterking van de specifieke Wassenaarse cultuurhistorische, natuur- en landschappelijke kwaliteiten;
- Vernieuwen van het afvalbeleid waarbij we streven naar effectieve afvalpreventie, afvalscheiding en afvalinzameling;
- We willen dat Wassenaar een gezonde leefomgeving is voor onze inwoners en we bevorderen een gezonde leefstijl.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 7.1 Volksgezondheid

Wat waren we van plan

Een gezonde en veilige leefomgeving voor onze inwoners bevorderen en bewaken.

We doen dit zoveel mogelijk in samenwerking met de regio.

Hoe hebben we dat gedaan

Uitvoeren Plan van aanpak preventie sociaal domein.

Preventie sociaal domein.

De gemeenschappelijke regeling GGD Haaglanden (per 1-1-2014) is na een evaluatie c.q. herijking aangepast per 2018. Daarbij is tevens Veilig Thuis Haaglanden opgenomen in de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling GGD en Veilig Thuis Haaglanden.

De kaders voor het nieuwe lokaal gezondheidsbeleid zijn – in plaats van in een aparte nota lokaal gezondheidsbeleid - opgenomen in het Beleidsplan Sociaal Domein.

Taakveld: 7.2 Riolering

Wat waren we van plan

Veilig en goed functionerend riool op basis van Europese, landelijke, provinciale en gemeentelijke regelgeving.

Opstellen van een Verbreed Gemeentelijk Riolplan.

Hoe hebben we dat gedaan

Door het rioolstelsel te onderhouden conform het vGRP.

Door het frequent monitoren van de objecten op status en functioneren.

Het realiseren van overwogen maatregelen ter bevordering van de levensduur van de kapitaalgoederen.

Verbreed Gemeentelijk Riolplan.

Het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2017-2021 is vastgesteld. Hierin is invulling gegeven aan de wettelijke zorgplichten afval-, hemel- en grondwater voor de komende jaren. De maatregelen zijn gericht op een veilig en goed functionerend rioolsysteem tegen maatschappelijk verantwoorde kosten. Over het geheel genomen verkeert de riolering in goede staat.

De samenwerking afvalwaterketen Rijnland is in 2017 gecontinueerd. Door kennis en ervaringen uit te wisselen zijn de verkenningen opgestart voor de optimalisatie van de afvalwaterketen.

Taakveld: 7.3 Afval

Wat waren we van plan

Zorgen voor een schone leefomgeving waarbij het ingezamelde afval zowel milieutechnisch als economisch verantwoord wordt verwerkt.

Tot stand brengen van een gemeenschappelijk afvalbrenngstation met Voorschoten en Leidschendam-Voorburg.

Sturen op goede en toe-komstbestendige AVALEX daar waar het gaat om organisatie en governance.

Hoe hebben we dat gedaan

Door de realisatie van een gemeenschappelijk afval brenngstation.

Door de invoering van omgekeerd inzamelen.

Handhaven van de balans tussen service-, kosten- en afvaldoelstellingen.

Grip op Grondstoffen.

In 2016 is de gemeenteraad akkoord gegaan met het uitvoeringsplan Grip op Grondstoffen, met als doel het bereiken van 75% afvalscheiding in 2020, en als tussendoel 65% in 2018. De focus ligt op de inzameling van grondstoffen (Omgekeerd inzamelen) waarbij er een balans is tussen service-, kosten en milieu. In 2017 is de bedrijfsvoering bij Avalex geoptimaliseerd ter voorbereiding op de invoering van Omgekeerd inzamelen door onder andere het huis aan huis inzamelen van papier. De frequentie

voor het inzamelen van GFT en het restafval is nu alternerend waarbij het GFT in de maanden april t/m november wekelijks ingezameld is. In 2017 zijn ook extra containers voor PMD (plastic, metaal en drankenkartons) verspreid over Wassenaar geplaatst om het netwerk te verdichten. Daarnaast is er een nieuwe publiciteitscampagne geweest en zijn huis aan huis nogmaals brieven verspreid om de inwoners bekend te maken met het nieuwe inzamelen.

In 2017 is door het algemeen bestuur van Avalex besloten om niet verder te gaan met de ontwikkeling van een gezamenlijk afval brengstation op de locatie in de Dobbewijk in Voorschoten. Binnen de regio wordt georiënteerd wat de mogelijkheden zijn.

Beleidsindicatoren

	Beleidsindicator	Streef waarde	2017
1	Omvang huishoudelijk restafval (Kg/inwoner)	211	216

Bron: Avalex

Taakveld: 7.4 Milieubeheer

Wat waren we van plan

Wassenaar CO2 neutraal in 2040.

Verbeteren van de milieukwaliteit ten behoeve van een hoogwaardige leefomgeving.

Hoe hebben we dat gedaan

Uitvoeren projecten Klimaatprogramma 2016-2019.

Samenwerken met regionale partners om meerwaarde te boeken in de beoogde energietransitie.

Uitvoeren van milieubescherpende wetten en regels.

Klimaatprogramma 2016-2019

Eind januari 2017 is de programmamanager gestart met de regie van de uitvoering van het Klimaatprogramma 2016-2019. De raad is elk kwartaal geïnformeerd over de voortgang. Wij beperken ons hier tot enkele resultaten.

Er is veel geïnvesteerd in het ontwikkelen van een communicatiecampagne, waarin zowel de WODV als de Wassenaarse samenleving bewust worden gemaakt van de noodzaak tot het nemen van maatregelen en handelingsperspectieven krijgen aangereikt. Vooruitlopend daarop is een training duurzaam inkopen voor WODV-medewerkers georganiseerd.

Daarnaast werd gestart met een inventarisatie van de mogelijkheden om gemeentelijk vastgoed toekomstbestendig te maken. Voor het Sterrenbad is een nauwe samenwerking met Sportfondsen Nederland gestart om te verkennen welke duurzame oplossingen kunnen worden toegepast. Bij alle scholen (VO en BO) zijn scans uitgevoerd zodat ook voor deze panden inzichtelijk is welke

maatregelen genomen kunnen worden om minder energie te gebruiken en duurzame energie op te wekken. Ook is een uitgebreide energiescan van het gemeentekantoor uitgevoerd. De resultaten worden meegenomen in de businesscase van de gezamenlijke huisvesting.

Voor particuliere woningen is een derde wijkaanpak (Van Polanenpark en omgeving) uitgevoerd, waarbij eigenaren tegen het gereduceerde tarief van € 50 hun woning konden laten doorlichten op mogelijkheden voor verduurzaming. We combineerden deze aanpak met het inhuren van de woonwijzerwagen van de Woonwijzerwinkel, ons regionale energieloket. Hier ontvingen inwoners tips voor energiebesparing en opwekking van duurzame energie. In totaal hebben 35 woningeigenaren in 2017 een energieadvies aan huis laten uitvoeren. In oktober hebben wij samen met de MRDH een informatieavond georganiseerd voor VVE's (> 25 appartementen). Acht VVE's dongen mee naar de hoofdprijs: het verkrijgen van deskundige begeleiding bij de verduurzaming van een appartementencomplex (mede mogelijk dankzij de INTERREG-subsidieregeling). De VVE Rozenveldlaan 2-72 won, de overige VVE's hebben wij een quick scan aangeboden voor energiebesparing of opwekking van zonne-energie. Met de woningbouwcorporaties is een Duurzaamheidskrant ontwikkeld die inmiddels is verspreid onder huurders.

In november is voor raadsleden, stakeholders en WODV-medewerkers een informatiebijeenkomst georganiseerd over de ruimtelijke impact van de energietransitie.

Regionale samenwerking

In MRDH-verband (netwerk energie) vindt kennisuitwisseling plaats en worden projecten geïnitieerd om op regionale schaal kansen voor de energietransitie in beeld te brengen en op te schalen. In 2017 is de laatste hand gelegd aan de Warmte Transitie Atlas, die voor alle MRDH-gemeenten verduurzamingsmogelijkheden van de warmte- en koude voorziening in beeld brengt. Aansluitend is voor alle gemeenten afzonderlijk en de MRDH-regio als geheel factsheet energiemix samengesteld. Deze factsheet laat op basis van een aantal aannames zien hoe de transformatie van vraag en aanbod in de energievoorziening zich zou kunnen voltrekken, van het gebruik van fossiele bronnen nu en het tussentijds realiseren van energiebesparing naar uitsluitend gebruik van hernieuwbare bronnen in 2050.

Verbetering (milieu)kwaliteiten leefomgeving

In 2017 hebben wij de geluidbelastingkaart geactualiseerd. De kaart geeft inzicht in de hoogte van de geluidniveaus veroorzaakt door het wegverkeer op de binnengemeentelijke wegen. De resultaten vormen de basis voor het op te stellen actieplan geluid, dat gericht is op het beperken van het aantal geluidgehinderden.

Rijkswaterstaat (RWS) heeft de gemeente in de gelegenheid gesteld inwoners te betrekken bij het Meerjarenprogramma geluidsanering (MJPG). Voor dit project heeft RWS geïnventariseerd welke woningen langs de A44/N44 te veel geluidbelasting ondervinden als gevolg van het verkeer op de rijksweg. Daarbij heeft RWS in beeld gebracht welke saneringsmaatregelen (stil asfalt, geluidsschermen) doelmatig kunnen worden gerealiseerd. Het ging hierbij om een eerste verkenning. In de uiteindelijke prioritering door de minister kunnen maatregelen afvallen. Wij hebben

eigenaren/bewoners uitgenodigd voor een aantal informatiebijeenkomsten, waar RWS de inventarisaties heeft toegelicht en eigenaren/bewoners vragen en wensen konden inbrengen.

Aan de hand van een historisch vooronderzoek is een risicokaart niet gesprongen explosieven (NGE) opgesteld. Op deze kaart is aangegeven waar zich binnen de gemeentegrenzen van Wassenaar gebieden bevinden waar sprake is van een verhoogde kans op de aanwezigheid van NGE als gevolg van handelingen in de Tweede Wereldoorlog.

Beleidsindicatoren

Nr.	Beleidsindicator	Streefwaarde 2017	Realisatie
1	Hernieuwbare elektriciteit	-	0,6%
2	CO2 reductie ten opzichte van 2013	-	7%

Bron: De realisatie cijfers zijn afkomstig van RWS Kmo, de laatst bekende peildatum is 2015.

Taakveld: 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Wat waren we van plan

Beheer en onderhoud gericht op de waardigheid van overledenen en bezoekers.

Hoe hebben we dat gedaan

Door de begraafplaats te onderhouden conform het basisniveau.

Door op een piëteitsvolle manier overledenen ter aarde te bestellen.

De begraafplaats Persijnhof is op een basis kwaliteitsniveau onderhouden.

Verbonden partijen en samenwerkingsverbanden

Verbonden Partij/ samenwerkingsverbanden	Taakveld
Gemeenschappelijke regeling GGD Haaglanden	7.1 Volksgezondheid
Samenwerking Waterketen Regio Rijnland	7.2 Riolering
Avalex	7.3 Afval
Omgevingsdienst Haaglanden	7.4 Milieu: legalisering, toezicht, handhaving

De gemeenschappelijke Regeling GGD Haaglanden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners in de regio Haaglanden en probeert de negatieve effecten van

gezondheidsbedreigingen te beperken. Op deze wijze draagt ze in regionaal verband bij aan de preventie van gezondheidsproblemen.

De Samenwerking Afvalwaterketen Rijnland is gecontinueerd om de kwetsbaarheid, kosten en kwaliteit te kunnen beheersen.

Het doel van Avalex is om de deelnemende gemeenten te ondersteunen bij de inzameling van afval.

De Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de wettelijke milieutaken namens de Provincie Zuid-Holland en de gemeenten Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.

Wat heeft het gekost

P7 Volksgezondheid en milieu bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		Begroting 2017 primair	Begroting 2017 actueel	Rekening 2017
7.1 Volksgezondheid	Baten	0	0	0
	Lasten	-1.627	-1.673	-1.641
	Saldo	-1.627	-1.673	-1.641
7.2 Riolering	Baten	2.674	13.300	13.267
	Lasten	-1.971	-12.343	-12.434
	Saldo	703	957	833
7.3 Afval	Baten	4.242	4.242	4.505
	Lasten	-3.222	-3.222	-2.799
	Saldo	1.019	1.020	1.706
7.4 Milieubeheer	Baten	0	0	3
	Lasten	-897	-905	-768
	Saldo	-897	-905	-765
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	49	49	78
	Lasten	-201	-203	-221
	Saldo	-153	-154	-143
Totaal baten		6.964	17.590	17.853
Totaal lasten		-7.919	-18.346	-17.862
Saldo van baten en lasten		-954	-755	-9
Onttrekking reserves		260	294	189
Toevoeging reserves		0	0	0
Mutaties reserves		260	294	189
Programma resultaat		-694	-461	180

Wettelijke beleidskaders

Wetgeving extern	Regelgeving intern
<ul style="list-style-type: none">• Grondwet• Gemeentewet• Algemene Wet Bestuursrecht• Burgerlijk Wetboek• Wet op de lijkbezorging• Wegenwet• Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)• Wet Milieubeheer• Wet ruimtelijke ordening• Wet geluidhinder• Wet bodembescherming	<ul style="list-style-type: none">• Algemene Plaatselijke verordening• Verordening rechten algemene begraafplaats Persijnhof• Verordening rioolheffing Wassenaar 2017• Afvalstoffenverordening gemeente Wassenaar• Verordening op het verlenen van diensten van gemeentereiniging• Verordening reinigingsheffingen Wassenaar 2017• Klimaatprogramma 2016-2019

P8 Wonen en bouwen

Doelstelling: "wat willen we bereiken?"

- Mensen zijn zelfredzaam en kunnen zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven houden;
- De zorg is effectief, dat wil zeggen zo goed mogelijke zorg binnen de beschikbare middelen;
- De klant staat centraal, waar mogelijk en nodig bieden wij maatwerk;
- De jeugd groeit gezond en veilig op zodat zij zich kan ontwikkelen tot maatschappelijk en economisch zelfredzame individuen die mee kunnen doen in de samenleving.

Het college vult deze doelstelling in met de volgende taakvelden:

Taakveld: 8.1 Ruimtelijke ordening

Wat waren we van plan

Behoud van de unieke kwaliteiten van Wassenaar op het gebied van groen, economische kwaliteit, cultuurhistorie, duurzaamheid en leefbaarheid.

Versterken van de ruimtelijke kwaliteit bij den Deijl en het havenkanaal.

Hoe hebben we dat gedaan

Structuurvisie vaststellen.

Opstellen van integrale gebiedsuitwerkingen uit Structuurvisie.

Vorbereiding op omgevingswet.

Uitwerking sturingsfilosofie.

Bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor het Havengebied voorbereiden en in procedure brengen.

De bestemmingsplannen die in 2017 ouder zijn dan 10 jaar herbevestigen.

Structuurvisie

De structuurvisie is vastgesteld op 22 maart 2017. Nu werken we aan de uitvoering van de structuurvisie, zoals de profilering van Wassenaar en de integrale gebiedsuitwerkingen.

We zijn gestart met de inhoudelijke - en procesmatige analyse van de huidige structuurvisie voor de richting van een nieuwe omgevingsvisie.

Omgevingswet

Per maart 2017 is een projectleider Omgevingswet aangesteld die een aantal projecten en activiteiten heeft opgestart in voorbereiding op de nieuwe Omgevingswet. Deze activiteiten passen binnen het kader van het Startplan Programma Invoering Omgevingswet.

De activiteiten richten zich met name op scholing (een cursus-bijeenkomst, serious game-sessies, en informatie-bijeenkomsten). De projecten betreffen workshopsessies over het pilotproject Dorpshaven, een analyse voor de 'marsroute' richting een nieuwe omgevingsvisie en een verbeter-traject Integraal Afstemmingsoverleg gericht op integrale advisering bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Vooruitlopend op de Omgevingswet is gestart met het maken van een analyse van de aanpassingen die nodig zijn om van de huidige structuurvisie tot een omgevingsvisie te komen.

Eind van 2017 is gestart met het plan van aanpak voor implementatie Omgevingswet voor het jaar 2018.

Sturingsfilosofie

De sturingsfilosofie heeft een sterke relatie met de ambities van de gemeenteraad in het kader van de Omgevingswet. De uitwerking van de sturingsfilosofie wordt meegenomen in het plan van aanpak voor de implementatie van de Omgevingswet.

Het Havengebied

Na een intensief participatieproces is een voorontwerp bestemmingsplan met verbrede reikwijdte opgesteld voor de Dorpshaven. Dit betreft een pilot van het (vm.) ministerie van Infrastructuur en Milieu die het mogelijk maakt op basis van de crisis- en herstelwet, vooruitlopend op de Omgevingswet, te experimenteren met andere manieren van bestemmen. Dit draagt bij aan het realiseren van doelen en ambities voor dit gebied, en bereidt tegelijkertijd de organisatie, bestuur, politiek, burgers en bedrijven voor op de komende Omgevingswet.

Bestemmingsplannen ouder dan 10 jaar

In het eerste kwartaal 2017 is de beheersverordening voor het Centrum vastgesteld.

Om actuele ruimtelijke kaders te houden is veel inzet gepleegd op lopende dossiers. Daarbij moet gedacht worden aan: herziening van Landelijk Gebied 2015 naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State ten aanzien van de Raaphorstlaan, verankering van het Tracébesluit A44 Rijnlandroute (knooppunt Ommedijk) in Landelijk gebied 2015, de voorbereiding op het bestemmingsplan voor de ontwikkeling aan de Vinkelaan, vaststelling bestemmingsplan Generaal Winkelmanlaan.

In 2017 zijn verder meerdere aanvragen en principeverzoeken voor uitgebreide omgevingsvergunningen in procedure gebracht zoals golf Duingheest, Griffioen, het 2^e parkeerterrein op Voorlinden en appartementencomplex Kloosterland. Gegeven de actuele situatie rond Binnen-Klingen, de Roggewoning en Voorlinden is gestart met een verkenning naar alternatieve ontsluitingen voor dit gebied.

Taakveld: 8.2 Grondexploitatie (niet bedr terrein)

Wat waren we van plan

Grondbeleid gebruiken voor handhaven en versterken van de ruimtelijke kwaliteit met, per ontwikkeling, een afweging tussen actief en faciliterend grondbeleid.

Hoe hebben we dat gedaan

Faciliterend grondbeleid voeren waar dat kan en actief waar nodig.

Op een transparante wijze samenwerken met marktpartijen.

Uitvoeren van verplicht kostenverhaal.

Sluiten van private overeenkomsten.

Uitvoering grondbeleid

De herontwikkeling van de Generaal Winkelmanlaan is een goed voorbeeld van faciliterend grondbeleid. Hier heeft de gemeente gekozen voor deze vorm van gebiedsontwikkeling, waarbij duidelijk niet gekozen is voor een ondernemende, maar voor een faciliterende rol. De gemeente heeft, op basis van een transparante aanbesteding de grond verkocht aan een ontwikkelaar. Het verplichte kostenverhaal is verzekerd door middel van een private overeenkomst. De gemeente beperkt zich grotendeels tot het vaststellen van het bestemmingsplan en het uitvoeren van toezicht op activiteiten van derden. Ook de ontwikkeling rond Den Deijl is exemplarisch voor het versterken van ruimtelijke kwaliteit. Hierbij is Huize Den Deijl en huisje HèHè gekocht en waarbij tegelijkertijd het perceel aan de overzijde van de Rijksweg Oost wordt verkocht. Hierdoor kreeg de gemeente weer de regie over het karakteristieke stukje Wassenaar.

Bij het project Bellesteijn is samenwerking gezocht met woningvereniging St. Willibrordus en Stichting Wassenaarse Zorgverlening voor het realiseren van 24 zorgwoningen en 18 appartementen in de sociale verhuur. Hierbij is ook veel aandacht besteed aan de openbare ruimte.

Faciliterend grondbeleid

Door de raad is besloten in het Van Polanenpark 143 een 100% sociaal programma te willen realiseren. Bij de herontwikkeling ervan wordt nauw samengewerkt met de woningcorporaties. De corporaties hebben een plan ontwikkeld door middel van een participatietraject. De Wassenaarsche Bouwstichting heeft namens de corporaties nu een aanvraag omgevingsvergunning ingediend.

Taakveld: 8.3 Wonen en bouwen

Wat waren we van plan

De beste woongemeente van Zuid Holland blijven, mede ten behoeve van het regionale (internationale) vestigingsklimaat. Behouden van de diversiteit aan woningtypen en karakteristieken van de verschillende wijken.

Bij vergunningverlening staat de gebruiker centraal en niet de regel, Er zijn heldere normen waardoor er geldt "aanvragen is toekennen".

In geval van overtredingen hanteren we een strikt handhavingsbeleid ter bescherming van de woon- en leefomgeving.

Hoe hebben we dat gedaan

***Prestatieafspraken met corporaties en huurders;
Taakstelling vergunninghouders;
Onderzoeken potentiële bouwlocaties;
Opstellen van gebiedsprofielen;
Onderzoeken complexgewijs inzetten wmo-gelden.
Evalueren blijverslening en starterslening;
Onderzoeken breder gebruik kleine seniorenwoningen.
Evalueren benodigde noodwoningen.***

***Opstellen Vergunningen, Toezicht en Handhavingsbeleidsplan;
Opstellen jaarlijks Vergunningenuitvoeringsprogramma;
Onderzoeken noodzaak actualiseren, herijken Handboek Welstand en Beeldkwaliteit;
Evalueren, actualiseren Kruiemelgevallenbeleid;
Actualiseren woonschepenbeleid.***

***Opstellen Vergunningen, Toezicht en Handhavingsbeleidsplan;
Opstellen jaarlijks Handhavingsuitvoeringsprogramma.***

Diversiteit van woningen en wijken.

Aan de hand van de woonvisie is gewerkt aan het behoud van Wassenaar als aantrekkelijkste woongemeente van Zuid-Holland. Met de woningcorporaties zijn de prestatieafspraken voor 2017 ten uitvoer gebracht. Daarbij is de taakstelling vergunninghouders gehaald en is het benodigd aantal noodwoningen bepaald. Ook is er onderzoek gedaan naar potentiële bouwlocaties en is er gewerkt aan gebiedsprofielen. Bovendien zijn procesafspraken gemaakt met de corporaties over de wijze waarop complex-gewijs WMO-gelden kunnen worden ingezet.

Vergunningverlening.

Eind 2016 is het Vergunningen, Toezicht en Handhavingsbeleidsplan vastgesteld. Dit is in 2017 verder uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma voor 2017 en 2018. Dit programma is de basis voor alle toezicht- en handhavingstaken in de fysieke leefomgeving. Bij het behandelen van vergunningaanvragen is "Aanvragen is toekennen" het uitgangspunt geweest.

Ook zijn het afgelopen jaar de vergunningprocedures van een aantal "grotere" projecten afgerond. De meest in het oog springende daarvan zijn de vergunningen voor de herontwikkeling van het Johannahuis aan de Schouwweg en de Ridderhof aan de Poortlaan.

Het herijken van het Handboek Welstand en Beeldkwaliteit, het evalueren van het Kruiemelgevallenbeleid en het woonschepenbeleid zijn nog niet uitgevoerd omdat deze onderdeel worden bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan in het kader van de implementatie van de Omgevingswet.

Toezicht en Handhaving.

Het Vergunningen, Toezicht en Handhavingsbeleidsplan en het uitvoeringsprogramma voor 2017 en 2018 zijn ook de basis voor alle toezicht- en handhavingstaken in de fysieke leefomgeving (Wabo. APV, bijzondere wetten). In geval van overtredingen hebben we in beginsel strikt gehandhaafd door het inzetten van de meest effectieve handhavingsinstrumenten.

Beleidsindicatoren

	Beleidsindicator	Streef waarde	2017
1	Gemiddelde WOZ waarde	€ 471.000	€ 490.000
2	Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	50	8
3	Demografische druk	96,5%	97,7%
4	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	-	€ 972
5	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	-	€ 1.166

Bron: De realisatie cijfers zijn afkomstig van de Waarderingskamer met peildatum 2016 voor indicator 1, het CBS met peildatum 2017 voor de indicatoren 2 en 3 en het COELO voor de indicatoren 4 en 5 met peildatum 2017.

Wat heeft het gekost

P8 Wonen en bouwen bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		Begroting 2017 primair	Begroting 2017 actueel	Rekening 2017
8.1 Ruimtelijke ordening	Baten	0	0	1
	Lasten	-932	-964	-976
	Saldo	-933	-964	-975
8.2 Grondexploitatie (niet bedr terrein)	Baten	0	0	19
	Lasten	49	33	-15
	Saldo	49	33	4
8.3 Wonen en bouwen	Baten	1.473	1.808	3.858
	Lasten	-1.713	-1.802	-1.865
	Saldo	-241	6	1.994
Totaal baten		1.473	1.808	3.878
Totaal lasten		-2.597	-2.734	-2.856
Saldo van baten en lasten		-1.125	-926	1.023
Onttrekking reserves		191	726	543
Toevoeging reserves		0	-191	-191
Mutaties reserves		191	535	352
Programma resultaat		-934	-391	1.375

Wettelijke beleidskaders

Wetgeving extern	Regelgeving intern
<ul style="list-style-type: none">• Grondwet• Gemeentewet• Algemene Wet Bestuursrecht• Burgerlijk Wetboek• Wet ruimtelijke ordening• Mededingingswet• Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)• Wet Milieubeheer	<ul style="list-style-type: none">• Wassenaarse bouwverordening• Huisvestingsverordening juli 2015 gemeente Wassenaar• Planschadeverordening gemeente Wassenaar• Verordening startersleningen• Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Wassenaar• Verordening voor werkzaamheden kabels en leidingen Wassenaar• Verordening op de heffing en invordering van leges Wassenaar 2017• Verordening tot wijziging van het recht als bedoeld in artikel 49 derde lid Wet op de Ruimtelijke ordening• Verordening tot wijziging van het recht als bedoeld in artikel 6.4 eerste lid, van de Wet op de Ruimtelijke ordening

Verplichte paragrafen

Paragraaf Lokale Heffingen

1.1 Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de door de gemeente Wassenaar geheven belastingen, bestemmingsheffingen en rechten. De heffingsbevoegdheid ontleent de gemeente aan een wettelijke grondslag, zoals de Gemeentewet en de Wet milieubeheer. Het invoeren, wijzigen en afschaffen van lokale heffingen is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Onder de belastingen vallen de onroerende-zaakbelastingen, de toeristenbelasting, de hondenbelasting, de reclamebelasting (ondernemersheffing) en de precariobelasting. De opbrengst van de belastingen gaat naar de algemene middelen en is vrij besteedbaar.

Onder de bestemmingsheffingen vallen de rioolheffing, de reinigingsheffingen en de baatbelastingen. Heffingen zijn vergoedingen voor een specifieke taak die de gemeente uitvoert.

De rechten omvatten een zeer grote groep. De belangrijkste hiervan zijn de marktgeden, de begrafenisrechten en de leges inzake omgevingsvergunningen, reisdocumenten, burgerlijke stand en de gemeentelijke basisadministratie.

Voor zowel bestemmingsheffingen als de rechten geldt dat de tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn en dat de opbrengst gebruikt wordt voor de dekking van de gemaakte kosten.

1.2 Beleid lokale heffingen

Het uitgangspunt voor de lokale lasten voor de gemeente Wassenaar is dat een lastenverzwaring voor de inwoners van Wassenaar alleen mag als er geen duurzame alternatieven beschikbaar zijn.

Daarnaast geldt dat onder het motto "de gebruiker betaalt" heffingen zoveel mogelijk kostendekkend zijn.

1.2.1 Aanpassingen tarieven belastingen

In de (geamendeerd) vastgestelde begroting 2017 zijn de opbrengsten voor belastingen, bestemmingsheffingen en rechten voor 2017 vastgesteld. Het uitgangspunt daarbij was voor belastingen verhoging met het inflatiepercentage van 1,0%. Onderstaand wordt een aantal aanpassingen nader toegelicht.

OZB

Bij het vaststellen van de begroting 2017 is het toepassen van de woonlastenbenadering en de daarmee samenhangende verhoging van de OZB ongedaan gemaakt. Met 'woonlastenbenadering' wordt bedoeld dat lagere opbrengsten uit de afvalstoffenheffing en de rioolheffing worden gecompenseerd door hogere opbrengsten uit de OZB, zodat het totaal van deze opbrengsten gelijk blijft. Per saldo zijn de opbrengsten OZB voor 2017 verhoogd met het inflatiepercentage van 1%.

Rioolheffing

De aanslagen rioolheffing worden gebaseerd op het waterverbruik, gegevens hiervan worden geleverd door Dunea aan de BSGR. Deze levering vanuit Dunea verliep nog niet optimaal waardoor het lastig

bleek het waterverbruik goed in te schatten. Het werkelijke waterverbruik in de afgelopen jaren was lager dan waarbij was uitgegaan voor raming van de tarieven. Om de geraamde opbrengst 2017 te realiseren is het tarief met 5% gestegen.

1.2.2 Aanpassing leges en rechten

Volgens de uitgangspunten in de Kadernota 2017 zijn de leges en rechten voor 2017 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 1,0% (consumentenprijsindex). Tarieven die door het Rijk worden vastgesteld zijn voor dat bedrag opgenomen.

Leges omgevingsvergunningen

In 2014 en 2015 is een verdiepingsonderzoek naar de kostendekkendheid van de Wabo-leges (omgevingsvergunning) uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek en de besluitvorming daarover in de gemeenteraad van 6 juli 2015 zijn voor 2016 en 2017 verhogingen van 10% (boven het inflatiepercentage) doorgevoerd.

1.3 Overzicht tarieven

De belangrijkste tarieven voor belastingjaar 2017 zijn:

Belastingen	Tarief 2017
Onroerende zaakbelasting voor woningen - Tarief eigenaar (% van de WOZ-waarde)	0,1153%
Onroerende zaakbelasting voor niet-woningen - Tarief eigenaar (% van de WOZ-waarde) - Tarief gebruiker (% van de WOZ-waarde)	0,2680% 0,2140%
Afvalstoffenheffing - Eenpersoonshuishouden - Meerpersoonshuishouden	€ 273,24 € 393,48
Rioolheffing - Vastrecht tot 80 m ³ - Variabel boven 80 m ³ , per m ³	€ 125,28 € 1,57
Hondenbelasting - Eerste hond	€ 82,32
Toeristenbelasting - per overnachting (camping) - per overnachting (hotel/pension)	€ 0,96 € 2,40
Precario op kabels en leidingen (per strekkende meter)	€ 2,74
Ondernemersheffing - vast bedrag - vermeerderd met € 1,95 voor elke € 1.000 aan WOZ-waarde boven € 153.000 (maximum heffingsbedrag € 900)	€ 200,00

Voor een volledig overzicht van de tarieven wordt verwezen naar de in december 2016 vastgestelde belastingverordeningen voor 2017.

1.4 De opbrengsten van de gemeentelijke belastingen

In onderstaand overzicht staan de geraamde en werkelijke baten voor 2017 voor wat betreft de belangrijkste belastingen.

bedragen x € 1.000

	Belastingen	Raming 2017	Werkelijk 2017
1	OZB woningen (E)	6.637	6.713
2	OZB niet-woningen (E+G)	2.384	2.465
3	Hondenbelasting	148	174
4	Precariobelasting	2.008	1.955
5	Toeristenbelasting	869	930
6	Baatbelasting	14	13
7	Ondernemersheffing	91	93
8	BIZ-Maaldrift	29	29
9	BIZ-Centrum Wassenaar	46	43

Toelichting belangrijkste verschillen

1.4.1 OZB

De hogere opbrengsten OZB (woning en niet-woning) komt hoofdzakelijk door opbrengsten uit eerdere boekjaren.

1.4.2 Hondenbelasting

De hogere opbrengst hondenbelasting komt door regelmatig uitgevoerde controle hondenbelasting wat leidt tot toename van het aantal aangegeven honden.

1.4.3 Toeristenbelasting

De hogere opbrengst toeristenbelasting komt door een door een hoger het aantal overnachtingen in 2017 dan geraamd.

1.5 De opbrengsten van de gemeentelijke heffingen

In onderstaand overzicht staan de geraamde en werkelijke baten voor 2017 voor wat betreft de belangrijkste heffingen.

bedragen * € 1.000

	Heffingen	Raming 2017	Werkelijk 2017
8	Reinigingsheffingen	4.151	4.268
9	Rioolheffing	2.655	2.620
10	Marktgeden	43	32
11	Begrafenisrechten	48	76
12	Leges bouwvergunningen	1.057	1.787
13	Secretarieleges	580	665
14	Retributies	46	36
15	Overige leges en rechten	6	9

Toelichting belangrijkste verschillen

De hogere opbrengst reinigingsheffingen komt hoofdzakelijk doordat meer adressen in de heffing zijn betrokken mede in verband met controle op leegstand en door opbrengsten uit eerdere boekjaren.

De hogere opbrengst begrafenisrechten komt hoofdzakelijk door een groter aantal begrafenissen en, in mindere mate, door het aantal aankopen (en verlengingen) van eigen graven.

De hogere opbrengst bouwvergunningen komt hoofdzakelijk door de vergunningverlening voor een aantal grote bouwprojecten.

1.5.1 Reinigingsheffingen

Afvalstoffenheffing wordt geheven van percelen waarvoor een inzamelplicht voor huishoudelijke afvalstoffen bestaat. Reinigingsheffing wordt geheven bij percelen waar bedrijfsafval wordt ingezameld.

Door een lagere bijdrage aan Avalex, hogere inkomsten uit afvalstromen en een hogere opbrengst afvalstoffenheffing komt de kostendekkendheid op basis van nacalculatie uit op 116%. Om het voordeel ter hoogte van € 600.824 beschikbaar te houden voor (toekomstige) uitgaven aan het verwerken en inzamelen van afvalstoffen wordt voorgesteld dit bedrag te storten in een nieuw in te stellen egalisatievoorziening reinigingsheffingen.

Berekening kostendekkendheid reinigingsheffing	raming	realisatie
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	3.481.000	3.130.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-90.000	-171.000
Netto kosten taakveld(en)	3.391.000	2.959.000
<u>Toe te rekenen kosten:</u>		
Overhead	174.000	162.000
BTW	632.000	547.000
Totaal toerekenbare kosten	806.000	709.000
Totale kosten	4.197.000	3.668.000
Totale opbrengsten	4.152.000	4.268.000
Dotatie 2017		600.000
Kostendekkendheid	98,9%	100%

1.5.2 Rioolheffing

Rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval- hemel- en grondwater na te komen. De verschillen tussen de werkelijke lasten en baten voor de rioolheffing worden verrekend met de egalisatievoorziening. Hierdoor is de kostendekking altijd 100%. Voor de rioolheffing is over 2017 uiteindelijk € 104.000 meer toegevoegd aan de egalisatievoorziening dan geraamd.

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	raming	realisatie
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	2.224.000	2.038.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-18.000	-20.000
Netto kosten taakveld(en)	2.206.000	2.018.000
<u>Toe te rekenen kosten:</u>		
Overhead	339.000	278.000
BTW	276.000	220.000
Totaal toerekenbare kosten	615.000	498.000
Totale kosten	2.821.000	2.516.000
Totale opbrengsten	2.655.000	2.620.000
Dotatie 2017		104.000
Kostendekkendheid	94,1%	100%

1.5.3 Marktgeden

Marktgeden worden geheven voor het gebruiken van openbare grond c.q. het innemen van een standplaats op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is. Door hogere schoonmaakkosten en lagere bezetting komt de uiteindelijke kostendekkendheid over 2017 uit op 60%.

Berekening kostendekkendheid marktgeld	raming	realisatie
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	31.000	36.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0	0
Netto kosten taakveld(en)	31.000	36.000
<u>Toe te rekenen kosten:</u>		
Overhead	16.000	15.000
BTW	1.000	2.000
Totaal toerekenbare kosten	17.000	17.000
Totale kosten	48.000	53.000
Totale opbrengsten	44.000	32.000
Kostendekkendheid	91,6%	60%

1.5.4 Begrafenisrechten

Begraafplaatsrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en het gebruik van de diensten die daarbij worden verleend. De gerealiseerde opbrengst is al een aantal jaar relatief stabiel en is hoofdzakelijk afhankelijk van het aantal begrafenissen. Uitgangspunt is 100% kostendekkendheid, echter gelet op het relatief geringe aantal begrafenissen en structurele onderhoudslasten is dit niet te realiseren zonder (grote) tariefsverhoging en/of teruggang in het onderhoud. De uiteindelijke kostendekkendheid komt over 2017 uit op 21,5%.

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsrechten	raming	realisatie
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	201.000	210.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0	0
Netto kosten taakveld(en)	201.000	210.000
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	151.000	141.000
BTW	4.000	2.000
Totaal toerekenbare kosten	155.000	143.000
Totale kosten	356.000	353.000
Totale opbrengsten	49.000	76.000
Kostendekkendheid	13,7%	21,5%

1.5.5 Leges

Leges worden geheven voor het door de gemeente verlenen van diensten zoals opgenomen in de tarieventabel behorende bij de Legesverordening. Deze tarieventabel bestaat uit drie titels: Algemene dienstverlening, Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving (omgevingsvergunningen) en Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn (specifiek voor ondernemers). Binnen de drie titels zijn de leges onderverdeeld in hoofdstukken waarbinnen de samenhangende tarieven zijn geclusterd. De uiteindelijke kostendekkendheid komt over 2017 voor de drie titels uit op respectievelijk 65%, 133% en 19%.

De meeropbrengst Wabo leges (omgevingsvergunningen) komt doordat er voor drie grote bouwprojecten vergunningen zijn afgegeven. Het gaat om incidentele meeropbrengsten die, naar verwachting, komende jaren niet worden herhaald. Hierom wordt voorgesteld de meeropbrengsten van € 446.745 beschikbaar te houden voor (toekomstige) tekorten op de vergunningverlening en dit bedrag te storten in een nieuw in te stellen egaliseringsreserve Omgevingsvergunningen.

Kostendekkendheid Leges Algemene dienstverlening	raming	realisatie
Kosten taakvelden	715.000	737.000
Toe te rekenen overhead	313.000	292.000
Totale kosten	1.028.000	1.029.000
Totale opbrengsten	636.000	670.000
Kostendekkendheid	62%	65%

Kostendekkendheid Leges omgevingsvergunning	raming	realisatie
Kosten taakvelden	570.000	875.000
Toe te rekenen overhead	499.000	466.000
Totale kosten	1.069.000	1.341.000
Totale opbrengsten	1.058.000	1.788.000
Kostendekkendheid	99%	133%

Kostendekkendheid Leges Europese dienstenrichtlijn	raming	realisatie
Kosten taakvelden	25.000	25.000
Toe te rekenen overhead	17.000	16.000
Totale kosten	42.000	41.000
Totale opbrengsten	7.000	8.000
Kostendekkendheid	17%	19%

1.6 Kwijtschelding

In de raadsvergadering van 7 april 2015 is de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Wassenaar 2015 vastgesteld. Hiermee is het kwijtscheldingsbeleid geactualiseerd. Kwijtschelding is in Wassenaar mogelijk voor de onroerende-zaakbelastingen, de hondenbelasting (alleen eerste hond), afvalstoffenheffing en rioolheffing. Ook voor ZZP'ers is het mogelijk om onder dezelfde voorwaarden als privé-personen voor kwijtschelding in aanmerking te komen.

In 2017 zijn de volgende bedragen uitgegeven voor kwijtschelding.

bedragen x € 1.000

Belastingen	Raming 2017	Werkelijk 2017
OZB	3	10
Hondenbelasting	6	6
Afvalstoffenheffing	202	196
Rioolheffing	84	99
Totaal	295	311

1.7 Ontwikkeling woonlasten

Door de totale woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (zoals gepubliceerd door het Coelo) en uit te drukken in een percentage kan de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden geschetst.

	Rekening2016	Begroting 2017	Rekening 2017
totale woonlasten gezin Wassenaar in jaar t	€ 1.188,00	€ 1.162,00	€ 1.164,00
woonlasten gemiddeld gezin in t-1 (cijfers Coelo)	€ 716,00	€ 723,00	€ 723,00
woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (x100%)	165,9%	160,7%	161,0%

Bovenstaande vergelijking laat zien dat de woonlasten in Wassenaar weliswaar hoger liggen dan het landelijk gemiddelde, maar dat de ontwikkeling van de woonlasten gunstiger is dan het landelijke gemiddelde. Dit laatste wordt voornamelijk veroorzaakt door de daling van de afvalstoffenheffing.

1.8 Precariobelasting kabels en leidingen

De precariobelasting wordt geheven op basis van artikel 228 van de Gemeentewet. Het is een algemene belasting voor 'het hebben van voorwerpen, onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond'. Op basis van een in 2017 aangenomen wet mogen gemeenten tot en met

2021 nog precariobelasting op kabels en leidingen heffen, maar tegen ten hoogste het tarief zoals dat gold op 10 februari 2016.

1.9 Samenwerking verschillende gemeenten en het Hoogheemraadschap Rijnland

De volledige heffing en invordering, inclusief de waardering in het kader van de Wet WOZ, is overgedragen aan belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR). Voor de gemeente Wassenaar geldt dit voor de onroerende-zaakbelastingen, rioolheffing, afvalstoffenheffing, reinigingsheffing, hondenbelasting, toeristenbelasting, precariobelasting, ondernemersheffing, baatbelasting en de BIZ-bijdragen.

De accountant van de BSGR heeft in het kader van de interim-controle 2017 geconstateerd dat binnen de BSGR sprake is van een effectieve beheeromgeving. De financiële afdeling, management en directie hebben veel aandacht voor de begrotings- en verantwoordingscyclus en de actuele ontwikkelingen op het gebied van onder andere wijzigingen in wet- en regelgeving en privacybescherming. De verbeteringen hebben er ook toe geleid dat de BSGR in 2017 het ISAE3402 certificaat type 2 (ISAE: International Standard on Assurance Engagements) heeft verkregen. Dat is een kwaliteitskeurmerk voor de validiteit en betrouwbaarheid van de processen. Tot op heden is de BSGR de enige belastingorganisatie in Nederland die deze certificering heeft.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Op 2 maart 2015 is de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" vastgesteld door de raad van Wassenaar. Deze nota formuleert de kaders voor succesvol risicomanagement. De weerstandsratio van Wassenaar is 14. Volgens de breed gedeelde normering die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de universiteit Twente kan een weerstandsratio van minimaal 2 getypeerd worden als 'uitstekend'.

Ondanks dat het weerstandsvermogen van de gemeente Wassenaar zeer hoog is, is voldoende aanleiding om te blijven sturen op risico's en de beheersing daarvan. Mede omdat het behoud van Landgoed en –huis de Paauw de komende jaren leidt tot meerdere grote investeringen. Een eerste inschatting is dat deze kosten neerkomen op een bedrag tussen de €12 miljoen en €16 miljoen. Wanneer deze investeringen gedekt worden uit de concernreserve, dan zal het weerstandsvermogen drastisch afnemen naar een indicatieve weerstandsratio (afhankelijk van de daadwerkelijke kosten in de toekomst) van 3 of 4.

Risico's

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Met behulp van een risicomanagementinformatiesysteem prioriteert, analyseert en beoordeelt de gemeentelijke organisatie risico's op systematische wijze. Door een goed systeem van risicomanagement kunnen bestuurders en managers vervolgens voor risico's, die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen, passende beheersmaatregelen nemen. Op basis van de inventarisatie is een risicoprofiel opgesteld. Conform de nota "risicomanagement en weerstandsvermogen" toont het onderstaande overzicht de tien grootste risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Het overzicht is aangevuld met de getroffen beheersmaatregelen. Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gaat het college uit van deze 'top 10'. De top 10 behelst circa 90% van de totale financiële omvang van de risico's. Om voldoende dekking hebben voor deze kleinere risico's, wordt daarnaast een buffer van 10% (van de benodigde weerstandscapaciteit) van de 10 grootste risico's gehanteerd.

De top 10 belangrijkste risico's (bedragen x 1 €)

Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
Verantwoordelijkheid Sociaal Domein	Financieel - Financieel verantwoordelijk voor het gehele sociaal domein. Hierbij zijn opende regelingen, afnemende rijksbudgetten en toenemende doelgroep de belangrijkste factoren.	Als beheersmaatregel is de reserve sociaal domein opgenomen. Daarnaast zijn beheersmaatregelen die genomen zijn investeren in preventie om vraag naar duurdere voorzieningen te voorkomen. En als beheersmaatregel kan ook het beleid aangepast worden.	70%	€2.300.000	€805.000
verouderde schoolgebouwen	Financieel - Door intensief gebruik van het schoolgebouw voldoet het gebouw niet meer aan de eisen van de tijd.	In voorbereiding - Door middel van een op te stellen Integraal Huisvestingsplan (IHP) kan in beeld gebracht worden de lange termijn keuzes m.b.t. het instandhouden van schoolgebouwen met de daaraan gekoppelde bedragen.	10%	€4.800.000	€240.000
Groencompensatie ambassade (onteigening)	Financieel - Extra kosten om doel te bereiken	Actief - Voortzetten van de pogingen om er minnelijk uit te komen wordt ok in 2018 voortgezet, tenzij het al eerder tot overeenstemming is gekomen. Mogelijkheid gewaarborgd om op elk moment de onteigeningsprocedure te staken.	50%	€800.000	€200.000
Grondwateroverlast	Financieel - er is/ontstaat wateroverlast op straat/in woningen, Effect op doelstellingen - , Imago -		70%	€500.000	€175.000
contractuele en/ of onderhoudsverplichtingen bij (sport) accommodaties niet kennen/niet nakomen	Financieel - wordt geconfronteerd met niet begrote kosten voor aangegane verplichtingen, Imago - gemeente wordt niet als een betrouwbare partner gezien	Suggestie - invoering contractenregister, opstellen Meerjarenonderhoudsplannen	70%	€400.000	€140.000
Avalex	Financieel - Hogere bijdrage in gemeenschappelijke regeling		70%	€400.000	€140.000
optreden calamiteit(en)	Financieel - overschrijding budget omdat er geen of in onvoldoende mate rekening is gehouden met calamiteit, Effect op doelstellingen - veel aandacht in tijd en geld om calamiteit het hoofd te bieden, aandacht voor reguliere (bheer)taken is er dan minder, Imago - organisatie had het kunnen voorkomen als ze zaakjes voor elkaar hadden gehad (eventuele aansprakelijkheid)		70%	€400.000	€140.000
Als gevolg van onderuitputting op de Rijksbegroting, aanpassingen van de verdeelsystematiek of verschillen in de mate waarin de landelijke en gemeentelijke uitkeringsbasis zich	Financieel - Negatief budgettair effect dat ombuigingen/bezuinigingen met zich mee kan brengen., Effect op doelstellingen - De bezuinigingen kunnen een dusdanige omvang aannemen dat voorgenomen	Het is een autonome ontwikkeling. De ontwikkelingen worden gevolgd en verwerkt in de gemeentelijke begroting.	50%	€500.000	€125.000

Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
ontwikkelen bestaat de kans dat de algemene uitkering uit het gemeentefonds achterblijft bij de raming.	beleid(sintensiveringen) niet (volledig) en misschien wel alleen getemporiseerd uitgevoerd kan worden.				
beheerkosten (vastgoed / openbare ruimte) worden niet of onvoldoende meegenomen in aanschaf/realisatie is met name het geval bij nieuwe aanleg/realisatie.	Financieel - Geen middelen gereserveerd voor beheer en onderhoud, Effect op doelstellingen - Onderhoudsniveau wordt niet gehaald omdat het onderhoud beperkt of niet uitgevoerd wordt dan wel gaat ten koste van andere objecten, Imago - wel geld om aan te leggen maar niet om te onderhouden,		70%	€200.000	€70.000
Een groter beroep op de uitkeringsregelingen (open einde regeling Wet BUIG bundeling van uitkeringen inkomensvoorzienig aan de gemeenten) en het niet in aanmerking komen voor de Vangnetregeling	Financieel - De gemeente loopt het risico dat de lokale ontwikkeling van het bijstandsvolume in negatieve zin afwijkt van de landelijke ontwikkeling waardoor de rijksbijdrage te kort schiet. Het maximale risico dat de gemeente loopt in een uitkeringsjaar voor de uitvoering van de BUIG is gemaximeerd op 8,75% voor 2018 en 10% voor 2019. Het mogelijke tekort van 8,75% is meegeraamd. Echter loop je het risico dat je niet in aanmerking komt voor de Vangnetregeling omdat je niet aan de voorwaarde voldoet., Effect op doelstellingen - niet iedereen kan in gelijke mate ondersteund worden bij participatie in de samenleving.	Actief - Het maximale eigen risico meeramen in de begroting Geïmplementeerd - extra inzetten op uitstroom, extra inzetten op werkgelegenheid.	90%	€200.000	€90.000
Totaal top 10 risico's (90%)					€2.125.000
Buffer voor kleinere risico's (10%)					€236.111
Totaal benodigd weerstandsvermogen (100%)					€2.361.111

Weerstandscapaciteit

De raad heeft in de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" de algemene reserve en de begrotingspost onvoorzien aangemerkt als de beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit per 31-12-2017 is als volgt (in € 1.000):

Saldo algemene reserve eind 2017	24.629
Reserve weerstandsvermogen	8.000
Beschikbare weerstandscapaciteit	<hr/> 32.629

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de verhouding weer tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten is in onderstaande figuur weergegeven.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€32.629.000}{€2.361.111} = 14$$

De raad heeft besloten om minimaal een ratio van 2,0 te hanteren, dit staat voor een uitstekend weerstandsvermogen. Hierbij wordt de normeringssystematiek voor weerstandsvermogen gehanteerd, die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de universiteit Twente. Zij hanteren de volgende waarderingstabel ratio weerstandsvermogen.

Kwalificatie ratio weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Wassenaar is 14: conclusie is dat de weerstandscapaciteit dus uitstekend is. Rekening dient echter gehouden te worden met diverse investeringen in de komende jaren in verband met het behoud van het Landgoed en -huis de Paauw. Wanneer deze investeringen gedekt worden uit de concernreserve zal het weerstandsvermogen drastisch afnemen.

Kengetallen

Per 2015 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. In de begroting en jaarrekening dienen een zestal kengetallen opgenomen te worden. De kengetallen

maken het de leden van provinciale staten en de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun provincie of gemeente. Eerst wordt de samenvatting van de kengetallen weergegeven gevolgd door een toelichting.

Kengetallen:	Indicatoren Wassenaar (%)			Normen VNG (%)		
	2016	2017		Voldoende	Matig	Onvoldoende
	Verslag	Begroting	Verslag			
1a. Netto schuldquote	-62	-48	-52	<100	>100 / <130	<130
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-68,2	-54	-57			
2. Solvabiliteitsratio	69,8	69	68	>50	<50 / >30	<30
3. Structurele exploitatieruimte	4,9	-2	1,09	>0,6	<0,6 / >0	0
4. Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Geen norm		
5. Belastingcapaciteit	165,9	165	161	<100	>100 / <120	>120

1. Netto schuldquote

De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van begroting en jaarverslag. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' voor door rente en aflossing. De bovenstaande tabel presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug, bijv. SVN-startersleningen en ambtenarenhypotheken. Op beide indicatoren scoort de gemeente Wassenaar negatief, dat betekent dat er per saldo geen sprake van een schuld is maar van bezit hetgeen uiteraard meer dan 'voldoende' scoort.

2. Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) is gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Wassenaar scoort met 68% volgens de VNG-normen meer dan 'voldoende'.

3. Structurele exploitatieruimte

De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Dit laat zien in hoeverre de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. De Wassenaarse begrotingsruimte is volgens de VNG-normen voldoende.

4. Grondexploitatie

Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wassenaar kent geen grondexploitaties derhalve is deze indicator niet relevant.

5. Belastingcapaciteit

De indicator 'belastingcapaciteit' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente al de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. Wat eigenlijk vergeleken moet worden is de ontwikkeling van het kengetal in de loop van de tijd. Daarin is te zien dat Wassenaar in 2017 een lichte daling van het percentage laat zien ten opzichte van 2016.

Conclusie voor de financiële positie

De kengetallen geven aan dat Wassenaar een uitstekende vermogenspositie heeft, een verwaarloosbare schuld (vreemd vermogens) positie en geen risico loopt op (niet ingenomen) grondposities. Daar tegenover wordt geconcludeerd dat de lastendruk landelijk vergeleken hoog is en dat de exploitatie structureel voldoende is, maar wel is gedaald ten opzichte van 2016. Daarnaast dient opgemerkt te worden dat er de komende grote investeringen noodzakelijk zijn in het landgoed- en huis de Paauw. Dit zal effect gaan hebben op de vermogenspositie van de gemeente Wassenaar.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen (openbare ruimte, gebouwen) komt in meerdere programma's van deze begroting terug. Het vormt financieel een aanzienlijk deel van de begroting en is maatschappelijk van groot belang. Voor het goed functioneren van de samenleving is het noodzakelijk dat de gemeente haar eigendommen(kapitaalgoederen) goed onderhoudt. In samenwerking met inwoners en overige partners streven wij naar een aantrekkelijke, duurzame en groene woonomgeving.

Uitdagingen en risico's

Onderhoudsachterstanden

In 2016 zijn door de raad voor een groot aantal kapitaalgoederen beheerplannen vastgesteld. Hier is het besluit genomen om alle kapitaalgoederen op beeldkwaliteitsniveau B (basis) te onderhouden. Bij een groot aantal kapitaalgoederen voldeden diverse locaties niet aan dit niveau. Het afgelopen jaar is daarom conform het beheerplan, in de openbare ruimte geïnvesteerd om het gewenste kwaliteitsniveau te bereiken.

Beoogd wordt in een periode van 10 jaar het groen in Wassenaar op het gewenste kwaliteitsniveau te brengen. Samen met inwoners uit Wassenaar zijn een breed gedragen visie en herstelplan voor de parken De Paauw en Backershagen opgesteld. In 2018 worden de eerste herstelmaatregelen uitgevoerd.

Ontwikkelingen vastgoed

In het in 2017 vastgestelde beheerplan Vastgoed is een opsplitsing gemaakt van panden die behouden blijven en panden die onderhevig zijn aan veranderingen. Alle panden die niet benodigd zijn voor het behalen van gemeentelijke doelstellingen worden de komende jaren afgestoten. Het is een uitdaging om voor de 11 panden die onderhevig zijn aan veranderingen alle voorbereidingen te treffen. Bij deze panden is het onderhoud beperkt tot instandhoudingsonderhoud.

Inmiddels zijn twee panden definitief afgestoten en is besluitvorming over het afstoten van drie andere panden in de laatste fase. Voor het afstoten van het Polanenpark is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld.

Areaalgegevens

Het openbare gebied dat de gemeente beheert, omvat een omvangrijk aantal objecten met uiteenlopende functies. Enkele kengetallen:

Verharding	circa 150 ha
Vrij-verval riool	circa 165 km ¹
Persleiding en drukriolering	circa 30 km ¹
Civieltechnische kunstwerken	74

Lichtmasten	circa 6.080
Verkeersregelinstallaties	12
Groen	circa 173 ha
Bomen	23.561
Speeltoestellen	200
Watergangen	circa 38 km1

Vastgoed

Maatschappelijk & commercieel	18
Sport & bewegen	4
Ambtelijke huisvesting	4
Woningen	13
Bijzondere objecten	31

Beheerplannen

In de beheerplannen voor de verschillende kapitaalgoederen is het onderhoudsniveau bepaald. De kapitaalgoederen worden onderhouden op het vastgestelde onderhoudsniveau B, dit is een basisniveau. De beheerplannen lopen van 2016-2020 en zijn leidend voor het beheer en onderhoud. In de beheerplannen voor de kapitaalgoederen riolering (2018-2021) en Vastgoed (2017-2020) zijn andere normeringen aangehouden wat gelijk is aan basis tot sober.

2017 is het eerste jaar waarin maatregelen zijn genomen om het gehele areaal, dat deels op een lagere kwaliteitsniveau ligt dan gewenst op orde te brengen. Hieronder is per beheerproduct weergegeven welke maatregelen zijn ondernomen.

Wegen

In 2017 is een slag gemaakt in het inlopen van de onderhoudsachterstanden die zijn aangegeven in het beheerplan wegen. Er is onderhoud uitgevoerd op circa 8 % van het totale areaal. De werkzaamheden bestonden voornamelijk uit het vervangen van asfaltdeklagen en het herstraten van elementen verharding.

Verder lopen een groot aantal (integrale) projecten door in 2018 waardoor de uitputting van de budgetten in 2017 beperkter is. Projecten die doorlopen in 2018 zijn de projecten Kieviet-Zuid, Duinrellweg, Zonneveldweg, Groeneveltlaan en de Oostdorperweg.

<i>bedragen * € 1.000</i>	Begroting 2017	Werkelijk 2017	Restant
Wegen			
Klein onderhoud en beheer	288	272	16
Groot onderhoud	413	380	33
Storting in voorziening	1.200	1.200	0
Kapitaallasten	10	0	10
Totale exploitatiekosten	1.911	1.852	59
Betaling t.l.v.voorziening	2.159	1.200	959
Investeringen	7.312	2.966	4.346

Bruggen

De onderhoudsachterstanden die in het beheerplan zijn aangegeven zijn afgenomen. Er zijn bruggen vervangen aan de Seringlaan, Oostdorperweg en Paauwlaan. Daarnaast is bij verschillende bruggen groot en klein onderhoud uitgevoerd, zoals onder andere de versterking van de brug op de Lange Kerkdam. De vervanging van een brug aan de Rust en Vreugdlaan schuift vanwege de levertijd door naar 2018.

Het Hoogheemraadschap van Delfland heeft de brug op de Ruiglaan overgedragen aan de gemeente. Vanuit de gemeente was behoud van de brug wenselijk waardoor is overeengekomen dat de brug nadat deze technisch op orde was gemaakt, kon worden overgedragen.

<i>bedragen * € 1.000</i>	Begroting 2017	Werkelijk 2017	Restant
Bruggen			
Klein onderhoud en beheer	16	16	0
Storting in voorziening	68	68	0
Kapitaallasten	2	0	2
Totale exploitatiekosten	86	84	2
Betaling t.l.v. voorziening	143	177	-34
Investerings	156	138	18

Wegmeubilair

In 2017 zijn de verkeersborden wijkgericht geïnspecteerd en vervangen. Het areaal is daardoor verder op orde gebracht.

<i>bedragen * € 1.000</i>	Begroting 2017	Werkelijk 2017	Restant
Wegmeubilair			
Klein onderhoud en beheer	32	30	2
Groot onderhoud	36	30	6
Totale exploitatiekosten	68	60	8

Openbare verlichting

De vervanging van openbare verlichting wordt gebiedsgericht aangepakt. In 2017 zijn op en rondom de Waalsdorperlaan en Buurtweg lichtmasten en de voedingskabel vervangen. Om het energie verbruik te verlagen zijn LED armaturen en een dimregime toegepast. Vanwege het integrale project Waalsdorperlaan-Buurtweg is onderhoud naar voren gehaald waardoor de onttrekking uit de voorziening verschoven is en daardoor in 2017 hoger. De besturingskosten voor de openbare verlichting zijn aangeschaft en worden in de eerste helft van 2018 geplaatst.

<i>bedragen * € 1.000</i>	Begroting 2017	Werkelijk 2017	Restant
Openbare verlichting			
Klein onderhoud en beheer	290	249	41
Storting in voorziening	225	225	0
Kapitaallasten	38	36	2
Totale exploitatiekosten	553	510	43

Betaling t.l.v. voorziening	193	230	-37
-----------------------------	-----	-----	-----

Investerings	750	648	102
--------------	-----	-----	-----

Verkeersregelininstallaties

Het areaal is op orde en voldoet aan de afgesproken beeldkwaliteit. De verkeersregelininstallaties op de N44 zijn dit jaar vernieuwd. Daarnaast zijn met Rijkswaterstaat afspraken vastgelegd in een overeenkomst over het beheer en onderhoud van de verschillende verkeersregelininstallaties op de N44. Op diverse locaties wordt in 2018 de optimalisatie van de verkeersregelingen uitgevoerd.

<i>bedragen * € 1.000</i>	Begroting 2017	Werkelijk 2017	Restant
Verkeersregelininstallaties			
Klein onderhoud en beheer	69	72	-3
Storting in voorziening	110	110	0
Totale exploitatiekosten	179	182	-3

Betaling t.l.v. voorziening	67	12	55
-----------------------------	----	----	----

Groen

Er zijn grote stappen gemaakt om het openbaar groen op het gewenste basisniveau te brengen. Zo is onder andere op een groot aantal locaties de beplanting opgeknapt en zijn laanstructuren hersteld.

Onder de noemer 'Meedoen met groen' is het adopteren van groen onder de aandacht gebracht. Dit heeft geresulteerd in een initiatief van een wijkvereniging voor een pleintje tussen de Strandwal en Klokbekerkreek. Dit plein is in samenwerking met bewoners heringericht.

<i>bedragen * € 1.000</i>	Begroting 2017	Werkelijk 2017	Restant
Groen			
Klein onderhoud en beheer	700	762	-62
Groot onderhoud	420	420	0
Kapitaallasten	0	0	0
Totale exploitatiekosten	1.120	1.182	-62

Water

De achterstand in baggerwerkzaamheden zijn in 2017 voor het grootste deel ingelopen. Een kwart van de achterstand in de werkzaamheden schuift door naar 2018. Er is eind 2017 gestart met het circa 1 km aan beschoeiing vervangen. Hiermee wordt bijna de helft van de beschoeiing die in slechte staat verkeerde opgepakt.

<i>bedragen * € 1.000</i>	Begroting 2017	Werkelijk 2017	Restant
Water			
Klein onderhoud en beheer	140	195	-55
Storting in voorziening	56	56	0
Totale exploitatiekosten	196	251	-55

Betaling t.l.v. voorziening	324	167	157
-----------------------------	-----	-----	-----

Investerings	138	78	60
--------------	-----	----	----

Spelen

Alle speelplekken zijn op orde en voldoen aan de gewenste beeldkwaliteit. In de wijk Kerkehout zijn samen met bewoners alle speelplekken vernieuwd. Verder is er de natuurspeelplek in het Weteringspark gerealiseerd.

<i>bedragen * € 1.000</i>	Begroting 2017	Werkelijk 2017	Restant
Spelen			
Klein onderhoud en beheer	62	45	17
Storting in voorziening	128	128	0
Totale exploitatiekosten	190	173	17

Betaling t.l.v. voorziening	112	117	-5
-----------------------------	-----	-----	----

Riolering

In 2017 is het verbreed gemeentelijk rioleringsplan vastgesteld. Het uitgangspunt is het goed laten functioneren en in goede staat houden van het rioolsysteem. In 2017 is de riolering in Oostdorp en Acacialaan vervangen en is er drainage aangelegd op de Oostdorperweg. Verder is op de Vinkelaan de pompkelder gerenoveerd en zijn grootschalig putdeksels binnen de gemeente vervangen.

<i>bedragen * € 1.000</i>	Begroting 2017	Werkelijk 2017	Restant
Riolering			
Klein onderhoud en beheer	561	540	21
Storting in voorziening	11.206	11.310	-104
Kapitaallasten	272	272	0
Totale exploitatiekosten	12.039	12.122	-83

Betaling t.l.v. voorziening	819	619	200
-----------------------------	-----	-----	-----

Vastgoed

De gemeente exploiteert en onderhoudt het gemeentelijk vastgoed om huisvesting te bieden aan gemeentelijke diensten en instellingen met maatschappelijke waarde. In 2017 is het beheerplan Vastgoed 2017-2020 vastgesteld. Er is gestart met het op orde brengen van het onderhoud van het vastgoed waar geen veranderingen in gebruik te verwachten zijn. Door benodigde afstemming, onderzoeken en procedures zullen een groot aantal maatregelen in 2018 uitgevoerd gaan worden.

In 2017 zijn de werkzaamheden voor de restauratie van de buitenzijde van het raadhuis de Paauw voorbereid. Hiervoor is een aanzienlijke subsidie van de provincie Zuid-Holland verkregen. De vergunningen zijn rond waardoor in 2018 met de werkzaamheden wordt gestart.

Paragraaf Financiering

Inleiding

Het beleid van de gemeente Wassenaar voor de financieringsfunctie IN 2017 is vastgelegd in het door burgemeester en wethouders in december 2011 vastgestelde treasurystatuut 2012. Het statuut geeft de kaders aan voor de invulling van de financieringsfunctie en sluit aan bij de aanscherping van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) en de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden.

De financieringsfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's en omvat alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente. Het gaat dan bijvoorbeeld om de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Schatkistbankieren

Onder het schatkistbankieren zijn decentrale overheden verplicht overtollige kasmiddelen boven een drempelbedrag van 0,75% van het begrotingstotaal bij het Agentschap van het Ministerie van Financiën aan te houden. Het drempelbedrag was in 2017 € 453.000. In heel 2017 is deze drempelwaarde niet overschreden omdat met de huisbankier de afspraak is gemaakt om het surplus boven een bepaalde omvang van het rekeningcourantstelsel automatisch af te romen naar de bankrekening bij het Ministerie van Financiën. Voor de berekening van de onderschrijding van het drempelbedrag wordt verwezen naar de toelichting op de balans onderdeel liquide middelen. Het bij het Rijk verplicht aangehouden saldo bedroeg gemiddeld ca. € 18,8 miljoen. Hierover is een rente vergoeding van € 0,00 ontvangen. Ter vergelijking: de EURIBOR-“vergoeding” voor een deposito van 1 jaar bedroeg gemiddeld - 0,15%.

Financieringspositie

Bij de begrotingsopstelling is ervan uitgegaan dat het begin- en eindsaldo van uitzettingen en liquide middelen saldi van respectievelijk + € 30,5 miljoen en + € 26,6 miljoen te zien zouden geven; een afname van € 3,9 miljoen dus.

Onder andere door het achterblijven van de investeringsuitgaven is het saldo in 2017 in werkelijkheid toegenomen van een overschot van afgerond € 36,8 miljoen tot een overschot van afgerond € 37,8 miljoen. Ten opzichte van de in de begroting verwoorde verwachting is daarmee sprake van een verbetering van € 4,9 miljoen.

De beleggings- en financieringsportefeuille bestaat eind 2017 uit:

Uitgezette / aangetrokken middelen	Looptijd	Bedrag 31 december 2017 (x €1.000)	Gemiddeld rentepercentage	Expiratie
<u>Uitgezette gelden</u>				
Rabobank lening	10 jaar	15.000	4,70	09-07-19
Langlopende leningen u/g		3.463	div.	
Rekening courant Schatkistbankieren	dag. opvraagb.	18.990	0,00	n.v.t.
BNG		350	0,00	n.v.t.
Saldo		37.803		

Het gewogen gemiddelde renteniveau van de portefeuille bedroeg 2,05 %.

Ontwikkeling liquiditeit

Het jaar 2017 laat een toename van het liquiditeitsoverschot zien van € 18,2 miljoen tot € 19,3 miljoen. Onder het regime van het schatkistbankieren wordt deze overliquiditeit nagenoeg geheel bij het Rijk aangehouden. De toename van de liquiditeiten komt voornamelijk door het achterblijven van (investerings)uitgaven bij de ramingen en verkoopopbrengsten van onroerend goed. In de begroting was een afname van de liquiditeiten voorzien van € 3,9 miljoen.

Risicobeheer

Alle treasury-activiteiten vonden plaats binnen de kaders, richtlijnen en limieten uit het Treasury- en financieringsstatuut en overige wetgeving (voorzover deze niet in het Treasury- en financieringsstatuut is verwerkt). In dit kader vermelden we dat het geldende treasurystatuut op korte termijn in overeenstemming zal worden gebracht met de Wet Verplicht schatkistbankieren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de korte financiering en beperkt daarmee het renterisico op de korte schuld. De limiet wordt bepaald voor korte financiering met een looptijd van maximaal 1 jaar en wordt gerelateerd aan het begrotingstotaal per 1 januari. Uitgaande van een begrotingstotaal van ca. € 60,4 miljoen bedroeg de kasgeldlimiet voor 2017 € 5.134.000. Deze limiet is niet overschreden, zoals uit navolgende overzicht blijkt.

bedragen x € 1.000

Ontwikkeling kasgeldlimiet 2017	1^e kwartaal	2^e kwartaal	3^e kwartaal	4^e kwartaal
Liquiditeitsaldo (netto)	18.190	12.820	20.327	24.037
Kasgeldlimiet	5.134	5.134	5.134	5.134
Ruimte onder de kasgeldlimiet	23.324	17.954	25.461	29.171
Overschrijding van de kasgeldlimiet				

Renterisiconorm

Het renterisico op de financiering langer dan een jaar wordt beperkt door de renterisiconorm. Die geeft aan in hoeverre er sprake is van een verantwoord geachte spreiding van aflossing en herfinanciering in de leningenportefeuille. Sinds eind 2013 heeft Wassenaar geen lang vreemd vermogen in portefeuille: Wassenaar is schuldenvrij. Herfinanciering was dan ook niet aan de orde.

De renterisiconorm is in 2017 niet overschreden en zal op basis van de huidige verwachtingen in het meerjarenperspectief ook niet overschreden worden.

bedragen x € 1.000

Renterisico vaste schuld (x € 1.000)					
	2016	2017	2018	2019	2020
1 Renteherzieningen	0	0	0	0	0
2 Aflossingen			0	0	0
3 Renterisico (1 + 2)			0	0	0
4 Renterisiconorm	11.581	12.080	12.163	11.375	11.265
5a Ruimte onder renterisiconorm	11.581	12.080	12.163	11.375	11.625
5b Overschrijding renterisiconorm					
4a Begrotingstotaal	57.903	60.401	60.814	56.875	56.324
4b percentage regeling	20%	20%	20%	20%	20%
4 Renterisiconorm	11.581	12.080	12.163	11.375	11.265

Tabel Overzicht renterisico vaste schuld 2016-2020

Renteontwikkeling

Sinds 10 maart 2016 staat de herfinancieringsrente van de Europese Centrale Bank op 0,00% om de kredietcrisis (verdergaand) te bezweren en de economie voldoende te stimuleren.

Op basis van de door BNG uitgesproken verwachtingen werd voor 2017 een gemiddelde korte (3 maands) rente van ca. -0,3 % voor kasgeld verwacht. In werkelijkheid werd hiervoor een gemiddelde waarde van -0,33% gerealiseerd. De geldmarktrente bevond zich bij het begin van 2017 op een niveau van - 0,31 % (3-maands Euribor). Het jaar werd afgesloten op een niveau van - 0,33 %. De negatieve waarde betekent dat over de uitstaande gelden rente betaald diende te worden.

De oorspronkelijke rentevisie voor de kapitaalmarkt voor 2017 bedroeg 1,2 % (gemiddeld). Gedurende het jaar is sprake geweest van een gemiddelde tarief van ca. 1,17 % voor fixe geldleningen (10-jaar). 25-jarige geldleningen met gelijke aflossing deden gemiddeld 1,05 %.

Renteresultaat 2017

Op basis van de in de Voor- en Najaarsnota geschetste ontwikkelingen raamden we voor 2017 per saldo een positief renteresultaat van in totaal € 746.000.

Op basis van de ontwikkeling van het liquiditeitssaldo en door de 0% rentevergoeding over de bij het Rijk aangehouden middelen, geeft het treasuryresultaat over 2017 een bate van € 763.000 te zien.

Ter vergelijking: Het treasuryresultaat over 2016 bedroeg € 778.000.

In het resultaat is een bate van € 705.000 opgenomen voor de € 15,0 miljoen uitzetting bij de Rabobank. Halverwege 2019 wordt deze lening afgelost waarvan bij de huidige tarieven een fors negatief effect van uit zal gaan op de exploitatie. Dit is verwerkt in het meerjarenbeeld.

EMU-saldo

Gemeenten moeten het kastekort van hun exploitatie beperken tot de overeengekomen percentages van hun totale begroting. Via dit zgn. EMU-saldo wordt gecontroleerd of de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. De VNG adviseert gemeenten overigens om niet heel strak te sturen op het maximaal toegestane kastekort. Dat staat een uitruil van over- en onderschrijdingen tussen gemeenten in de

weg en leidt daardoor mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen. In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld.

Hoewel er geen individuele referentiewaarden voor het EMU-saldo voor 2017 zijn vastgesteld en tot en met 2017 geen maatregelen/sancties zullen worden opgelegd bij overschrijding, schrijven de herziene BBV voor dat ook in het jaarverslag wordt gerapporteerd over het EMU-saldo.

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)					
Vraag			2017 <i>Volgens gewijzigde begroting 2017</i>	2017 <i>volgens jaarrekening 2017</i>	2017 <i>verschil</i>
	1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-3.321	1.524	4.846
+	2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.266	2.227	-39
+	3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	3.439	3.543	104
-	4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	7.319	2.222	-5.097
+	5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	260	53	-207
	6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:			0
+		Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
-	7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0
	8	Baten bouwgrondexploitatie:			0
+		Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
-	9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	4.549	5.171	622
-	10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
	11	Verkoop van effecten:			0
	11a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	
-	11b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0
Berekend EMU-saldo			-9.225	-46	9.179

Ten opzichte van de bijgestelde begroting is het geraamde EMU-saldo afgenomen van een tekort van € 9,2 mln. tot een tekort van € 0,05 mln. In andere woorden: Van de begroting ging een aanmerkelijke toename van de geldhoeveelheid uit, terwijl de geldschepping die van de jaarrekening uitgaat eigenlijk verwaarloosbaar is.

De jaarrekening laat een € 9,20 miljoen lagere geldschepping zien. Dit positieve effect wordt veroorzaakt door het achterblijven van de investeringen en lagere beschikkingen over voorzieningen.

Kasstroomoverzicht 2017 (Staat van herkomst en besteding)

Bedragen x € 1.000

		Rekening 2017	
Stand liquide middelen per 1 januari			157
Toename:			
Afschrijvingen		2.227	
Aflossingen verstrekte geldleningen/deelnemingen		112	
Toename kortlopende schulden		3.355	
Afname overlopende activa		309	
Nog te bestemmen rekeningsaldo 2017		3.694	
	totale toename		9.696
Afname:			
Netto investeringen		-2.171	
Toename vorderingen/uitzettingen < 1 jaar		-3.721 *	
afname vaste schulden		-32	
Afname overlopende passiva		-539	
Beschikking over reserves (per saldo)		-833	
Beschikking over voorzieningen (per saldo)		-875	
Bestemming resultaat voorgaande jaar		-1.328	
	totale afname	-9.499	
	Mutatie liquide middelen		197
Stand liquide middelen per 31 december 2017			354

*Met daarin een toename van middelen bij het Rijk van € 955.716.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Normaliter licht een gemeentebestuur in de begroting het voorgenomen beleid toe op het gebied van de PIOFACH-taken. Deze afkorting staat voor personeel, informatievoorziening, financiën, administratieve organisatie, communicatie en huisvesting. Ofwel de taken die nodig zijn om de gemeente als organisatie te laten functioneren.

Voor Wassenaar geldt dat deze bedrijfsvoeringstaken zijn ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie Duivenvoorde (WODV).

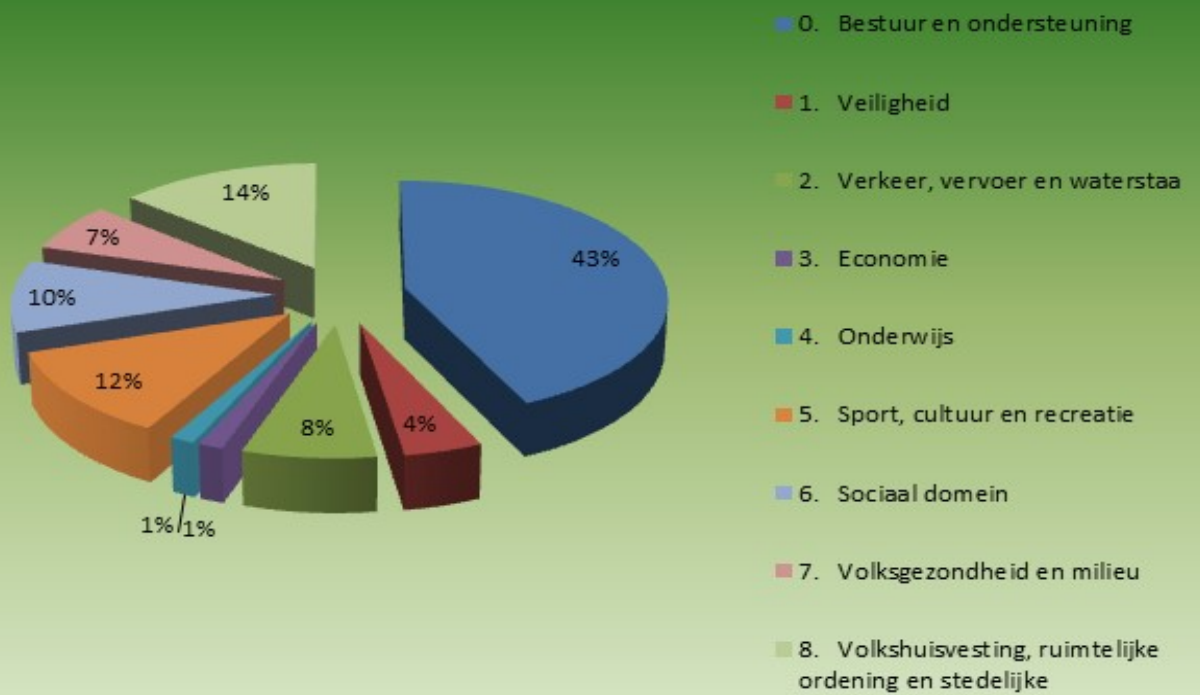
De invoering van het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is aanleiding geweest om nog eens kritisch te kijken naar de inhoud van de begrotingen. Dit heeft ertoe geleid dat we ervoor hebben gekozen om de PIOFACH-taken niet meer in de begroting van Wassenaar toe te lichten. Immers niet het college van Wassenaar, maar het bestuur van de WODV is verantwoordelijk voor deze taken. Dat betekent dat de beleidsvoornemens voor en de verantwoording over bedrijfsvoeringstaken worden opgenomen in de begroting respectievelijk jaarrekening van de WODV. Voor meer informatie verwijzen wij u dan ook naar deze stukken.

De bijdragen van de gemeente Wassenaar aan de WODV zijn als inkomsten in de begroting van de werkorganisatie opgenomen. In de gemeentelijke begroting van Wassenaar staan de bijdragen aan de werkorganisatie als kosten geraamd. Deze kosten staan verdeeld over de diverse taakvelden op basis van de geldende regelgeving.

In de begroting 2017 is een aantal wijzigingen opgevoerd waardoor de bijdrage aan de WODV is gewijzigd. De gemeentelijke bijdrage van Wassenaar aan de WODV en de realisatie daarvan zien er als volgt uit:

programma	Begrote bijdrage WODV 2017 na wijzigingen	Afrekening resultaat WODV	definitieve bijdrage
0. Bestuur en ondersteuning	6.919.299	-157.621	6.761.678
1. Veiligheid	689.332		689.332
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.170.285		1.170.285
3. Economie	217.670		217.670
4. Onderwijs	216.458		216.458
5. Sport, cultuur en recreatie	1.874.973		1.874.973
6. Sociaal domein	1.536.172		1.536.172
7. Volksgezondheid en milieu	1.127.798	-96.795	1.031.003
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke	2.137.049		2.137.049
Totaal	15.889.036	-254.416	15.634.620

definitieve bijdrage in % per programma

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente is verantwoordelijk voor de taken die zij door verbonden partijen laat uitvoeren. Het is daarom van belang dat de raad in het proces van begroting en verantwoording de benodigde informatie krijgt om de bijdrage van verbonden partijen aan de realisatie van de programma's en daarmee gepaard gaande risico's te kunnen beoordelen en te laten meewegen in het proces van horizontale sturing en verantwoording.

Bij verbonden partijen kan het zowel gaan om publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen als om de deelneming in of inschakeling van privaatrechtelijke rechtspersonen. Voor wat betreft de private partijen gaat het om organisaties en instellingen waarin de gemeente zowel een financieel als een bestuurlijk belang heeft. In geval van gemeenschappelijke regelingen gaat het om samenwerkingsvormen met rechtspersoonlijkheid, met name openbare lichamen en bedrijfsvoeringsorganisaties ingesteld op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Voor een adequate verantwoording hoe verbonden partijen bijdragen aan de realisatie van de doelstelling van de programma's is het niet alleen noodzakelijk inzicht te hebben in de beleidsmatige prestaties van verbonden partijen, maar ook in hun financiële positie.

Inzicht in de bijdragen van verbonden partijen aan de realisatie van de programma's zijn in de respectievelijke programma's voor de realisatie waarvan ze worden ingezet opgenomen.

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie Duivenvoorde	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Wassenaar	
Bestuur en toezicht	Het bestuur van de werkorganisatie bestaat uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks bestuur (DB). Het AB wordt gevormd door de voltallige colleges van Voorschoten en Wassenaar. Het DB bestaat uit beide burgemeesters en twee wethouders van beide gemeentes. De voorzitter van het AB is de voorzitter van de werkorganisatie Duivenvoorde. De werkorganisatie Duivenvoorde wordt op dit moment aangestuurd door een waarnemend directeur. Bestuurlijk is de werkorganisatie verbonden via het AB en DB met de colleges. De gemeentesecretarissen zijn de ambtelijke schakel tussen de colleges en de werkorganisatie.	
Eigenaarsrol	Wassenaar draagt voor iets meer dan 50% bij aan de kosten van de WODV en is voor de helft eigenaar van deze GR	
Opdrachtgeversrol	College is via het AB opdrachtgever naar de WODV	
	Publiek Belang	
Taakveld	0.4 Overhead	
Doelstelling	Komen tot een kwalitatief hoogwaardige ambtelijke organisatie die sterker, goedkoper, efficiënter en toekomstbestendig is.	
Besluit tot deelname	2012	
Bestuurlijk belang	Het voltallige college is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. De burgemeester en een wethouder zijn vertegenwoordigd in de helft van het dagelijkse bestuur.	
Relatie met andere verbonden partijen	n.v.t.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 15.962.119	€ 15.633.760
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 0	€ 0
Omvang financieel resultaat 2017	De jaarrekening 2017 sluit met een positief resultaat van afgerond € 396.000. Het positief resultaat wordt verrekend met de deelnemende gemeenten. Dat betekent voor Wassenaar een terugstorting van € 254.500.	
Risico's	De risico's van de WODV liggen in hoofdzaak bij de rechtspositionele verplichtingen ten aanzien van het zittende personeel. Met de overgang van het personeel van de deelnemende gemeenten naar de werkorganisatie zijn deze verplichtingen ook overgegaan.	

Naam	Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling met een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam.	
Vestigingsplaats	Leiden	
Bestuur en toezicht	De BSGR kent drie bestuursorganen: het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als er deelnemers zijn. De leden van het algemeen bestuur worden door de colleges uit hun midden aangewezen.	
Eigenaarsrol	Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Oegstgeest, Voorschoten, Waddinxveen, Wassenaar en Zoeterwoude.	
Opdrachtgeversrol	portefeuillehouder Financiën	
	Publiek Belang	
Taakveld	0.61 OZB woningen	
Doelstelling	Het verbeteren van de kwaliteit, continuïteit en efficiency door samen te werken bij de beleidsuitvoering, heffing en invordering van waterschaps- en gemeentelijke belastingen, bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.	
Besluit tot deelname	Raadsvergadering van 6 juli 2009.	
Bestuurlijk belang	De gemeente Wassenaar is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met een wethouder.	
Relatie met andere verbonden partijen	Geen.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 481.072	€ 481.072
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 1.751.000	€ 2.094.000
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 0	€ 0
Omvang financieel resultaat 2017	Over 2017 is een jaarresultaat behaald van € 1.294.000 voordelig.	
Risico's	<p>De BSGR betreft een uitvoeringsorganisatie. Op grond van artikel 32 van de Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (GR BSGR), zijn de deelnemers verplicht er zorg voor te dragen dat de BSGR te allen tijde beschikt over voldoende middelen om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. Dit betekent dat de deelnemers zelf maatregelen moeten treffen om eventuele risico's af te dekken.</p> <p>Het grootste risico dat wordt ingeschat is het uittreden van één van de deelnemers. Op grond van artikel 38 van de GR BSGR wordt voor uittreding een opzegtermijn van ten minste een jaar in acht genomen en vindt uittreding plaats aan het einde van het kalenderjaar. Uittreding gedurende de eerste 5 jaar na toetreding is niet mogelijk. Er zijn geen deelnemers die te kennen hebben gegeven uit de gemeenschappelijke regeling te willen treden.</p>	

Naam	Gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H-10	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling: bedrijfsvoeringsorganisatie	
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp	
Bestuur en toezicht	De gemeenschappelijke regeling kent één bestuur. Namens de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer is de wethouder van de gemeente Zoetermeer lid van het bestuur.	
Eigenaarsrol	De tien deelnemende gemeenten	
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Sociale zaken, jeugd en onderwijs	
	Publiek Belang	
Taakveld	6.72 Maatwerk-dienstverlening 18 - / 6.82 Geëscaleerde zorg 18 -	
Doelstelling	Het behartigen van de belangen van de betrokken gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen het sociaal domein.	
Besluit tot deelname	2014. In 2017 is besloten om te werkingsduur van de gemeenschappelijke regeling te verlengen tot 31 december 2018	
Bestuurlijk belang	Namens de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer is de wethouder van de gemeente Zoetermeer lid van het bestuur.	
Relatie met andere verbonden partijen	Geen	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 40.518	€67.398
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016*	Eindstand per 31-12-2016*
	€ 123.244	€ -41.756
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016*	Eindstand per 31-12-2016*
	€ 178.910	€ 970.178
Omvang financieel resultaat 2017	NNB	
Risico's	<p>In de begroting 2017 heeft de GR Inkoopbureau H10 de risico's niet gekwantificeerd. Als zich binnen de gemeenschappelijke regeling tegenvallers voordoen zijn de deelnemende gemeenten verantwoordelijk voor de financiële gevolgen. De GR heeft een beperkt weerstandsvermogen. Het aandeel van de gemeente in deze risico's bedraagt ca 2,36%.</p> <p><i>* De vermelde cijfers zijn de laatst bekende cijfers bij het opstellen van de jaarstukken.</i></p>	

Naam	Avalex	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling als bedoeld in artikel 1 en 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen De deelnemers zijn sinds 1 januari 2010 de volgende gemeenten: <ul style="list-style-type: none"> - Delft - Leidschendam-Voorburg - Midden Delfland - Pijnacker-Nootdorp - Rijswijk - Wassenaar 	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Bestuur en toezicht	Avalex heeft een Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur. Wassenaar heeft 8,6% zeggenschap	
Eigenaarsrol	De belangen van het bedrijf optimaal vertegenwoordigen om de kerntaak mogelijk te maken.	
Opdrachtgeversrol	De afvalverwijdering zo doelmatig mogelijk, meerjarig, tegen een scherpe prijs, te realiseren.	
	Publiek Belang	
Taakveld	7.3 Afval	
Doelstelling	Ten minste eenmaal per week de huishoudelijke afvalstoffen met uitzondering van grove huishoudelijke afvalstoffen inzamelen bij elk binnen haar grondgebied gelegen perceel waar zodanige afvalstoffen geregeld kunnen ontstaan. Groente-, fruit- en tuinafval wordt daarbij in ieder geval afzonderlijk ingezameld. De afvalinzameling omvormen naar het inzamelen van grondstoffen waarbij bij elk binnen haar grondgebied gelegen perceel de inzameling van Groente-, fruit en tuinafval, papier en restafval. De frequentie is altemeer voor het GFT en het restafval waarbij het GFT in de maanden april t/m november wekelijks ingezameld is.	
Besluit tot deelname	1 januari 2006	
Bestuurlijk belang	Wassenaar heeft een vertegenwoordiger in het DB. In het AB heeft naast de vakwethouder ook de wethouder financiën zitting	
Relatie met andere verbonden partijen		
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 2.596.785	€ 2.656.648
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2017*	Eindstand per 31-12-2017*
	€ 4.565.000	€ 4.565.000 excl. resultaat 2017
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2017*	Eindstand per 31-12-2017*
	€ 48.399.000	€ 45.555.000 excl. resultaat 2017
Omvang financieel resultaat 2017	Beginstand per 1-1-2017*	Eindstand per 31-12-2017*
	nihil	€ 1.666.000
	* De vermelde cijfers zijn afkomstig van de conceptbalans 2017	
Risico's	Rechtszaak met Twence	

Naam	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling als bedoeld in artikel 1 en 8 van de WgR	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Bestuur en toezicht	Wassenaar levert één lid voor het AB (4 stemmen, 2%).	
Eigenaarsrol	De belangen van de gemeenschappelijke regeling optimaal vertegenwoordigen ten gunste van een kwalitatief goede taakuitvoering.	
Opdrachtgeversrol	Het zo doelmatig mogelijk uitvoeren van omgevingstaken, meerjarig, tegen een scherpe prijs.	
	Publiek Belang	
Taakveld	7.4 Milieu	
Doelstelling	Ondersteunen van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de WABO in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de WABO genoemde wetten.	
Besluit tot deelname	1 januari 2013	
Bestuurlijk belang	Wassenaar levert geen DB lid. In het AB neemt de vak wethouder deel.	
Relatie met andere verbonden partijen	Geen	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 305.290	Deelnemersbijdrage € 297.949
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 2.785.547	€ 1.609.295 (inclusief resultaat)
	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 88.178	€ 75.066
Omvang financieel resultaat 2017	€ 131.279 voordelig	
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Transitie Omgevingswet • Opwaarts effect loonlasten door Cao loonstijging • Beleid enkele deelnemers indexering 0%. beperkt weerstandsvermogen 	

Naam	Veiligheidsregio Haaglanden	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Bestuur en toezicht	<p>Het Bestuur van de VRH wordt gevormd door een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur.</p> <p>De burgemeesters van de deelnemende gemeenten vormen het Algemeen Bestuur onder voorzitterschap van de voorzitter van de Veiligheidsregio (de burgemeester van Den Haag). Het Dagelijks Bestuur bestaat uit een vertegenwoordiging van het Algemeen Bestuur en de voorzitter van de Veiligheidsregio.</p>	
Eigenaarsrol	Deelnemende gemeenten	
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Openbare Orde en Veiligheid	
	Publiek Belang	
Taakveld	1.1. Crisisbeheersing en brandweer	
Doelstelling	Het bevorderen van de veiligheid en zorg van allen die zich in het gebied van de VRH bevinden door de samenwerking tussen burgers, private en publieke partijen te stimuleren en te faciliteren.	
Besluit tot deelname	2009	
Bestuurlijk belang	Burgemeester is lid van het AB.	
Relatie met andere verbonden partijen		
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016*	Eindstand per 31-12-2016*
	€ 279.417	€ 320.594
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016*	Eindstand per 31-12-2016*
	€ 3.610.192	€ 2.785.547
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016*	Eindstand per 31-12-2016*
	€ 13.889.290	€ 13.495.161
	* De vermelde cijfers zijn de laatst bekende cijfers bij het opstellen van de jaarstukken.	
Omvang financieel resultaat 2017	n.n.b.	
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Transitie landelijke meldkamerorganisatie. • Loopbaanbeleid. • Ontwikkelingen vrije instroom vrijwilligers. • Aansprakelijkheid dienstverlening. • Terrorismegevolgbestrijding. • Gemiddeld werkgeversrisico WGA/WW. • Overgangsregeling FLO. 	

Naam	Gemeenschappelijke Regeling GGD Haaglanden	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Bestuur en toezicht	De toezichhoudende taak ligt bij het algemeen bestuur (AB) en het dagelijks bestuur (DB). Het algemeen bestuur bestaat uit negen leden, per deelnemende gemeente 1, inclusief de voorzitter.	
Eigenaarsrol	Deelnemende gemeenten.	
Opdrachtgeversrol	AB.	
	Publiek Belang	
Taakveld	Preventie m.b.t. gezondheid/leefstijl.	
Doelstelling	Bewaken, bevorderen en beschermen van de gezondheid van de inwoners van de, regio Haaglanden met producten en diensten die helpen gezond op te groeien en op te voeden, gezonder te leven en langer gezond te blijven.	
Besluit tot deelname	1 januari 2014	
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur is een afgevaardigde van het college van B&W van iedere deelnemende gemeente benoemd. Portefeuillehouder is wethouder zorg. Wassenaar heeft zitting in het AB, niet in het DB.	
Relatie met andere verbonden partijen	Veiligheidsregio Haaglanden.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2016*	Eindstand per 31-12-2016*
	Wassenaars structurele totale bijdrage is € 297.000	€ 294.000 inclusief de inwerkingtreding garantieregeling op regionaal en lokaal pakket: bijdrage € 29.256.
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2016*	Eindstand per 31-12-2016*
	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2016*	Eindstand per 31-12-2016*
	n.n.b.	n.n.b.
	* De vermelde cijfers zijn de laatst bekende cijfers bij het opstellen van de jaarstukken.	
Omvang financieel resultaat 2017		
Risico's		

Naam	Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio (MRDH)	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Rotterdam	
Bestuur en toezicht	Algemeen bestuur, dagelijks bestuur, de bestuurscommissie Vervoersautoriteit (Va), de bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat (EV) en de voorzitter. Het algemeen bestuur heeft twee adviescommissies, voor de Vervoersautoriteit en Economisch Vestigingsklimaat, en een Rekeningcommissie ingesteld. Deze commissies hebben een adviserende rol.	
Eigenaarsrol	Eigenaar van de MRDH zijn de 23 gemeenten. Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Delft, Den Haag, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Maassluis, Midden-Delfland, Nissewaard, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijswijk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Wassenaar, Westland, Westvoorne en Zoetermeer.	
Opdrachtgeversrol	Het Algemeen Bestuur is opdrachtgever.	
	Publiek Belang	
Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer 3.1 Economische ontwikkeling	
Doelstelling	In de MRDH werken 23 gemeenten samen aan het versterken van het economisch vestigingsklimaat in de regio. Daarnaast is de MRDH gericht op (internationale) bereikbaarheid, transitie naar duurzaamheid en attractiviteit van de regio.	
Besluit tot deelname	10 februari 2014.	
Bestuurlijk belang	De gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de burgemeester, in de bestuurscommissie Vervoersautoriteit door de portefeuillehouder verkeer en vervoer, in de bestuurscommissie economisch vestigingsklimaat door de portefeuillehouder economie, in de adviescommissie vervoersautoriteit en adviescommissie economisch vestigingsklimaat door twee raadsleden en in de rekeningcommissie door één raadslid.	
Relatie met andere verbonden partijen	HTM personenvervoer N.V., RET N.V. en de Verkeersonderneming.	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	Bijdrage EV €2,49 per inwoner. Totaal: €64.389 Bijdrage mobiliteitsfonds €9,148 per inwoner. Totaal: €236.558	Bijdrage EV €2,49 per inwoner. Totaal: €64.389 Bijdrage mobiliteitsfonds €9,148 per inwoner. Totaal: €236.558
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 2.590.025	€ 7.445.436*
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€ 565.988.682	€ 1.348.150.379*
	* Dit zijn voorlopige cijfers. Na het vaststellen van de jaarrekening 2017 worden de definitieve cijfers bekend.	
Omvang financieel resultaat 2017	€ 4.865.330*	
Risico's	In de praktijk ijlen de daadwerkelijke bestedingen van projecten vaak één of meerdere jaren na. Omdat als gevolg daarvan teveel middelen te lang ongebruikt blijven is bij de oprichting van de MRDH door het algemeen bestuur besloten dat er sprake mag zijn van overplanning. Naar aanleiding van het risico op overplanning (meer projecten met uitgaven gepland dan beschikbare BDU-middelen of andere dekking) en overbesteding (werkelijke bestedingen hoger dan beschikbare middelen) is de MRDH met de deelnemers in gesprek om dit zoveel mogelijk tegen te voorkomen.	

Naam	Gemeenschappelijke regeling werkbedrijven Kust-, Duin- en Bollenstreek (Gr KDB)	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Katwijk	
Bestuur en toezicht	De GR KDB heeft een voorzitter, een algemeen bestuur (AB) en een dagelijks bestuur (DB). Het AB telt 8 leden (elke gemeente een wethouder) inclusief voorzitter. Het DB bestaat uit een voorzitter en verder tenminste 3 en ten hoogste 5 leden door en vanuit het AB aan te wijzen.	
Eigenaarsrol	De deelnemende gemeenten Hillegom, Katwijk, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Teylingen en Wassenaar	
Opdrachtgeversrol	Het Algemeen Bestuur Er heeft 1 wethouder zitting in het Algemeen Bestuur.	
	Publiek Belang	
Taakveld	6.4 Begeleide participatie	
Doelstelling	Uitvoering geven aan WSW	
Besluit tot deelname	24 mei 2016 (datum besluit deelname gewijzigde Gr)	
Bestuurlijk belang	Wethouder jeugd, onderwijs, sport, sociale zaken en cultureel erfgoed	
Relatie met andere verbonden partijen	Geen	
	Financieel Belang	
Gemeentelijk financieel belang	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€31.581	€40.619
Eigen vermogen	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€3.114.000	€2.879.000
Vreemd vermogen	Beginstand per 1-1-2017	Eindstand per 31-12-2017
	€3.027.000	€3.014.000
Omvang financieel resultaat 2017	€207.000,- inclusief gemeentelijke bijdrage	
Risico's	De gemeente financiert naar rato het tekort in Gr KDB. Bestaande risico's hierbij zijn daling van het deel budget Wsw "oude stijl" uit het Participatiebudget, stijging van de personeelskosten Wsw als gevolg van cao afspraken en een daling van de dividenduitkering door MareGroep N.V. Voor een nadere toelichting op deze risico's wordt verwezen naar de verplichte paragrafen uit de jaarrekening 2017 Gr KDB.	

Vennootschappen

Naam	BNG NV
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	BNG kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen, Raad van Bestuur en Ondernemingsraad. Wassenaar oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering.
	Publiek Belang
Taakveld	0.5 Treasury
Doelstelling	De BNG behartigt het maatschappelijk belang met gespecialiseerde financiële dienstverlening aan overheden en maatschappelijke instellingen. De gemeente ziet het aandelenbezit als een duurzame belegging.
Besluit tot deelname	De gemeente bezit sinds lange tijd aandelen in BNG
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de in haar bezit zijnde aandelen (106.392 aandelen a € 2,50 nominaal). Via dit aandelenbezit wordt 0,2%-zeggenschap uitgeoefend op de besluitvorming van BNG.
Relatie met andere verbonden partijen	Geen
	Financieel Belang
Omvang financieel resultaat 2017	In 2017 is € 174.000 aan winstuitkering over 2016 ontvangen. Structureel wordt behoudend € 60.000 aan dividend geraamd.
Risico's	Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.

Naam	Alliander NV
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Amsterdam
Bestuur en toezicht	Alliander kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen en Raad van Bestuur. Wassenaar oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering.
	Publiek Belang
Taakveld	0.5 Treasury
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> - Voortdurend beter presteren op dienstverlening, leveringszekerheid en kosten; - verbeteren van beheersing van energiestromen; - inzicht in energieverbruik; - klanten helpen energie te besparen en over te schakelen naar duurzame energiebronnen.
Besluit tot deelname	Het belang in Alliander vloeit voort uit het gemeentelijk belang in Nuon, hetgeen weer voortvloeide uit het belang in EWR waarin het gemeentelijk nutsbedrijf ooit is ingebracht.
Bestuurlijk belang	Wassenaar heeft een belang van 644.926 aandelen van € 5,= nominaal per aandeel in NV Alliander. Via dit aandelenbezit wordt 0,5%-zeggenschap uitgeoefend op de besluitvorming van Alliander.
Relatie met andere verbonden partijen	Geen
	Financieel Belang
Omvang financieel resultaat 2017	In 2017 is € 489.370 aan winstuitkering over 2016 ontvangen. Structureel wordt behoudend € 350.000 aan dividend geraamd; in de winstuitkering over 2016 is sprake geweest van incidentele verkoopopbrengsten van bedrijfsonderdelen.
Risico's	Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.

Naam	Dunea NV
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Bestuur en toezicht	Dunea kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen, Directie en Ondernemingsraad. Wassenaar oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering.
	Publiek Belang
Taakveld	0.5 Treasury
Doelstelling	Het doel van Dunea is het voorzien in de behoefte van drinkwater en industriewater zowel binnen het distributiegebied, als buiten het distributiegebied. Daarbij moet Dunea voldoen aan de eisen van verantwoord natuurbeheer van het toevertrouwde duingebied met de inachtneming van de eisen van een verantwoorde waterwinning. Tevens beheert Dunea andere onderdelen van de waterketen zoals riolering en afvalwaterzuivering zowel binnen als buiten het distributiegebied.
Besluit tot deelname	De gemeente bezit reeds lang aandelen in het Drinkwaterbedrijf Zuid-Holland dat enkele jaren geleden een naamsverandering heeft ondergaan tot Dunea.
Bestuurlijk belang	Het aandelenbezit is groot 81.830, met een nominale waarde van € 5,= per aandeel. Via het aandelenbezit kan 2,0% zeggenschap worden uitgeoefend op de besluitvorming van Dunea.
Relatie met andere verbonden partijen	Geen
	Financieel Belang
Omvang financieel resultaat 2017	Dunea kent een statutaire beperking op de uitkering van winst aan de aandeelhouders. De winst blijft 'in het bedrijf' om daarmee een betere solvabiliteit en een lagere financieringsrente te bewerkstelligen.
Risico's	Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.

Paragraaf Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid beschrijft de visie van de gemeente op het grondbeleid en de manier waarop we het grondbeleid uitvoeren. De gemeente Wassenaar zal per ontwikkeling bepalen in welke mate zij de regie in handen wil hebben. Gewenste initiatieven vanuit de markt worden gestimuleerd. Wanneer de markt geen initiatieven ontplooit om te komen tot een door de gemeente gewenste ontwikkeling dan zal de gemeente deze taak op zich nemen. Dus faciliterend grondbeleid waar het kan en actief grondbeleid waar nodig.

Beleidsstukken

Het grondbeleid in 2017 is gevoerd aan de hand van een tweetal beleidsstukken:

- **Nota Grondbeleid**

De Nota Grondbeleid 2015-2019 schetst de uitgangspunten van het te voeren grondbeleid van de gemeente Wassenaar. De Nota beschrijft onder meer de grondbeleidsinstrumenten die de gemeente tot haar beschikking heeft. Ook staan de concrete grondbeleidskeuzes erin. Doel is het voeren van een transparant en eenduidig grondbeleid.

- **Grondprijsbrief**

Het college van burgemeester en wethouders heeft ook dit jaar de grondprijsbrief vastgesteld waarin, voor zover mogelijk, concrete (minimum) grondprijzen worden benoemd. De in de Nota Grondbeleid genoemde grondprijsmethodieken zullen dan als uitgangspunt gelden voor de concreet te benoemen grondprijs. Er zijn verschillende tarieven voor verschillende functies. Zo is in het algemeen de grondprijs voor sociale woningbouw lager dan maatschappelijke/commerciële functies.

Wettelijke/landelijke grondslagen:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro);
- Besluit ruimtelijke ordening (Bro) ;
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Wet voorkeursrecht Gemeenten (Wvg);
- Gemeentewet (Gemw);
- Wet Markt en Overheid (Wet WenO).

Grondexploitaties

Uitgangspunt van de gemeente Wassenaar is dat het saldo van de grondexploitatie terugvloeit naar de algemene reserve (via het jaarrekeningresultaat) en dat het saldo van alle grondexploitaties minimaal nul moet zijn, maar het streven is een positief saldo. Exploitaties worden in principe niet aan elkaar gekoppeld.

Er waren in 2017 geen actieve grondexploitaties.

Jaarrekening 2017

Balans per 31 december 2017

ACTIVA	31 december 2017	31 december 2016
<i>Bedragen * € 1.000</i>		
<u>Vaste activa</u>		
Materiële vaste activa	37.236	37.291
- Investerings met een economisch nut	32.728	34.022
- Investerings met een economisch nut heffingen	2.699	2.980
- Investerings met een maatschappelijk nut	1.809	289
Financiële vaste activa	18.918	19.030
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	455	455
- Overige langlopende leningen u/g	3.463	3.575
- Overige langlopende uitzettingen	15.000	15.000
Totaal vaste activa	<u>56.154</u>	<u>56.321</u>
<u>Vlottende activa</u>		
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	27.926	24.355
- Vorderingen op openbare lichamen	4.010	3.290
- R/C verhouding met het rijk	18.990	18.034
- R/C verhouding niet financiële instellingen	33	2
- Overige vorderingen	4.893	3.029
Liquide middelen	354	157
- Kassaldi	3	2
- Banksaldi	351	155
Overlopende activa	3.889	4.218
- Overige nog te ontvangen / vooruitbetaald	3.889	4.218
Totaal vlottende activa	<u>32.169</u>	<u>28.730</u>
TOTAAL ACTIVA	<u><u>88.323</u></u>	<u><u>85.051</u></u>

PASSIVA

Bedragen * € 1.000

31 december 2017**31 december 2016****Vaste passiva****Eigen vermogen**

	60.574		59.139
Algemene reserve	32.629	37.749	
Bestemmingsreserves	24.351	20.063	
Gerealiseerde resultaat	3.594	1.327	

Voorzieningen

	17.294		18.169
Voorzieningen	17.294	18.169	

Vaste schulden met een looptijd > 1 jaar

	415		447
- Door derden belegde gelden	412	444	
- Waarborgsommen	3	3	

Totaal vaste passiva**78.282****77.755****Vlottende passiva****Kortlopende schulden met een looptijd < 1 jaar**

	5.495		2.290
- Overige schulden	5.495	2.290	

Overlopende passiva

	4.547		5.006
- Nog te betalen bedragen	3.173	4.016	
- Vooruit ontvangen voorschotbedragen overheid	1.373	990	
- Overige vooruit ontvangen bedragen	1		

Totaal vlottende passiva**10.042****7.296****TOTAAL PASSIVA****88.323****85.051****Waarborgen en garanties****91.303****86.555**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Investerings die tot 2003 hebben plaatsgevonden zijn inclusief BTW geactiveerd. De investeringen die vanaf 2003 hebben plaatsgevonden zijn, mits deze compensabel zijn in het kader van de Wet op het BTW- compensatiefonds, exclusief BTW geactiveerd.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengst van deelnemingen worden, met uitzondering van de dividenduitkering BNG, als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt. De verwachte dividenduitkering van de BNG wordt als bate verantwoord in het jaar waarover deze wordt uitgekeerd.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die door het CAK worden vastgesteld en geïnd en in de jaarrekening worden verantwoord geldt de onzekerheid over de omvang en hoogte van deze eigen bijdragen door het ontbreken van de inkomensgegevens.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke.

Voor overige arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume is geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten 4 jaar.

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

Investerings met economisch nut/ Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het jaar volgend op de voltooiing, verwerving of het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

In het verslagjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, zwembad en bedrijfsgebouwen	40
Rioleringen, renovatie en ingrijpend onderhoud, restauratie en aankoop woonruimten, bedrijfsgebouwen en schoolgebouwen	25
Nieuwe technische installaties in bedrijfsgebouwen	15
Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen en groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen	10
Zware transportmiddelen, aanhangwagens, schuiten, personenauto's en lichte motorvoertuigen	7
Automatiseringsapparatuur (maximaal)	5

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Dit betreft investeringen in de openbare ruimte, zoals wegen, bruggen en openbaar groen. Deze investeringen genereren geen middelen en er is geen markt voor. Het vernieuwde BBV bepaalt dat vanaf het begrotingsjaar 2017 deze investeringen, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd worden en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven worden.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs, zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa*Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar*

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is bepaald op basis van de geschatte individuele inningkansen.

Liquide middelen en overlopende activa.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva*Voorzieningen*

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De backservice verplichting ten behoeve van de wethouders is gewaardeerd op de berekening van de verzekeraar. De wachtgeldverplichting ten behoeve van wethouders is gewaardeerd op een interne berekening.

Vaste schulden met een looptijd van een jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Waarborgen en garanties

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Toelichting op de balans per 31 december 2017

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid en beheer en de financiële organisatie zijn vastgesteld. Alle genoemde bedragen zijn afgerond x € 1.000, tenzij anders vermeld.

Vergelijkende cijfers ultimo 2016

Door de vernieuwing van het BBV doen zich verschuivingen voor in de balans rubriceringen per 31 december 2016 ten opzichte van de gepubliceerde jaarrekening 2016.

Activa

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn investeringen die een meerjarig nut hebben en in meerdere jaren worden afgeschreven zodat de lasten in de exploitatie over meerdere jaren worden verdeeld. We maken conform de BBV regelgeving onderscheid tussen investeringen met een economisch nut, investeringen met een economisch nut waarvoor heffing kan worden geheven en investeringen met een maatschappelijk nut.

Materiële vaste activa met economisch nut

bedragen * € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2016	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	13			2	11
Bedrijfsgebouwen	32.897	381		1.659	31.619
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	381	192		36	537
Vervoermiddelen	533			137	396
Machines, apparaten, installaties	43	64		8	99
Overige materiële activa	155			89	66
Totaal	34.022	637	0	1.931	32.728

De belangrijkste (des-)investeringen per categorie worden hieronder nader genoemd.

Bedrijfsgebouwen

Aankoop huize Den Deijl/Hè Hè huisje
Restauratiewerkzaamheden raadhuis De Paauw
Meubilair raadzaal De Paauw

Grond-, weg en waterbouwkundige werken

Investering voedings/besturingskasten OV

Machines en apparaten

Geluidsinstallatie raadhuis De Paauw

Materiële vaste activa met economisch nut waarvoor heffing kan worden geheven

bedragen * € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2016	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	32			6	26
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.928			272	2.656
Overige materiële activa	20			3	17
Totaal	2.980	0	0	281	2.699

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

bedragen * € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2016	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2017
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	289	2.010	500		1.799
Machines, apparaten, installaties	0				0
Overige materiële vaste activa	0	26		15	11
Totaal	289	2.036	500	15	1.810

De belangrijkste (des-)investeringen per categorie worden hieronder nader genoemd.

Grond-, weg en waterbouwkundige werken

Groot onderhoud Waalsdorperlaan
Aanpassing sportparkeerterrein Mansveldkade
Herinrichting Oostdorperweg
Groot onderhoud Johan de Wittstraat
Veiligheid en verkeersmaatregelen Amerikaanse Ambassade
Project Havenkanaal
Waterbouwkundige kunstwerken (beheerplan)
Bruggen (beheerplan)
Wegen (beheerplan)
Rehabilitatie asfaltonderhoud wegen

Overige materiële vaste activa

Uitwerking LOP
Vorbereidingskrediet Huize Den Deijl

Financiële vaste activa

bedragen * € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2016	Vermeerdering	Vermindering	Aflossing/ Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2017
Deelnemingen	455				455
Overige langlopende leningen u/g	3.575	42		154	3.463
Overige langlopende uitzettingen	15.000				15.000
Totaal	19.030	42	0	154	18.918

Deelnemingen

bedragen * € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016	Aantal aandelen 31-12-2017	Nominale waarde /Aandeel
Deelnemingen borginstellingen	1	1		
Aandelen Alliander	213	213	644.926	5
Aandelen BNG	241	241	106.392	2,5
Totaal	455	455		

Langlopende leningen u/g

bedragen * € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2016	Vermeerdering	Vermindering	Aflossing/ Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2017
Geldlening SVN	1.765	42		36	1.771
Hypothecaire geldleningen personeel	1.810			118	1.692
Totaal	3.575	42	0	154	3.463

Overige langlopende uitzettingen

bedragen * € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Deposito Rabobank	15.000	15.000
Totaal	15.000	15.000

Het deposito bij de Rabobank is afgesloten voor een periode van 10 jaar en vervalt medio 2019. De rentevergoeding op het deposito bedraagt 4,7 %.

VLOTTENDE ACTIVA

Uitzettingen korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen betreffen de vorderingen op de Belastingdienst voor de BTW aangifte en het BTW compensatiefonds. Ook zijn hier alle debiteuren opgenomen die als overheidsinstelling worden aangemerkt te weten Rijk, provincies, waterschappen, gemeenschappelijke regelingen en gemeenten.

bedragen * € 1.000

	31-12-2017	31-12-2016
Vorderingen op openbare lichamen	4.010	3.290
R/C verhouding met het rijk	18.990	18.034
R/C verhouding niet financiële instellingen	33	2
Totaal	23.033	21.326

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar 2017					
(1)	Drempelbedrag	453			
		Kwartalen			
		1	2	3	4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	83	339	410	180
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	370	114	43	274
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	60.401			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	60.401			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	453			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		Kwartalen			
		1	2	3	4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	7.512	30.883	37.683	16.514
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	83	339	410	180

Overige vorderingen

bedragen * € 1.000

	Belasting-debiteuren	Bijstands-debiteuren	Overig	Totaal
Vorderingen per 31-12-2016	1.741	1.547	333	3.621
Af voorziening dubieuze debiteuren	-233	-315	-44	-592
	1.508	1.232	289	3.029
Vorderingen per 31-12-2017	1.611	1.769	1.904	5.283
Af voorziening dubieuze debiteuren	-195	-186	-9	-390
	1.416	1.583	1.895	4.893

Liquide middelen

bedragen * € 1.000

	31-12-2017	31-12-2016
Kassaldi	3	2
Banksaldi	351	155
Totaal	354	157

Overlopende activa

bedragen * € 1.000

	31-12-2017	31-12-2016
Nog te ontvangen voorschotbedragen overheid met een specifiek bestedingsdoel	1.570	1.905
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen	2.319	2.316
Totaal	3.889	4.218

Onder de overlopende activa worden nog te ontvangen voorschotbedragen overheid met een specifiek bestedingsdoel alsmede bedragen opgenomen die in het verslagjaar betaald zijn maar betrekking hebben op 2018.

*bedragen * € 1.000*

	31-12-2017	31-12-2016
BSGR	215	239
Stadsgewest Haaglanden/MRDH		33
Stadsgewest Haaglanden liquidatiesaldo	32	92
Rabobank, rente spaardeposito	338	338
Zorglokaal	191	915
GR Duivenvoorde afrekening	253	65
VNG contributie	37	36
Vangnetregeling	488	653
Rijk algemene uitkering	145	3
SVB verrekening PGB		213
Inkoopbureau H10	466	466
Veiligheidsregio Haaglanden		914
MRDH subsidie Rijnlandroute en Faunapassage	750	
Avalex bijdrage 1e kwartaal 2018	641	
Ministerie van Sociale zaken, BBZ deel	104	28
Diverse posten < € 100.000	229	223
Totaal	3.889	4.218

Passiva

Vaste Passiva

Eigen Vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

bedragen * € 1.000

	31-12-2017	31-12-2016
Algemene reserve	32.629	37.749
Bestemmingsreserve	24.351	20.063
Resultaat na bestemming	3.594	1.327
	60.574	59.139

Overzicht reserves

bedragen * € 1.000

Overzicht reserves per 31 december	Saldo 31-12-2016	Vermeerdering	Vermindering	Resultaat 2016	Saldo 31-12-2017
Algemene reserves					
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	29.749	13.077	-19.526	1.328	24.629
Algemene reserve weerstandsvermogen	8.000	0	0	0	8.000
Totaal algemene reserves	37.749	13.077	-19.526	1.328	32.629
Bestemmingreserves					
BR lagere kap.lasten RLW	1.450	0	-1.450	0	0
BR spaarverlof	33	0	0	0	33
BR kap.lasten parkeerkl. Langstr.	1.774	0	-1.774	0	0
BR volkshuisvesting en duurzaamh.	1.241	0	-166	0	1.075
BR kunstopdrachten	44	0	0	0	44
BR Groene buffer	218	0	-75	0	143
BR kostendekkendh.omgevingsvergun	453	0	0	0	453
BR Onderhoud openbare ruimte	3.381	0	-1.554	0	1.827
BR uitvoering Sociaal domein	1.980	0	-20	0	1.960
BR Kapitaallasten zwembad	8.773	0	-8.773	0	0
BR frictiekosten (jaarrek.'15)	716	2.262	0	0	2.978
BR invest sport (beg 17)	0	635	-352	0	283
BR kapitaallasten (hoofdrekl.)	0	16.086	-532	0	15.554
Totaal bestemmingreserves	20.063	18.983	-14.696	0	24.351
Totaal Reserves	57.813	32.060	-34.221	1.328	56.980

Toelichting op de reserves

Soort reserve	Algemene reserve
Naam	Algemene reserve (vrij besteedbaar)
Doelstelling	Algemene reserve waarmee onvoorziene negatieve rekeningresultaten opgevangen kunnen worden en in dekking kan worden voorzien van incidentele exploitatielasten.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Toevoeging	Totaal toevoegingen in 2017: € 14.405.244. Storting van reserve onderhoud openbare ruimte € 1.079.717 Resultaat 2016 € 1.328.430 Opheffen reserve lagere kapitaallasten Rijnlands Lyceum Wassenaar € 1.450.000 Opheffen reserve kapitaallasten parkeergarage Langstraat € 1.774.429 Begroting 2018: opheffen reserve kapitaallasten zwembad € 8.772.668
Onttrekking	Totaal aan onttrekkingen in 2017 € 19.525.700 In lijn met het nieuwe BBV op het gebied van investeringen en verplicht activeren, is per 01-01-2017 een reserve kapitaallasten ingesteld ter dekking van de kapitaallasten van investeringen. De vastgestelde restantdekking van de hieronder genoemde investeringen is gedoteerd aan de nieuwe reserve kapitaallasten: <ul style="list-style-type: none"> - Amerikaanse Ambassade € 792.500 - Deijlerweg € 25.770 - Fietsoversteek € 25.000 - Kokshoornlaan € 200.000 - Park. Mansveldkade € 345.551 - Kunstgrasvelden € 23.814 - Landschaps Ontwikkelings Plan € 75.000 - Havenkanaal € 165.000 - Hangplek € 26.291 Sportnota dekking instelling reserve investeringen € 635.000 Dekkingsplan € 2.262.394 Beheerplan Vastgoed 2017-2020: € 328.000 Participatiewet, projectmiddelen vergunninghouders € 45.907 Centrumverkeersplan € 25.000 Project automatisering VRI € 11.535 Onderzoek kruispunt Rozenweg € 11.888 Economische agenda € 26.069 Natuurspeelplek € 37.669 Advieskosten vennootschapsbelasting € 12.931 Communicatie bijzondere bijstand € 15.559 Explosievenkaart € 23.006 Sloop gymzaal Burmanlaan € 57.000 Saldo reserve lagere kapitaallasten Rijnlands Lyceum Wassenaar naar reserve kapitaallasten € 1.450.000 Saldo reserve kapitaallasten parkeergarage Langstraat naar reserve kapitaallasten € 1.774.429 Saldo reserve kapitaallasten zwembad naar reserve kapitaallasten € 8.772.668 Restauratie en herstelwerkzaamheden de Paauw, storting naar reserve kapitaallasten € 2.315.000 Verkoop huize Den Deijl € 15.316 Vorbereidingskred. gymzaal Burmanlaan € 5.757 Onderzoekskosten Sporthal € 9.256 Energy Eff. Dir € 8.883 Woonvoorzieningen € 3.507
Omvang per 1-1-2017	€ 29.749.414
Omvang per 31-12-2017	€ 24.628.959
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Algemene reserve weerstandsvermogen
Doelstelling	Financiële buffer voor algemene en onbenoemde risico's.
Functie	Bufferfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2017.
Omvang per 1-1-2017	€ 8.000.000
Omvang per 31-12-2017	€ 8.000.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Soort reserve	Bestemmingsreserve
----------------------	---------------------------

Naam	Reserve lagere kapitaallasten Rijnlands Lyceum Wassenaar
Doelstelling	Dekking van een deel van de (hogere) kapitaallasten van het Rijnlands Lyceum Wassenaar.
Functie	Inkomensfunctie
Vervaldatum	01-01-2017
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Onttrekking	Opheffen reserve € 1.450.000.
Omvang per 1-1-2017	€ 1.450.000
Omvang per 31-12-2017	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	in lijn met het nieuwe BBV op het gebied van investeringen en verplicht activeren, is per 01-01-2017 een reserve kapitaallasten ingesteld ter dekking van de kapitaallasten van investeringen. De vastgestelde restantdekking is middels de Algemene reserve gedoteerd aan de nieuwe reserve kapitaallasten.

Naam	Reserve spaarverlof
Doelstelling	Deze reserve is gevormd om vervanging van medewerkers die eerder met vervroegd pensioen gaan door inzet van opgespaarde verlofdagen mogelijk te maken.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2017.
Omvang per 1-1-2017	€ 33.000
Omvang per 31-12-2017	€ 33.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve kapitaallasten parkeerkelder Langstraat
Doelstelling	Dekking van de overnamekosten van de parkeergarage Langstraat.
Functie	Inkomensfunctie
Vervaldatum	01-01-2017
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Onttrekking	Opheffen reserve € 1.774.429.
Omvang per 1-1-2017	€ 1.774.429
Omvang per 31-12-2017	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	In lijn met het nieuwe BBV op het gebied van investeringen en verplicht activeren, is per 01-01-2017 een reserve kapitaallasten ingesteld ter dekking van de kapitaallasten van investeringen. De vastgestelde restantdekking is middels de Algemene reserve gedoteerd aan de nieuwe reserve kapitaallasten.

Naam	Reserve volkshuisvesting en duurzaamheid
Doelstelling	Dekking van stimuleringsinitiatieven inzake het volkshuisvestingsgebied.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Onttrekking	Totaal onttrekkingen in 2017: € 166.040 Proceskosten Klimaatprogramma € 93.205 Projectbudgetten Klimaatprogramma € 64.140 Beleidsontwikkeling W&Z € 8.695
Omvang per 1-1-2017	€ 1.241.467
Omvang per 31-12-2017	€ 1.075.427
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Kunstopdrachten
Doelstelling	Dekking van de aankoop van gemeentelijk kunstbezit.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2017.
Omvang per 1-1-2017	€ 43.712
Omvang per 31-12-2017	€ 43.712
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Groene Buffer
Doelstelling	Dekking voor toekomstige investeringen in de groene buffer Valkenburg.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Onttrekking	Inrichtingsplan groene zone € 74.704.
Omvang per 1-1-2017	€ 217.590
Omvang per 31-12-2017	€ 142.886
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve kostendekkendheid omgevingsvergunningen
Doelstelling	Dekking voor te verwachten tekorten op de kostendekkendheid van leges omgevingsvergunningen.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2017.
Omvang per 1-1-2017	€ 453.000
Omvang per 31-12-2017	€ 453.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve onderhoud openbare ruimte
Doelstelling	Dekking van de onderhoudskosten van de openbare ruimte (exclusief rehabilitatie /algehele vervanging)
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Onttrekking	Totaal onttrekkingen in 2017: € 1.554.439
	Storting naar Algemene reserve € 1.079.717 Groot onderhoud Johan de Wittstraat € 296.737 Groot onderhoud Papegaaienlaan € 79.410 Buurtweg € 95.000 Groot onderhoud Groeneveltlaan € 3.575
Omvang per 1-1-2017	€ 3.381.481
Omvang per 31-12-2017	€ 1.827.043
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve uitvoering Sociaal Domein
Doelstelling	Het opvangen van tekorten die ontstaan bij de uitvoering van de nieuwe en oude taken Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet door uitgaven van zorg en ondersteuning aan inwoners.
Functie	Bufferfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Onttrekking	Sociale ondersteuning kwetsbaren (participatie en inkomen) € 20.000.
Omvang per 1-1-2017	€ 1.980.000
Omvang per 31-12-2017	€ 1.960.000
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve kapitaallasten zwembad
Doelstelling	Dekking van de kapitaallasten van de resterende boekwaarde van zwembad Sterrenbad.
Functie	Inkomensfunctie
Vervaldatum	01-01-2017
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Onttrekking	Opheffen reserve € 8.772.668.
Omvang per 1-1-2017	€ 8.772.668
Omvang per 31-12-2017	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	In lijn met het nieuwe BBV op het gebied van investeringen en verplicht activeren, is per 01-01-2017 een reserve kapitaallasten ingesteld ter dekking van de kapitaallasten van investeringen. De vastgestelde restantdekking is middels de Algemene reserve gedoteerd aan de nieuwe reserve kapitaallasten

Naam	Reserve Friciekosten
Doelstelling	De reserve frictiekosten kan aangewend worden om de frictiekosten die ontstaan, omdat het (volledig) realiseren van bezuinigingen tijd vergt. Hierbij noemen wij expliciet bezuinigingen die gerelateerd zijn aan personeelsvermindering.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	31-12-2019
Toevoeging	Dekkingsplan € 2.262.394.
Onttrekking	Geen onttrekkingen in 2017.
Omvang per 1-1-2017	€ 715.759
Omvang per 31-12-2017	€ 2.978.153
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve investeringen sport
Doelstelling	Maatregelen uitvoering sportaccommodatiebeleid voor gemeentelijke- en niet gemeentelijke sportaccommodaties.
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	2020
Toevoeging	Storting van algemene reserve € 635.000.
Onttrekking	Totaal onttrekkingen in 2017: € 351.806 Renovatie tennisbanen Tennisclub Park Marlot € 161.073 Renovatie tennisbanen LTC Oud Wassenaar € 190.733.
Omvang per 1-1-2017	€ 0
Omvang per 31-12-2017	€ 283.194
Minimale omvang	
Maximale omvang	€ 635.000
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Riolering
Doelstelling	Het opvangen van onvoorziene overschotten en/of tekorten.
Functie	
Vervaldatum	
Toevoeging	
Onttrekking	
Omvang per 1-1-2017	€ 0
Omvang per 31-12-2017	€ 0
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	

Naam	Reserve Kapitaallasten
Doelstelling	Ter de dekking van kapitaallasten van reeds gerealiseerde investeringen meer dan € 20.000, waarvan bepaald wordt deze niet te laten drukken op de begroting. De kapitaallasten worden berekend van de bruto-investering en de reserve wordt gedurende de afschrijvingstermijn aangewend om de kapitaallasten (geheel dan wel gedeeltelijk) af te dekken.
Functie	Inkomensfunctie
Vervaldatum	n.v.t.
Toevoeging	Totaal toevoegingen in 2017: € 16.086.023 Vanuit de concernreserve en bestemmingsreserves. Parkeergarage Langstraat € 1.774.429 Rijnlands Lyceum Wassenaar € 1.450.000 Kapitaallasten zwembad € 8.772.668 Buurtweg € 95.000 Amerikaanse Ambassade € 792.500 Deijlerweg € 25.770 Fietsoversteek € 25.000 Kokshoornlaan € 200.000 Park. Mansveldkade € 345.551 Kunstgrasvelden € 23.814 Landschapsontwikkelingsplan € 75.000 Havenkanaal € 165.000 Hangplek € 26.291 Restauratie- en herstelwerkzaamheden exterieur De Paauw € 2.315.000
Onttrekking	Totaal onttrekkingen in 2017: € 531.557 Kapitaallasten Langstraat: € 68.394 Kapitaallasten Rijnlands Lyceum Wassenaar € 50.000 Kapitaallasten zwembad: € 413.163
Omvang per 1-1-2017	€ 0
Omvang per 31-12-2017	€ 15.554.466
Minimale omvang	
Maximale omvang	
Bijzonderheden	In lijn met het nieuwe BBV op het gebied van investeringen en verplicht activeren, is per 01-01-2017 een reserve kapitaallasten ingesteld ter dekking van de kapitaallasten van investeringen.

Overzicht voorzieningen

Bedragen * €1.000

Overzicht voorzieningen per 31 december	Saldo 31-12-2016	Vermeerdering	Vermindering	Vrijval	Saldo 31-12-2017
<i>Voorzieningen verplichtingen, verliezen</i>					
Voorz. wachtgeld wethouders	101	19	-113	0	7
Voorz. uitkeringen voormalige secretaris	86	0	-47	0	39
Voorz. bijdrage Rijnlandroute	750	750	-1.500	0	0
Voorz. bijdrage faunapassage Ommedijk	500	0	-500	0	0
Vz warme overdr. reg.overh.buitenonderh.	289	0	-30	0	259
<i>Voorzieningen voor risico's</i>					
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	12.352	12.079	-2.809	-10.626	10.996
<i>Voorzieningen voor onderhoudsegalisatie</i>					
Voorz. vastgoed	0	911	-457	0	454
Voorz. onderhoud buitenzijde schoolgeb.	21	0	0	0	21
Voorz. onderhoud wegen	4.034	1.287	-1.200	0	4.120
Voorz. onderhoud bruggen	109	68	-177	0	0
Voorz. onderhoud openbare verlichting	38	225	-230	0	33
Voorz. onderh. verkeersregelinstallaties	822	110	-12	0	920
Voorz. onderhoud waterwegen	662	56	-167	0	550
Voorz. onderhoud speeltoestellen	81	128	-117	0	92
Voorz. achterstallig onderhoud groen	1	0	0	0	1
Voorz. onderh. en aanpass. gymnastieklok	50	56	0	0	106
Totaal voorzieningen voor onderhoudsegalisatie	5.817	2.840	-2.360	0	6.297
<i>Voorzieningen vervangingsinvesteringen</i>					
Voorz. vervanging riolering (algemeen)	10.626	0	0	-10.626	0
Spaarvoorziening riolering	0	11.201	-619	0	10.582
Egalisatievoorziening riolering	0	110	0	0	110
Totaal voorzieningen vervangingsinvesteringen / heffing	10.626	11.310	-619	-10.626	10.692
Totaal voorzieningen	18.169	14.919	-5.169	-10.626	17.294

Toelichting op de voorzieningen

VZ verplichtingen, verliezen en risico's

Naam	Voorziening wachtgeld wethouders
Doelstelling	Bekostigen van wachtgelduitkeringen aan voormalig wethouders.
Toevoeging	Begroting 2017: dotatie € 19.000.
Vermindering	Uitkeringen 2017: € 113.166.
Omvang per 1-1-2017	€ 100.890
Omvang per 31-12-2017	€ 6.724
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening uitkering voormalig secretaris
Doelstelling	Bekostiging van de uit de overeenkomst met de voormalig secretaris voorvloeiende aanspraken tot het moment van zijn pensioen.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Vermindering	Uitkeringen 2017: € 47.185.
Omvang per 1-1-2017	€ 86.426
Omvang per 31-12-2017	€ 39.241
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening bijdrage Rijnlandroute
Doelstelling	Bekostiging van een bijdrage in de kosten aan de inpassing van de Rijnlandroute bij Maaldrift.
Toevoeging	Metropoolregio Rotterdam Den Haag: € 750.000.
Vermindering	Provincie Zuid-Holland: € 1.500.000.
Omvang per 1-1-2017	€ 750.000
Omvang per 31-12-2017	€ 0
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening bijdrage faunapassage Omedijk
Doelstelling	Bekostiging van een bijdrage in de kosten van een onderlangse faunapassage van het door de provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat te realiseren knooppunt Omedijk.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Vermindering	Provincie Zuid-Holland: € 500.000.
Omvang per 1-1-2017	€ 500.000
Omvang per 31-12-2017	€ 0
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening warme overdracht regeling overheveling buitenonderhoud en aanpassingen schoolgebouwen
Doelstelling	Buitenonderhoud en aanpassingen van de schoolgebouwen voor basisonderwijs over de periode 2015 t/m 2019.
Toevoeging	Geen stortingen in 2017.
Vermindering	Onderhoud 2017: € 29.625
Omvang per 1-1-2017	€ 288.525
Omvang per 31-12-2017	€ 258.900
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

VZ onderhoudsegalisatie

Naam	Voorziening Vastgoed
Doelstelling	Planmatig groot onderhoud
Toevoeging	Beheerplan Vastgoed 2017-2020: Dotaties € 911.101
Vermindering	Onderhoud 2017: € 456.859
Omvang per 1-1-2017	€ 0
Omvang per 31-12-2017	€ 454.242
Onderhoudsplan	Beheerplan Vastgoed 2017-2020
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening buitenzijde schoolgebouwen
Doelstelling	Dekking van de onderhoudslasten van de buitenzijde van de schoolgebouwen van het primair onderwijs.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Vermindering	Geen onttrekkingen in 2017.
Omvang per 1-1-2017	€ 20.857
Omvang per 31-12-2017	€ 20.857
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud wegen
Doelstelling	Dekking van de onderhoudskosten van de gemeentelijke wegen (verhardingen).
Toevoeging	Kadernota 2017: dotatie € 1.200.000 Voorjaarsnota 2017: dekking herinrichting Ernst Casimirstraat € 86.500. Totaal toevoegingen: € 1.286.500.
Vermindering	Onderhoud 2017: € 1.200.394.
Omvang per 1-1-2017	€ 4.034.027
Omvang per 31-12-2017	€ 4.120.133
Onderhoudsplan	Beheerplan Wegen 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud bruggen
Doelstelling	Dekking van de onderhoudskosten van de kunstwerken.
Toevoeging	Kadernota 2017: dotatie 2017 € 67.500
Vermindering	Onderhoud 2017: € 176.800
Omvang per 1-1-2017	€ 109.300
Omvang per 31-12-2017	€ 0
Onderhoudsplan	Beheerplan Bruggen 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening openbare verlichting
Doelstelling	Dekking van de onderhoudskosten van de openbare verlichting.
Toevoeging	Kadernota 2017: dotatie € 225.000.
Vermindering	Onderhoud 2017: € 229.542.
Omvang per 1-1-2017	€ 38.025
Omvang per 31-12-2017	€ 33.482
Onderhoudsplan	Beheerplan Openbare verlichting 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud verkeersregelingstallaties
Doelstelling	Dekking van de onderhoudskosten van verkeersregelinstallaties.
Toevoeging	Kadernota 2017: dotatie € 110.000.
Vermindering	Onderhoud 2017: € 12.339.
Omvang per 1-1-2017	€ 822.489
Omvang per 31-12-2017	€ 920.151
Onderhoudsplan	Beheerplan VRI 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud waterwegen
Doelstelling	Dekking planmatig onderhoud en vervanging van het gemeentelijk kapitaalgoed water (watergangen en de daarbij behorende waterbouwkundige kunstwerken)
Toevoeging	Kadernota 2017: Dotatie € 56.000.
Vermindering	Onderhoud 2017: € 167.184
Omvang per 1-1-2017	€ 661.572
Omvang per 31-12-2017	€ 550.388
Onderhoudsplan	Beheerplan water 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud speeltoestellen
Doelstelling	Dekking planmatig onderhoud en vervanging van speeltoestellen en bijbehorende ondergronden in de gemeente.
Toevoeging	Kadernota 2017: Dotatie € 128.000.
Vermindering	Onderhoud 2017: € 116.912.
Omvang per 1-1-2017	€ 80.733
Omvang per 31-12-2017	€ 91.821
Onderhoudsplan	Beheerplan Spelen 2016-2020.
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening vervanging riolering (algemeen)
Doelstelling	Dekking van de kosten van onderhoud en vervanging (ineens) van rioleringen.
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Vermindering	VGRP 2017-2021: vrijval € 10.625.969.
Omvang per 1-1-2017	€ 10.625.969
Omvang per 31-12-2017	€ 0
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	Opgeheven per 1-1-2017.

Naam	Voorziening achterstallig onderhoud groen
Doelstelling	Wegwerken achterstallig onderhoud
Toevoeging	Geen toevoegingen in 2017.
Vermindering	Geen onttrekkingen in 2017.
Omvang per 1-1-2017	€ 737
Omvang per 31-12-2017	€ 737
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud en aanpassingen gymnastieklokalen
Doelstelling	Dekking onderhoud en aanpassingen gymnastieklokalen.
Toevoeging	Kadernota 2017: Dotatie Gymzaal Clematislaan € 22.953 Dotatie Gymzaal Bonifatiuschool € 16.904 Dotatie Gymzaal Bloemcampschool € 16.035 Totaal toevoegingen: € 55.892.
Vermindering	Geen onttrekkingen in 2017.
Omvang per 1-1-2017	€ 49.637
Omvang per 31-12-2017	€ 105.529
Onderhoudsplan	
Bijzonderheden	Onderhoud en aanpassen van de lokalen bewegingsonderwijs zijn vanaf 1 januari 2015 geen voorziening huisvesting onderwijs meer, maar worden gerekend tot de kosten materiële instandhouding. Omdat de gemeente verantwoordelijk is voor het beschikbaar stellen van de vergoeding materiële in stand houden aan de schoolbesturen waarvan het bevoegd gezag juridisch eigenaar is, zijn nadere regeling worden getroffen voor het bekostigen van deze activiteiten. In de raadsvergadering van 29 maart 2016. is de verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs vastgesteld en is besloten tot het instellen van een voorziening 'Onderhoud en aanpassingen gymnastieklokalen'.

VZ vervangingsinvesteringen / heffing

Naam	Spaarvoorziening Riolering
Doelstelling	Dekking van de kosten van onderhoud en vervanging (ineens) van rioleringen.
Toevoeging	VGRP 2017-2021 € 575.000 VGRP 2017-2021, vrijval voorziening riolering € 10.625.969. Totaal toevoegingen: € 11.200.969.
Vermindering	Onderhoud 2017: € 618.861
Omvang per 1-1-2017	€ 0
Omvang per 31-12-2017	€ 10.582.108
Onderhoudsplan	VGRP 2017-2021
Bijzonderheden	

Naam	Egalisatievoorziening riolering
Doelstelling	Opvangen van fluctuaties in tarieven.
Toevoeging	VGRP 2017-2021: Dotatie € 109.508.
Vermindering	Geen onttrekkingen in 2017.
Omvang per 1-1-2017	€ 0
Omvang per 31-12-2017	€ 109.508
Onderhoudsplan	VGRP 2017-2021.
Bijzonderheden	

Vaste schulden

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

bedragen * € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2016	Vermeerdering	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2017
Door derden belegde gelden	444		32	412
Waarborgsommen	3			3
Totaal	447	0	32	415

De door derden belegde gelden betreft de spaarpremies spaarhypotheken ten behoeve van gemeentepersoneel.

Flottende passiva

Flottende passiva

Kortlopende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar

Overige schulden

*bedragen * € 1.000*

	31-12-2017	31-12-2016
Crediteuren	5.495	2.290
Totaal	5.495	2.290

Overlopende passiva

Onder overlopende passiva wordt verstaan alle verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijkse terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

*bedragen * € 1.000*

	31-12-2017	31-12-2016
Nog te betalen bedragen	3.173	4.016
Totaal	3.173	4.016

Van overheden ontvangen nog te besteden uitkeringen

In overeenstemming met de BBV worden de niet bestede middelen van uitkeringen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel als "voortuit ontvangen middelen" op de balans verantwoord onder de balanspost "Overlopende passiva".

*bedragen * € 1.000*

	Boekwaarde 31-12-2016	Vermeerdering	Vermindering	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2017
Re-integratie	173				173
ISV geluidssanering	297				297
Groencompensatieplan	404				404
Wandelverbinding Papeweg	100		100		0
MRDH subsidie Kokshoornlaan		200			200
Verkeersagenda		188			188
Deijlerweg/de Lus		97			97
Overig	16	14	16		14
Totaal	990	499	116	0	1.373

Waarborgen en garanties en niet uit de balans blijvende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

<i>bedragen * €1.000</i>	Oor- spronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Restant 1-1-2017	Restant 31-12-2017
Verenigingen op terreinen sport, cultuur en recreatie	1.280	div.	712	661
Instellingen ziekenzorg en ouderenzorg	24.958	div.	2.223	156
Woningbouwcorporaties (WSW)	115.606	div.	83.130	90.039
Gemeentegaranties woningen particulieren	1.611	div.	490	447
			86.555	86.555

In de paragraaf weerstandsvermogen hebben wij aangegeven dat bij de uitvoering van de nieuwe taken in het sociaal domein enkele specifieke risico's gelden. Daarin hebben wij aangegeven dat de onzekerheden rond de bepaling van de lasten groter zijn als gevolg van het feit dat deze taken in 2015 voor het eerst tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoren. Wij hebben deze onzekerheden zo veel mogelijk getracht te beperken. Voor een deel, met name bij de Sociale Verzekeringsbank en het CAK, liggen deze onzekerheden buiten de invloedssfeer van de gemeente. In die gevallen hebben een inschatting gemaakt. Tenslotte vermelden wij dat het zorgaanbieders rehtens is toegestaan om declaraties nog tot vijf jaar na de levering van de zorg in te dienen.

Programmarekening

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000 ("-" = nadeel / "+" = voordeel)

Programma's	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017			Verschil actueel / rekening
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	
P0 Bestuur en ondersteuning	594	-3.117	-2.524	677	-3.706	-3.029	829	-3.618	-2.789	240
P1 Veiligheid	73	-2.808	-2.735	23	-2.763	-2.740	16	-2.699	-2.684	56
P2 Verkeer en vervoer	291	-4.574	-4.283	554	-5.067	-4.513	925	-4.871	-3.947	566
P3 Economie	950	-324	625	995	-465	530	1.038	-464	573	43
P4 Onderwijs	161	-2.778	-2.617	387	-3.113	-2.726	314	-2.801	-2.487	239
P5 Sport, cultuur en recreatie	511	-6.190	-5.679	916	-7.500	-6.584	684	-7.137	-6.452	132
P6 Sociaal Domein	5.685	-18.559	-12.874	6.095	-19.092	-12.997	6.707	-19.607	-12.899	97
P7 Volksgezondheid en milieu	6.964	-7.919	-954	17.590	-18.346	-755	17.853	-17.862	-9	746
P8 Wonen en bouwen	1.473	-2.597	-1.125	1.808	-2.734	-926	3.878	-2.856	1.023	1.948
Totaal programma's	16.701	-48.866	-32.165	29.045	-62.786	-33.740	32.243	-61.915	-29.672	4.069

Algemene dekkingsmiddelen *										
Algemene dekkingsmiddelen	37.838	-784	37.053	37.700	-875	36.824	38.053	-736	37.316	492
Overhead	95	-7.528	-7.433	95	-6.477	-6.382	50	-6.261	-6.211	170
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	-24	-24	0	-24	-24	0	0	0	-24
Totaal alg. dekkingsmiddelen	37.933	-8.336	29.597	37.795	-7.376	30.419	38.103	-6.998	31.105	686

Saldo van baten en lasten	54.634	-57.201	-2.568	66.840	-70.161	-3.321	70.346	-68.912	1.433	4.755
----------------------------------	---------------	----------------	---------------	---------------	----------------	---------------	---------------	----------------	--------------	--------------

Reserves										
P0 Bestuur en ondersteuning	4.014	-2.500	1.514	6.667	-5.657	1.010	5.670	-5.657	13	-997
P2 Verkeer en vervoer	68	0	68	5.605	-5.033	572	5.529	-5.033	497	-76
P3 Economie	0	0	0	30	0	30	26	0	26	-4
P4 Onderwijs	75	0	75	3.069	-2.900	169	3.013	-2.900	113	-56
P5 Sport, cultuur en recreatie	1.158	-700	458	19.361	-18.279	1.081	19.166	-18.279	887	-195
P6 Sociaal Domein	88	0	88	233	0	233	85	0	85	-148
P7 Volksgezondheid en milieu	260	0	260	294	0	294	189	0	189	-105
P8 Wonen en bouwen	191	0	191	726	-191	535	543	-191	352	-183
Mutaties reserves	5.854	-3.200	2.654	35.985	-32.060	3.924	34.221	-32.060	2.161	-1.763

Gerealiseerde resultaat	60.488	-60.401	86	102.824	-102.221	603	104.567	-100.972	3.594	2.991
--------------------------------	---------------	----------------	-----------	----------------	-----------------	------------	----------------	-----------------	--------------	--------------

* De Algemene dekkingsmiddelen horen bij programma 0 en zijn in deze tabel anders dan in de overige tabellen in deze begroting in mindering gebracht op de bedragen in de tabelregel van programma 0.

Toelichting op het overzicht van Baten en Lasten

De programmarekening wordt gepresenteerd in het door de BBV voorgeschreven model van Baten en Lasten. Op de laatste regel wordt het begrote en gerealiseerde resultaat getoond van zowel de primitieve begroting (het vertrekpunt), de actuele begroting (i.c. de laatste stand van zaken na wijziging) en het werkelijk gerealiseerde resultaat. Dit resultaat is de optelsom van a. de exploitatie b. de algemene dekkingsmiddelen en c. de stortingen in en onttrekkingen aan reserves. Conform de BBV wordt dit in het overzicht van Baten en Lasten gepresenteerd. Ter verduidelijking een nadere toelichting:

- De exploitatie: per programma worden de baten en lasten inzichtelijk gemaakt onderscheiden naar de exploitatiekosten (lasten) de inkomsten (baten) uit leges, specifieke uitkeringen en verkoopopbrengsten.
- De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de uitkering van het gemeentefonds en de eigen belastingen en zijn ter in tegenstelling tot specifieke uitkeringen ter dekking van de door de raad te stellen doelen. Onder de algemene middelen worden in het kader ook de overhead,

vennootschapsbelasting en onvoorziene kosten (andere niet direct aan individuele taakvelden toe te rekenen posten) getoond.

- c. De reserves zijn het eigen vermogen van de gemeente en worden voornamelijk ingezet om incidentele exploitatiekosten (lasten) te dekken en of de structurele kosten voor afschrijvingen wat zichtbaar is in de kolom baten. In de begroting worden ook middelen toegevoegd aan de reserves en dat is zichtbaar in de kolom lasten. Door de lasten en baten in de reserves apart te tonen wordt in categorie a duidelijk is in welke mate de inhoudelijke taakvelden 'kostendekkend' zijn.

Tot slot: In de kolom verschil/actueel wordt het resultaat gepresenteerd tussen het saldo begroot en het saldo rekening. Deze verschillen worden per programma op taakveld niveau verklaard als het verschil groter is dan € 50.000.

Het rekeningresultaat

Het verwachte resultaat 2017 bedraagt na de laatste begrotingswijziging € 0,6 miljoen voordelig. De jaarrekening 2017 sluit op een werkelijk resultaat van circa € 3,6 miljoen. Ten opzichte van de verwachting is het resultaat € 3,0 miljoen voordeliger uitgevallen. In het hierna volgende overzicht zijn de grootste afwijkingen ten opzichte van de laatste begrotingswijziging samengevat.

bedragen * € 1.000

Programma	Taakvelden	toelichting	Bedrag	Lasten/baten	Voor- / nadeel
P0 Bestuur en ondersteuning	0.10 Reserves	frictiereserve	-964	B	Nadeel
	0.1 Bestuur	personeelskosten	155	L	Voordeel
	0.1 Bestuur	leges burgerzaken	104	B	Voordeel
	0.4 Overhead		171	L	Voordeel
	0.6 OZB		132	B	Voordeel
	0.7 Algemene uitkering		136	B	Voordeel
	0.8 Overig		155	L/B	Voordeel
P2 Verkeer en vervoer	2.1 Verkeer en Vervoer		211	L	Voordeel
	2.1 Verkeer en Vervoer	bijdrage derden	256	B	Voordeel
P4 Onderwijs	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	leerlingvervoer	183	L	Voordeel
P5 Sport Cultuur en Recreatie	5.7 Openbaar groen openluchtrecreatie	aankoop duurzame goederen	318	L	Voordeel
P6 Sociaaldomein	6.3 Inkomensregelingen diverse taakvelden	Verhaal	253	B	Voordeel
			-515	L	Nadeel
P7 Volksgezondheid en Milieu	7.3 Afval	Avalex	372	L	Voordeel
	7.3 Afval	Heffingen	174	B	Voordeel
P8 Wonen en Bouwen	8.3 Wonen en Bouwen	Grondverkoop	1.372	B	Voordeel
		Bouwleges	728	B	Voordeel
Overig			-242	L/B	Nadeel
Totaal			2.999		Voordeel

Hierna treft u de toelichtingen op de afwijkingen per programma/taakveld voor zover deze groter zijn dan plus of min € 50.000.

Toelichting op de programmarekening

Programma 0 bestuur en ondersteuning

Bedragen x € 1.000 ("-" = nadeel / "+" = voordeel)

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017			Verschil actueel / rekening
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	
Exploitatie	594	-3.117	-2.524	677	-3.706	-3.029	829	-3.618	-2.789	240
Algemene dekkingsmiddelen	37.838	-784	37.053	37.700	-875	36.824	38.053	-736	37.316	492
Overhead	95	-7.528	-7.433	95	-6.477	-6.382	50	-6.261	-6.211	170
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	-24	-24	0	-24	-24	0	0	0	24
Mutaties reserves	4.014	-2.500	1.514	6.667	-5.657	1.010	5.670	-5.657	13	-997
Resultaat programma	42.540	-13.953	28.587	45.139	-16.739	28.400	44.602	-16.272	28.329	-71

Toelichting op de verschillen per taakveld:

Taakveld 0.1 Bestuur

Het voordelig resultaat ten opzichte van de begroting op dit taakveld is circa € 155.000 en is vooral toe te schrijven aan lagere salariskosten ad € 259.000 waarin de vacante positie van de burgemeester en de lagere bezetting van het aantal begrote wethouders een belangrijk aandeel heeft. Daarentegen was eind 2017 een extra storting in de pensioenen noodzakelijk van € 109.000. De overige verschillen betreffen meerdere lagere uitgaven tezamen circa € 51.000 en is er circa € 46.000 minder onttrokken aan de reserves om lasten te dekken.

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Het voordelig resultaat op dit taakveld van circa € 72.000 wordt veroorzaakt door lagere lasten en hogere opbrengsten bij de Basisregistratie adressen en gebouwen en de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens en een hogere legesopbrengst door meer aanvragen van reisdocumenten en rijbewijzen.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Het resultaat op dit taakveld is circa € 20.000 nadelig ten opzichte van de begroting en is voornamelijk toe te schrijven aan meer planmatig onderhoud.

Taakveld 0.4 Overhead

Op dit taakveld is een voordelig resultaat gerealiseerd van € 171.000 ten opzichte van de begroting. Lagere uitgaven aan onderhoud software en servicekosten en het voordelige jaarrekeningresultaat 2017 van de WODV. is op dit taakveld verantwoord.

Taakveld 0.5 Treasury

Op dit taakveld is een voordelig resultaat van € 94.000 gerealiseerd ten opzichte van de begroting. Het leeuwendeel wordt veroorzaakt door de teruggave van de dividendbelasting op de winstuitkering van Alliander over 2016 van € 74.000. Op de geldleningen is sprake van per saldo een voordeel van € 20.000.

Taakveld 0.6 OZB en overige belastingen

Op dit taakveld is een voordelig resultaat van circa € 132.000 gerealiseerd ten opzichte van de begroting door hogere inkomsten uit OZB voor eigen- en niet eigen woningen alsmede hondenbelasting.

Taakveld 0.7 Algemene uitkering

Het resultaat op de algemene uitkering is ca. € 136.000 hoger dan geraamd. Dit resultaat wordt vnl. veroorzaakt door een positieve voorlopige afrekening over 2016 van € 192.000 en een eveneens voorlopig nadelig resultaat van € 17.000 over 2015.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Op dit taakveld is een voordelig resultaat van €155.000 gerealiseerd ten opzichte van de raming. Dit wordt voornamelijk voor € 245.000 veroorzaakt door het hier geraamd zijn van de loon- en prijsindexatie (ook voor de integratie-uitkering van het sociaal domein) uit hoofde van de meicirculaire 2017 terwijl de uitgaven terzake functioneel verantwoord zijn.

Per saldo vindt op de voorzieningen voor dubieuze debiteuren (belastingen en anderszins) een verslechtering van € 130.000 plaats. Van de € 45.000 geraamd voor subsidies (het zgn. college-potje voor incidentele subsidies) resteert € 13.000. De post 'onvoorzien' van € 20.000 is in 2017 niet aangewend.

Taakveld 0.10 Reserves

In de begroting is ter dekking van het oorspronkelijke geraamde begrotingstekort voor 2017 een beschikking over de zgn. bestemmingsreserve frictiekosten geraamd van ca. € 964.000. Nu de jaarrekening een overschot vertoont, blijft de beschikking achterwege. Dit betekent dat de reserve bij expliciet raadsbesluit voor dit bedrag dient te worden verminderd en dat het bedrag wordt toegevoegd aan de algemene reserve; de reserve waaruit de reserve frictiekosten gevormd is.

Programma 1 Veiligheid

Bedragen x € 1.000 ("-" = nadeel / "+" = voordeel)

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017			Verschil actueel / rekening
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	
Exploitatie	73	-2.808	-2.735	23	-2.763	-2.740	16	-2.699	-2.684	56
Mutaties reserves										
Resultaat programma	73	-2.808	-2.735	23	-2.763	-2.740	16	-2.699	-2.684	56

Toelichting op de verschillen per taakveld:

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Het resultaat op dit taakveld is € 56.000 lager dan begroot en komt vooral door lagere lasten voor piket, opleidingen en brandkranen.

Programma 2 Verkeer en vervoer

Bedragen x € 1.000 ("-" = nadeel / "+" = voordeel)

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017			Verschil actueel / rekening
	batens	lasten	saldo	batens	lasten	saldo	batens	lasten	saldo	
Exploitatie	291	-4.574	-4.283	554	-5.067	-4.513	925	-4.871	-3.947	566
Mutaties reserves	68	0	68	5.605	-5.033	572	5.529	-5.033	497	-76
Resultaat programma	359	-4.574	-4.214	6.159	-10.100	-3.941	6.454	-9.904	-3.450	490

Toelichting op de verschillen per taakveld:

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Dit taakveld sluit met een voordeel van € 538.000 ten opzichte van de begroting. Door de bestuurscommissie Vervoersautoriteit is besloten om per 31 december 2017 het programma Gemeentelijke Projecten binnen de MRDH stop te zetten. De structurele inwonerbijdrage van Wassenaar aan het Mobiliteitsfonds Haaglanden van circa € 237.000 per jaar is hiermee per 2018 komen te vervallen. Bij de afwikkeling van de Gemeentelijke Projecten is door de MRDH eenmalig een bedrag uitgekeerd, waarvan € 203.300 nog niet voor concrete Wassenaarse verkeersprojecten was bestemd. Gezien de verkeers-projecten die nog op stapel staan en de reeds doorgevoerde structurele besparing op de inwonerbijdrage stellen wij voor het resultaat te bestemmen voor een nog in te stellen bestemmingsreserve 'verkeersprojecten' en een bedrag van € 203.300 hierin te doteren.

Ook heeft de MRDH in 2017 een bedrag van in totaal circa € 70.000 (deels voor-)uitbetaald voor het project verkeersmaatregelen bij scholen. Voorgesteld wordt hiervan € 31.413 over te hevelen naar 2018 voor afronding van dit project.

De door Haskoning uitgevoerde quick scan van de doorstroming van de N44 wordt opgeleverd in 2018 en gedeeld met de raad. Hiermee komt het eerste deel van het budget tot besteding.

Het vervolgonderzoek naar aanleiding van deze quick scan wordt het tweede kwartaal van 2018 gestart. Het budget van € 50.000 voor de businesscase ten behoeve van een betere doorstroming van de N44 is in 2017 niet aangewend. Voorgesteld wordt het budget over te hevelen naar 2018.

Dit geldt tevens voor het verkeersonderzoek kruispunt Rozenweg-Rozenplein. Het hiervoor resterende bedrag van € 42.225 stellen wij eveneens voor over te hevelen naar 2018, met de daarbij behorende dekking (50% algemene reserve, 50% bijdrage provincie Zuid-Holland).

De tractiekosten op dit taakveld laten een voordelig resultaat zien van € 78.000. Op andere taakvelden zijn er nadelige resultaten. Per saldo blijven de tractiekosten binnen de begroting.

De energiekosten voor de openbare verlichting zijn € 50.000 lager dan begroot. Elektra is de afgelopen jaren op basis van schattingen afgerekend. In 2017 is op basis van werkelijk verbruik afgerekend en is er een incidentele teruggave (€ 8.000) geweest van de jaren daarvoor. Er is nog geen meerjarenbeeld van het werkelijk verbruik waarop bepaald kan worden welk deel van de lagere kosten valt toe te schrijven aan de oplopende taakstelling die vanaf 2018 in de programmabegroting op taakveld 7.4 Milieubeheer is opgenomen.

Met Rijkswaterstaat is een overeenkomst afgesloten over het beheer en onderhoud van verkeersregelinstallaties op de N44. Rijkswaterstaat betaalt een jaarlijkse vergoeding van

€ 57.000 en de gemeente betaalt aan Rijkswaterstaat een vergoeding van € 23.000. Deze kosten en opbrengsten worden vanaf 2018 bij de VJN betrokken.

Door werkzaamheden van derden ontstaat aan de verharding of andere gemeentelijke eigendommen schade of vermindering van de kwaliteit. De gemeente ontvangt een vergoeding voor graafwerkzaamheden. In 2017 wordt een meeropbrengst ten opzichte van de begroting gerealiseerd van € 52.000. Hier staan hogere kosten voor herstelwerkzaamheden aan straatwerk tegenover. De opbrengsten zijn van incidentele aard.

Programma 3 Economie

Bedragen x € 1.000 ("-" = nadeel / "+" = voordeel)

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017			Verschil actueel / rekening
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	
Exploitatie	950	-324	625	995	-465	530	1.038	-464	573	43
Mutaties reserves	0	0	0	30	0	30	26	0	26	-4
Resultaat programma	950	-324	625	1.025	-465	560	1.064	-464	599	39

Toelichting op de verschillen per taakveld:

3.4 Economische promotie

Het voordelig resultaat van € 49.000 op dit taakveld is voornamelijk toe te schrijven aan een hogere opbrengst uit de toeristenbelasting.

Programma 4 Onderwijs

Bedragen x € 1.000 ("-" = nadeel / "+" = voordeel)

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017			Verschil actueel / rekening
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	
Exploitatie	161	-2.778	-2.617	387	-3.113	-2.726	314	-2.801	-2.487	239
Mutaties reserves	75	0	75	3.069	-2.900	169	3.013	-2.900	113	-56
Resultaat programma	236	-2.778	-2.542	3.456	-6.013	-2.557	3.327	-5.701	-2.374	183

Toelichting op de verschillen per taakveld:

Taakveld 4.1 Openbaar onderwijs

In 2017 is een incidenteel budget van € 20.000 beschikbaar gesteld voor het bewegingsonderwijs (terug)bouwen van de gymzaal aan de Burmanlaan. Omdat de bouw pas in 2018 zal plaatsvinden stellen wij u voor het niet bestede deel van € 18.767 met bijbehorende dekking ten laste van de algemene reserve over te hevelen naar 2018.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Dit taakveld sluit met een voordelig resultaat van ca € 183.000 ten opzichte van de begroting. Dit wordt veroorzaakt door lagere lasten voor leerlingenvervoer als gevolg van een aanbesteding en een lager aantal leerlingen.

Een voordeel wordt verder veroorzaakt door een hogere rijksbijdrage voor onderwijsachterstandenbeleid en lagere lasten als gevolg van het beëindigen van de schakelklas. Voor het afronden van de personele gevolgen van de beëindigen van de schakelklas wordt in de jaarrekening voorgesteld het restantbudget over te hevelen naar 2018.

In 2017 zijn middelen vrijgemaakt voor de invoering van de Harmonisatiewet. Deze middelen zijn niet geheel besteed en in de jaarrekening wordt voorgesteld deze middelen van € 57.000 over te hevelen naar 2018.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Bedragen x € 1.000 ("-" = nadeel / "+" = voordeel)

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017			Verschil actueel / rekening
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	
Exploitatie	511	-6.190	-5.679	916	-7.500	-6.584	684	-7.137	-6.452	132
Mutaties reserves	1.158	-700	458	19.361	-18.279	1.081	19.166	-18.279	887	-195
Resultaat programma	1.669	-6.890	-5.221	20.276	-25.779	-5.503	19.850	-25.416	-5.566	-63

Toelichting op de verschillen per taakveld:

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Dit taakveld sluit met een voordelig resultaat van circa € 27.000 ten opzichte van de begroting. Voor diverse maatregelen ter uitvoering van de Sportnota 2016-2020 zijn incidentele budgetten beschikbaar gesteld voor onder andere extra subsidie voor jeugdige sporters t/m 18 jaar € 5.000, subsidie voor het vergroten van toegankelijkheid € 15.000 en het aanleggen van trimroute(s) € 14.000. Deze budgetten zijn in 2017 niet benut en worden betrokken bij het haalbaarheids-onderzoek van de sporthal.

In november 2017 heeft de raad besloten tot een haalbaarheidsonderzoek naar een sporthal en hiervoor € 30.000 beschikbaar te stellen om ontwerpplan C van de sporthalcommissie verder uit te werken. Wij stellen voor € 27.000 over te hevelen naar 2018 en € 3.000 van het rekening-resultaat beschikbaar te stellen.

Taakveld 5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie

Op dit taakveld zijn de kosten en baten i.c de dekking verantwoord voor de groencompensatie bij de Amerikaanse Ambassade. Wij stellen voor de resterende budgetten voor de groencompensatie op dit taakveld van € 547.051 met bijbehorende dekking te weten, € 160.000 uit de algemene reserve en € 387.051 van derden over te hevelen naar 2018. Deze budgetoverheveling is nodig voor de groeninrichting van de omgeving en het realiseren van de verplichte groencompensatie rondom de ambassade.

Programma 6 Sociaal domein

Bedragen x € 1.000 ("-" = nadeel / "+" = voordeel)

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017			Verschil actueel / rekening
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	
Exploitatie	5.685	-18.559	-12.874	6.095	-19.092	-12.997	6.707	-19.607	-12.899	97
Mutaties reserves	88	0	88	233	0	233	85	0	85	-148
Resultaat programma	5.773	-18.559	-12.786	6.328	-19.092	-12.764	6.792	-19.607	-12.814	-50

Toelichting op de verschillen per taakveld:

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Dit taakveld sluit per saldo met een voordelig resultaat van € 79.000 ten opzichte van de begroting. Dit voordeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat bij de actualisatie van de vastgoedbudgetten

(najaarsnota 2017) de huurcompensatie voor de Stichting Jeugd en Jongerenwerk buiten beschouwing is gelaten.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Dit taakveld sluit met een nadelig resultaat van € 85.000 ten opzichte van de begroting. Dit nadeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door hogere uitgaven aan bijzondere bijstand (open-einde-regeling). In 2017 is nog geen sprake van een stabilisering of teruggang van het beroep op de BUIG. De kosten voor de BUIG zijn dan ook hoger dan geraamd en de gemeente betaalt in 2017 het maximaal eigen risico. De hogere uitgaven boven het eigen risico worden gedekt door de vangnetregeling. Daarnaast is sprake van hogere inkomsten uit terugvordering en verhaal.

Taakveld 6.4 Arbeidsparticipatie

Dit taakveld sluit met een voordelig saldo van € 284.000 ten opzichte van de begroting. Dit voordeel wordt voor circa € 100.000 veroorzaakt door lagere uitgaven aan re-integratie.

De kosten voor de uitvoering van het integrale plan van aanpak participatie en integratie van statushouders laat een positief resultaat zien van € 181.000. Omdat de uitvoering van het plan van aanpak ook in 2018 doorloopt wordt bij de resultaatbestemming voorgesteld het per saldo resterende budget over te hevelen naar 2018.

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

De werkelijke kosten op dit taakveld liggen circa € 95.000 hoger dan begroot. Dit is een gevolg van een groter beroep op begeleiding en huishoudelijke ondersteuning. De eigen bijdragen zijn daarentegen licht toegenomen.

Taakvelden 6.72 Maatwerkvoorziening 18- en 6.82 geëscaleerde zorg 18-

De werkelijke kosten op de taakvelden maatwerk voorzieningen 18- en geëscaleerde zorg 18-, die samen het onderdeel jeugd bestrijken, zijn circa € 302.000 hoger dan in de begroting geraamd. Het tekort heeft te maken met hogere kosten voor de jeugdhulp die wordt verzorgd door jeugdhulpaanbieders.

Er is in 2017 meer zorg verleend. De meeste zorg die is verleend, valt binnen perceel III, ofwel ambulante jeugdhulp (begeleiding en (dag)behandeling). Volgens de laatst bekende gegevens ontvingen ruim 550 jeugdigen hulp. De meeste jeugdigen ontvingen generalistische basis-ggz en specialistische ggz.

Het opstellen van tijdige prognoses voor de kosten van jeugdhulp blijft een lastig vraagstuk. Op dit moment is een aantal met name grote zorgaanbieders nog niet in staat om tijdig en volledig hun declaraties in te dienen. Declaraties komen soms ernstig vertraagd binnen en bemoeilijken een tijdige raming van de te verwachten kosten. De huidige raming is gebaseerd op de raming van het Inkoopbureau H10 van februari 2018, die is gevalideerd door de accountant van het inkoopbureau. Overigens wijzen we er op dat het lastig zal blijven de kosten voor jeugdhulp juist te prognosticeren. Het is een open-einde regeling waarbij de gemeente voor een beperkt deel de verwijzing naar jeugdhulp verzorgt. Daarnaast verwijzen op basis van de Jeugdwet huisartsen, specialisten, gecertificeerde instellingen en de rechterlijk macht naar jeugdhulp. Bovendien is de jeugdhulpaanbieders in de Jeugdwet grote mate van vrijheid toegekend bij de invulling van de hulp. Verder is de noodzaak voor jeugdhulp gelet op de doelgroep en de aard en duur van de jeugdhulp

lastig te voorspellen. Het betreft soms trajecten die (zeer) kostbaar kunnen zijn. We verwachten dan ook dat de kosten van jaar tot jaar aanmerkelijk kunnen verschillen. Om die reden is het van belang dat de reserve sociaal domein in stand blijft om de jaarlijkse verschillen op te kunnen vangen.

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Op dit taakveld zijn de werkelijke kosten € 50.000 lager dan geraamd. De geraamde uitgaven voor geëscaleerde zorg zijn in 2017 niet gedaan, omdat deze vooralsnog door de centrumgemeente worden gedragen.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Bedragen x € 1.000 ("-" = nadeel / "+" = voordeel)

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017			Verschil actueel / rekening
	batens	lasten	saldo	batens	lasten	saldo	batens	lasten	saldo	
Exploitatie	6.964	-7.919	-954	17.590	-18.346	-755	17.853	-17.862	-9	746
Mutaties reserves	260	0	260	294	0	294	189	0	189	-105
Resultaat programma	7.224	-7.919	-694	17.885	-18.346	-461	18.042	-17.862	180	641

Toelichting op de verschillen per taakveld:

Taakveld 7.2 Riolering

Dit taakveld sluit met een nadelig resultaat van € 123.000 ten opzichte van de begroting. De aan de rioolheffing toerekenbare kosten zijn € 104.000 lager dan de gerealiseerde opbrengsten. Omdat de rioolheffing maximaal kostendekkend is heeft dit geleid tot een voordeel op het saldo van baten en lasten. Dit voordeel is conform het beleid gestort in de 'egalisatievoorziening riolering'.

Taakveld 7.3 Afval

Dit taakveld laat een voordeliger resultaat zien van € 686.000 ten opzichte van de begroting. Voor € 371.000 is dit toe te schrijven aan lagere inzamelingskosten Avalex, vanwege een veranderde verrekeningsystematiek. Ook de vergoedingen voor de grondstoffen kunststof, glas en papier zijn € 80.000 hoger dan begroot. Voor de afvalscheiding van kunststof etc. ontvangen wij een vergoeding van Nedvang. De aangeboden tonnages zijn hoger dan geraamd.

De opbrengst uit afvalstoffenheffing bedraagt eveneens € 174.000 meer dan begroot. De aan de afvalstoffenheffing toerekenbare kosten zijn € 601.000 lager dan de gerealiseerde opbrengsten. Wij stellen voor het incidentele voordeel bij de resultaatbestemming toe te voegen aan een in te stellen 'egalisatievoorziening afval' met het oog op mogelijke tariefontwikkelingen.

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Het taakveld sluit met een voordelig saldo van € 35.000 ten opzichte van de begroting en is vooral toe te schrijven aan de laatste restitutie van het Wassenaars aandeel in de opstartkosten van de Omgevingsdienst Haaglanden.

In 2017 zijn kosten gemaakt voor het door u vastgestelde klimaatprogramma. De geraamde projectkosten voor dat jaar zijn bijna volledig tot besteding gekomen. Meer dan de helft van de beschikbare proceskosten is dat niet. Voorgesteld wordt de resterende budgetten van in totaal € 103.000 over te hevelen naar 2018 met de daarbij behorende dekking uit de bestemmingsreserve volkshuisvesting en duurzaamheid.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Op dit taakveld is een positief saldo van € 11.000 gerealiseerd.

Programma 8 Wonen en bouwen

Bedragen x € 1.000 ("-" = nadeel / "+" = voordeel)

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017			Verschil actueel / rekening
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	
Exploitatie	1.473	-2.597	-1.125	1.808	-2.734	-926	3.878	-2.856	1.023	1.948
Mutaties reserves	191	0	191	726	-191	535	543	-191	352	-183
Resultaat programma	1.664	-2.597	-934	2.534	-2.925	-391	4.421	-3.047	1.375	1.766

Toelichting op de verschillen per taakveld:

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Op dit taakveld is een nadelig saldo van € 10.000 gerealiseerd.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijfsterrein)

Op dit taakveld is een nadelig saldo van € 29.000 gerealiseerd.

Taakveld 8.3 bouwen en wonen

Dit taakveld laat een voordelig resultaat zien van € 1.806.000 ten opzichte van de begroting.

Voor een groot een bedrag van circa € 1,3 miljoen heeft dat te maken met de grondoverdrachten nabij het zwembad. Ook in 2018 vinden hiervoor nog overdrachten plaats, waarover we u bij de Voorjaarsnota zullen informeren.

De op dit taakveld verantwoorde baten en lasten van omgevingsvergunningen laat hogere leges opbrengst zien van circa € 730.000. Daardoor was een geraamde onttrekking van € 181.000 aan de reserve niet nodig.

Bij de resultaatbestemming stellen wij voor het saldo dat boven de 100% kostendekkendheid van bouwleges uitgaat van € 446.745 te doteren aan een nog in te stellen egalisereserve omgevingsvergunningen. Kenmerkend voor de Omgevingsvergunningen is opbrengsten lastig te ramen zijn met name door uitschieters als gevolg van grote bouwprojecten. De volledige bate valt in enig jaar maar de toerekening van meerkosten kan over meerdere jaren verspreid zijn. Om stabiliteit van tarieven en opbrengsten te borgen stellen wij voor een egalisereserve Omgevingsvergunningen in te stellen om nadelige begrotingseffecten op te kunnen vangen. Uitschieters in 2017 de vergunningen voor de projecten Van Alkemadelaan, Rijksstraatweg, Schouwweg, Raaphorstlaan, De Paauwlaan, Generaal Winkelman, Zijdeweg.

Incidentele baten en lasten

Bedragen* €1.000

Incidentele lasten				Incidentele baten			
Omschrijving	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Omschrijving	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
0. Bestuur en ondersteuning	3.083	5.690	5.676	0. Bestuur en ondersteuning	3.261	5.413	5.564
1. Veiligheid	0	-37	-92	1. Veiligheid	0	0	0
2. Verkeer en vervoer	15	5.633	5.483	2. Verkeer en vervoer	0	5.788	6.033
3. Economie	0	30	26	3. Economie	0	30	26
4. Onderwijs	78	3.055	3.019	4. Onderwijs	0	2.977	2.963
5. Sport, cultuur en recreatie	788	19.129	18.746	5. Sport, cultuur en recreatie	745	19.065	18.688
6. Sociaal domein	84	332	103	6. Sociaal domein	88	408	389
7. Volksgezondheid en milieu	266	10.925	11.390	7. Volksgezondheid en milieu	260	10.920	11.416
8. Wonen en bouwen	60	666	671	8. Wonen en bouwen	191	1.060	3.304
Totaal	4.373	45.423	45.022	Totaal	4.545	45.661	48.383
Saldo				Saldo	172	238	3.360

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

bedragen * € 1.000

Toevoeging aan de reserves	Raming Begrotingsjaar Na wijziging	Waarvan Structureel	Realisatie Begrotingsjaar	Waarvan Structureel
P0 Bestuur en ondersteuning	5.657		5.657	
P2 Verkeer en vervoer	5.033		5.033	
P4 Onderwijs	2.900		2.900	
P5 Sport, cultuur en recreatie	18.279		18.279	
P8 Wonen en bouwen	191		191	
Totaal	32.060		32.060	
Onttrekking aan de reserves	Raming Begrotingsjaar Na wijziging	Waarvan Structureel	Realisatie Begrotingsjaar	Waarvan Structureel
P0 Bestuur en ondersteuning	6.667		5.670	
P2 Verkeer en vervoer	5.605	68	5.529	68
P3 Economie	30		26	
P4 Onderwijs	3.069	50	3.013	50
P5 Sport, cultuur en recreatie	19.361	413	19.166	413
P6 Sociaal Domein	233		85	
P7 Volksgezondheid en milieu	294		189	
P8 Wonen en bouwen	726		543	
Totaal	35.985	531	34.221	531

In het overzicht zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserves en de bestemmingsreserves opgenomen. Ten opzichte van de in 2017 geraamde toevoegingen en onttrekkingen zijn de werkelijke onttrekkingen aan de reserves per 31 december 2017 in totaal €1,7 miljoen lager. Hier liggen de volgende zaken met name aan ten grondslag. Door een beter jaarrekeningresultaat dan begroot was een onttrekking uit de reserve frictiekosten van circa € 1,0 miljoen niet nodig wat ook geldt dit voor de reserve kostendekkendheid WABO. Door hogere inkomsten uit bouwleges was een geraamde onttrekking van €0,2 miljoen achterwege blijven. Verder zijn er activiteiten ingang gezet waarvan de prestaties ook in 2018 geleverd gaan worden. Zoals de het onderzoek naar de haalbaarheid van de sporthal, het klimaat programma, de groencompensatie bij de Amerikaanse Ambassade.

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Analyse begrotingsafwijkingen

In de jaarrekening is toelichting gegeven op de programma 's en de algemene dekkingsmiddelen.

Verantwoording en goedkeuringstolerantie

De goedkeuringstolerantie speelt een belangrijke rol bij het verkrijgen van een goedkeurende accountantsverklaring. Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden dan wordt in beginsel een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Wordt de goedkeuringstolerantie wel overschreden dan kan dit gevolgen hebben.

Voor de financiële of begrotingsrechtmatigheid (getrouwheid en rechtmatigheid van de wetsuitvoering) is de goedkeuringstolerantie gesteld op 1% van de som van de lasten van de gemeentelijke jaarrekening. Het bedrag van onzekerheden mag niet meer zijn dan 3% van de som van de lasten van de gemeentelijke jaarrekening. Uitgaande van een lastentotaal in de jaarrekening van € 100,9 mln., betekenen deze percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van € 1,0 mln. en een totaal van onzekerheden van ongeveer € 3,0 mln. de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Op grond van BBV-artikel 28, lid a moet in de toelichting op de programmarekening een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en programmarekening worden gemaakt. Deze verplichte analyse is ook bruikbaar om een analyse inzake de begrotingsrechtmatigheid te vervaardigen. Op grond van artikel 189, lid 3 Gemeentewet (GW) zijn alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten (en daarmee overeenstemmende balansmutaties) onrechtmatig. Bij de afweging van de relevantie van deze onrechtmatige lasten is het criterium "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" van belang.

Omdat het budgetrecht van de gemeenteraad formeel van toepassing is op het niveau van programma's wordt onderstaand per programma een toelichting gegeven op de onrechtmatige begrotingsafwijkingen.

bedragen x € 1.000,- ("-"=nadeel "+"=voordeel)

Programma	Begroting na wijziging			Realisatie 2017			Begrotingsafwijking			lasten
	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	
P0 Bestuur en ondersteuning	-11.082	38.472	27.390	-10.615	38.932	28.317	467	460	927	
P1 Veiligheid	-2.763	23	-2.740	-2.699	16	-2.683	64	-7	57	
P2 Verkeer en vervoer	-5.067	554	-4.513	-4.871	925	-3.946	196	371	567	
P3 Economie	-465	995	530	-464	1038	574	1	43	44	
P4 Onderwijs	-3.113	387	-2.726	-2.801	314	-2.487	312	-73	239	
P5 Sport, cultuur en recreatie	-7.500	916	-6.584	-7.137	684	-6.453	363	-232	131	
P6 Sociaal Domein	-19.092	6.095	-12.997	-19.607	6.707	-12.900	-515	612	97	-515
P7 Volksgezondheid en milieu	-18.346	17.590	-756	-17.862	17.853	-9	484	263	747	
P8 Wonen en bouwen	-2.734	1.808	-926	-2.856	3.878	1.022	-122	2.070	1.948	-122
Resultaat voor mutatie reserves	-70.162	66.840	-3.322	-68.912	70.347	1.435	1.250	3.507	4.757	-637
Mutatie reserves:										
P0 Bestuur en ondersteuning	-5657	6.667	1.010	-5.657	5.670	13		-997	-997	
P1 Veiligheid										
P2 Verkeer en vervoer	-5.033	5.605	572	-5.033	5.529	496		-76	-76	
P3 Economie		30	30		26	26		-4	-4	
P4 Onderwijs	-2.900	3.069	169	-2.900	3.013	113		-56	-56	
P5 Sport, cultuur en recreatie	-18.279	19.361	1.082	-18.279	19.166	887		-195	-195	
P6 Sociaal Domein		233	233		85	85		-148	-148	
P7 Volksgezondheid en milieu		294	294		189	189		-105	-105	
P8 Wonen en bouwen	-191	726	535	-191	543	352		-183	-183	
Subtotaal mutatie reserves	-32.060	35.985	3.925	-32.060	34.221	2.161		-1.764	-1.764	
Resultaat na bestemming	-102.222	102.825	603	-	104.568	3.596	1.250	1.743	2.993	-637
				100.972						

Programma 0 Bestuur en Ondersteuning: Op de algemene dekkingsmiddelen zijn er in 2017 onrechtmatige overschrijdingen van € 130.000 geweest voornamelijk veroorzaakt op het product Algemene lasten en baten door het verplicht bijstorten in de voorziening voor dubieuze debiteuren.

Programma 6 Sociaal Domein: De overschrijdingen van de lasten op dit programma zijn voornamelijk toe te schrijven aan Maatwerkvoorziening 18- en geëscaleerde zorg 18- voor een bedrag van € 302.000. Het opstellen van tijdige prognoses voor de kosten van jeugdhulp blijft een lastig vraagstuk. Op dit moment is een aantal met name grote zorgaanbieders nog niet in staat om tijdig en volledig hun declaraties in te dienen.

De overschrijding van de begroting wordt eveneens veroorzaakt door hogere uitgaven aan bijzondere bijstand (open-einde-regeling) en Maatwerkdienstverlening 18+. Dit is een gevolg van een groter beroep op deze regelingen.

Programma 8 Wonen en bouwen: De overschrijdingen van de lasten op dit programma hebben voornamelijk te maken met lagere vergoedingen voor werkzaamheden die ten behoeve van projecten van derden zijn verricht. Daarnaast zijn in verband met het afstoten van snippergroen en objecten als huize Den Deijl, Polanenpark 105 en Zonneveldweg 55 kosten gemaakt die niet zijn begroot, maar in een later stadium via de verkoopopbrengst worden gecompenseerd.

Tot slot is voor het verstrekken van bouw- en omgevingsvergunningen meer externe expertise ingehuurd. Tegenover deze hogere kosten staan hogere legesopbrengsten.

Controleverklaring van de accountant

Bijlagen

Bijlage 1: Specifiek uitkeringen: Single information, Single audit

		Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018						
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
			€ 0	€ 0	€ 55.297	€ 0		
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid			
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, gemeentedeel 2017 Alle gemeenten verantwoord voor (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
		Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
		€ 5.685.757	€ 227.039	€ 334.553	€ 3.316	€ 33.782	€ 133	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/nee	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)		
		Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11		
		€ 76.534	€ 1.208	€ 0	€ 9.531	€ 0	Ja	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen), gemeentedeel 2017 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
		€ 75.494	€ 68.750	€ 10.783	€ 9.288	€ 34.211	€ 0	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/nee				
		Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09				

Bijlage 2: Bestuursovereenkomst: Structuur Staat van de Gemeente

Financiën	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht	Groen	Van het gehele meerjarenperspectief van de begroting 2018-2021 is alleen 2019 structureel niet sluitend. De overige jaren zijn zowel reëel als structureel sluitend.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	
Ruimtelijke ordening		TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Verordening Ruimte 2014 (artikel 3.4 Verordening Ruimte)	Oranje	De gemeentelijke bestemmingsplannen voldoen aan de huidige provinciale verordening. Als gevolg van de wijziging van 2014 zijn geen aanpassing noodzakelijk geweest. Voor het perceel Raaphorstlaan is nog geen actueel bestemmingsplan. Na de uitspraak van de Raad van State ten aanzien van Landelijk gebied 2015 heeft op twee momenten aanpassing van de Verordening ruimte plaatsgevonden zodat er geen is sprake van strijdigheid met provinciaal beleid.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee, voor zowel het bestemmingsplan Villawijk en 2010 als Landelijk Gebied 2015 is in overleg met de provincie tot uitvoer van de Verordening 2014 gekomen. Vanwege de potentiële planschade is wegbestemmen niet reëel en is in de toelichting vastgelegd dat als bij de eerstvolgende herziening nog geen gebruik gemaakt was van bouwrechten deze dan wegbestemd worden. Daardoor is er voldoende sprake van passieve risicoaanvaarding bij de eigenaren van die kavels. Ingeval er sprake was van een saneringsopgave is in de toelichting vastgelegd dat de belanghebbenden deze planperiode nog de gelegenheid krijgen om rechten te benutten. Er is dus geen sprake met strijdigheid met de Verordening ruimte 2014.
Omgevingsrecht		TOELICHTING
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen		
Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving is tijdig een beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een evaluatie vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.	Groen	Op 27 september 2016 is het VTH beleidsplan voor de periode 2016 -2019 vastgesteld en bekend gemaakt aan de raad. De evaluatie van 2017 staat gepland voor het eerste kwartaal van 2018. Eventuele bijstelling van het beleidsplan en de jaarrapportage over 2017 worden medio het tweede kwartaal van 2018 vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma voor 2018 is op 03 oktober 2017 vastgesteld.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee.	
Monumentenzorg		TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten	Groen	De Commissie Welstand en Cultureel erfgoed (WCE) is een adviescommissie die het college van burgemeester en wethouders adviseert over het cultureel erfgoed. Dit zijn beschermde gemeentelijke- en rijksmonumenten, beeldbepalende zaken en beschermde stads- of dorpsgezichten. Daarnaast wint het bestuur advies in van de commissie over cultureel historische aspecten bij niet-monumenten, zoals bijvoorbeeld bij nieuwbouw in het beschermd dorpsgezicht. De commissie WCE bestaat uit 5 leden waarvan 3 deskundig zijn op het gebied van monumentenzorg. De grondslag hiervoor is de Wassenaarse bouwverordening.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee.	
Archief- en informatiebeheer		TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn op orde	Oranje	De gemeente is op de goede weg. Uit het jaarverslag en het inspectieverslag blijkt dat wij aan de uiteindelijke wens om volledig digitaal te kunnen werken nog niet helemaal voldoen (bv. zomer 2018 gaat het substitutiebesluit ter goedkeuring naar het College van B&W) vandaar dat wij voor de gemeente Wassenaar nu nog de indicatie oranje afgeven.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee.	

Huisvesting Vergunninghouders	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING	
De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	Groen	Gevraagde informatie	
		Voorsprong achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar (doorhalen wat niet van toepassing is)	-10
		Fase interventieladder op 1 januari	2
		Taaks telling eerste halfjaar van het verantwoordings jaar	20
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	26
		Voorsprong achterstand per 1 juli van het verantwoordings jaar (doorhalen wat niet van toepassing is)	-5
		Fase interventieladder op 1 juli	1
		Taaks telling tweede halfjaar van het verantwoordings jaar	15
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	30
		Voorsprong achterstand per 31 december van het verantwoordings jaar (doorhalen wat niet van toepassing is)	10
		Fase interventieladder op 31 december	
		eventuele toelichting	
		Is er reden voor extra aandacht?	Nee.

Bijlage 3: Overzicht over te hevelen en af te sluiten kredieten

Bijlage A Afgesloten investeringskredieten

Bedragen in €

Categorie	Jaar	Nr	Omschrijving investering	Toelichting op stand van zaken	Begrote investering t/m 2017	Geïnvesteed t/m 2017	Restant-krediet ultimo 2017
Gebouwen	2015	I7101236	Programma en ovz. huisvesting, onderwijs	BBO	167.946	150.918	17.028
	2016	I7101240	Geluidsapparatuur de Paauw		55.000	61.106	-6.106
	2017	I7101262	Aankoop Huize Den Deijl/HèHè huisje	Als onderdeel van de ontwikkeling van de locatie Den Deijl heeft in 2017 een grondruil plaats gevonden. Deze verwerving is geactiveerd conform BBV vereisten. De grond wordt in 2018 weer verkocht.	0	200.000	0
	2007	I7101004	Meubilair raadzaal		47.741	49.832	-2.091
Totaal Gebouwen					400.687	590.828	8.831
Machines	2016	I7101241	Landmeetapparatuur		10.000	0	10.000
		I7101246	Bladzuiger		37.000	36.969	31
Totaal Machines					47.000	36.969	10.031
Spelen	2015	I7101188	Aanleg hangplek jongeren ASH		70.000	69.873	127
Totaal Spelen					70.000	69.873	127
Wegen	2013	I7101183	F1*Aanpassen Deijlerweg-De Lus van Zuylen		640.000	618.956	21.044
		I7101184	Fietoversteek Hoogeboomseweg-Jaagpad		50.000	16.683	33.317
	2015	I7101220	Wegonderh.Zijllaan/Middelweg		130.000	128.972	1.028
		I7101208	Aanpassing. Sportparkeerterrein .Mansveldkade		1.370.000	1.134.177	235.823

Categorie	Jaar	Nr	Omschrijving investering	Toelichting op stand van zaken	Begrote investering t/m 2017	Geïnvesteed t/m 2017	Restant-krediet ultimo 2017
		I7101225	Wegonderhoud Wijnbergenlaan		60.000	48.707	11.293
	2016	I7101249	Vervanging kunstwerken (beheerplan		89.335	85.663	3.672
	2017	I7101263	Rehab. asfaltonderhoud. wegen		200.000	199.803	197
Totaal Wegen					2.409.335	2.103.989	306.374
Eindtotaal					2.927.022	2.801.660	325.362

Bijlage B Doorlopende investeringskredieten conform activabeleid

Bedragen in €

Categorie	Jaar	Nr.	Omschrijving investering	Toelichting op stand van zaken	Begrote investering t/m 2017	Geïnvesteerd t/m 2017	Benodigd krediet 2018
Gebouwen	2014	I7101190	Onderhoud raadhuis de Paauw, duurzaamheid	Bij amendement 012GL heeft de raad op 12 september 2017 besloten dit krediet beschikbaar te houden.	370.000	0	370.000
	2016	I7101247	Project Havenkanaal	In 2017 is gestart met een omgevingsplan en een aantal participatiebijeenkomsten.	165.000	86.883	78.117
	2017	I7101258	Restauratie/herstel de Paauw	De werkzaamheden zijn gestart.	2.815.000	130.116	2.684.884
		I7101260	Uitbreiding capaciteit Herenwegsch	De bouw uitgesteld tot 2018	347.000	0	347.000
Totaal Gebouwen					3.697.000	216.999	3.480.001
Machines	2016	I7101251	OGB Gereedschappen	Krediet is beschikbaar gesteld in 2016 en wordt conform het activabeleid 2 jaar beschikbaar gesteld voor de vervanging van de verschillende gereedschappen die de technische levensduur hebben bereikt.	20.000	8.183	11.817
	2017	I7101273	Vervanging koffievoorziening gem. kant.	De levering heeft plaats in het 1e kwartaal 2018	60.000	0	60.000
Totaal Machines					80.000	8.183	71.817
Riool	2017	I7101265	Bothaplein riool Oostdorp	Het project is recent gestart.	80.000	0	80.000
Totaal Riool					80.000	0	80.000
Vervoer	2016	I7101237	Ford Transit tr 135	Krediet is beschikbaar gesteld in 2016 en wordt conform het activabeleid 2 jaar beschikbaar gesteld voor de vervanging.	40.000	0	40.000
		I7101238	Volvo FM tr. 121	Krediet is beschikbaar gesteld in 2016 en wordt conform het activabeleid 2 jaar	240.000	0	240.000

Categorie	Jaar	Nr.	Omschrijving investering	Toelichting op stand van zaken	Begrote investering t/m 2017	Geïnvesteerd t/m 2017	Benodigd krediet 2018
				beschikbaar gesteld voor de vervanging.			
		I7101239	Piaggio Porter tr. 141	Krediet is beschikbaar gesteld in 2016 en wordt conform het activabeleid 2 jaar beschikbaar gesteld voor de vervanging.	27.000	0	27.000
Totaal Vervoer					307.000	0	307.000
Wegen	2016	I7101242	Groot onderhoud Joh. de Wittstraat	De werkzaamheden zijn afgerond en in 2018 vindt de financiële afronding van het project plaats	393.250	377.096	16.154
		I7101245	Veiligheids- en verkeersmaatregelen Amerikaanse ambassade.	Krediet is beschikbaar gesteld voor de uitvoering van werkzaamheden ten behoeve van verkeers- & veiligheidsmaatregelen rond de Amerikaanse ambassade. In 2017 zijn hiervoor reeds maatregelen getroffen en tot begin 2018 worden voortgezet.	792.500	410.915	381.585
		I7101248	Vervanging wegen (beheerplan)	De uitvoering is onderdeel van het Beheerplan 2017	4.889	0	4.889
		I7101250	Vervanging waterbouwkundige kunstwerken	De werkzaamheden zijn gestart en lopen door in het 1e kwartaal van 2018	138.000	78.140	59.860
	2017	I7101256	Investering bruggen	De uitvoering is onderdeel van het Beheerplan 2017 en heeft plaats in 2018	66.700	52.107	14.593
		I7101257	Investeringen wegen (BHP)	De noodzakelijk voorbereidende werkzaamheden om de werkzaamheden in te passen binnen de ruimtelijke eisen lopen en de uitvoering start eind 2018	52.629	0	52.629
		I7101259	Elementen investering. wegen	De uitvoering wordt in de eerste helft van 2018 afgerond.	480.000	111.778	368.222
		I7101261	Investering. wegen (BHP) Kievit Zuid	Krediet is beschikbaar gesteld in 2017 en	500.000	0	500.000

Categorie	Jaar	Nr.	Omschrijving investering	Toelichting op stand van zaken	Begrote investering t/m 2017	Geïnvesteerd t/m 2017	Benodigd krediet 2018
				wordt conform het activabeleid 2 jaar beschikbaar gesteld voor de uitvoering van werkzaamheden van het Beheerplan 2017			
		I7101264	Duinrellweg rehabilitatie	De noodzakelijk voorbereidende werkzaamheden om de werkzaamheden in te passen binnen de ruimtelijke eisen lopen en de uitvoering start eind 2018	140.000	0	140.000
		I7101266	Zonneveldweg verkeer	Krediet is beschikbaar gesteld in 2017 en wordt conform het activabeleid 2 jaar beschikbaar gesteld voor de uitvoering van werkzaamheden.	200.000	0	200.000
		I7101267	BHP Zonneveldweg	Krediet is beschikbaar gesteld in 2017 en wordt conform het activabeleid 2 jaar beschikbaar gesteld voor de uitvoering van werkzaamheden van het Beheerplan 2017	240.000	8.825	231.175
		I7101268	BHP Van Groeneveldtlaan	Krediet is beschikbaar gesteld in 2017 en wordt conform het activabeleid 2 jaar beschikbaar gesteld voor de uitvoering van werkzaamheden van het Beheerplan 2017	350.000	0	350.000
Totaal Wegen					3.357.968	1.038.861	2.319.107
Waalsdorperln	2013	I7101189	Groot onderhoud	Krediet is beschikbaar gesteld in de periode 2013 t/m 2016. Als gevolg van de uitbreiding van het project Waalsdorperlaan -Buurtweg is de uitvoering opgeschoven. De werkzaamheden zijn inmiddels gestart en lopen door tot eind 2018.	900.000	556.445	343.555
	2014	I7101197	Verkeersagenda Buurtweg Zijdegweg		187.500	0	187.500

Categorie	Jaar	Nr.	Omschrijving investering	Toelichting op stand van zaken	Begrote investering t/m 2017	Geïnvesteerd t/m 2017	Benodigd krediet 2018
	2015	I7101215	Herstructurering. Buurtweg		95.000	0	95.000
		I7101217	Buurtweg / Zijdeweg-Soph		380.000	0	380.000
		I7101218	Fiets-voetpad Buurtweg		235.000	0	235.000
	2016	I7101243	Herinrichting.		263.500	0	263.500
		I7101244	Verkeersmaatregelen. Buurtweg (subs. MRDH)		187.500	0	187.500
Totaal Waalsdorperln					2.248.500	556.445	1.692.055
Eindtotaal					9.770.468	1.820.488	7.949.980

Bijlage C Investeringskredieten die langer dan de standaard van 2 jaar beschikbaar moeten blijven.

Bedragen in €

Categorie	Jaar	Nr	Omschrijving investering	Toelichting op stand van zaken	Begrote investering t/m 2017	Geïnvesteerd t/m 2017	Benodigd krediet 2018
Gebouwen	2015	I7101207	Vorbereidingskrediet Huize Den Deijl	Inmiddels is de conceptovereenkomst getekend maar de kosten van tijdelijk beheer loop nog door.	77.500	63.736	13.764
		I7101209	2015 Bloemcampschool int. uitbreiding	Krediet is beschikbaar gesteld in 2015 en de werkzaamheden zijn inmiddels uitgevoerd. De afrekening nog opstellen in 2018	370.000	333.000	37.000
		I7101229	Vorbereidingskrediet verkoop van Polanenpark	De koopovereenkomst is nog niet geformaliseerd, mogelijk wordt een externe partij bij de verkoop betrokken voor de juridische overdracht. Kosten bouwrijp maken worden conform afspraak in mindering gebracht op de uiteindelijke verkoopopbrengst, omdat de gemeente de grond bouwrijp oplevert.	38.000	16.746	21.254
Totaal Gebouwen					485.500	413.482	72.018
Spelen	2015	I7101206	Aanleg 3 kunstgrasvelden & vervanging top laag	De verwachting is dat bij de eindbeoordeling van het project nog een aantal (herstel) werkzaamheden moet worden uitgevoerd	1.586.000	1.563.051	22.949
Totaal Spelen					1.586.000	1.563.051	22.949
Wegen	2010	I7101087	VVI Aanschaf voedings- besturingskasten.	Inmiddels zijn de voedings- en besturingskasten besteld en worden in 2018 geplaatst en aangesloten.	750.000	648.192	101.808
	2012	I7101181	Landschapsontwikkelingsplan uitwerking	Krediet is beschikbaar gesteld in 2015 en in 2017 is een begin gemaakt met de aanleg van	80.000	15.000	65.000

				ecologische maat-regelen, waarvan er een aantal in 2018 worden uitgevoerd.			
2014	I7101199	Verkeersagenda Zuid ontsluiting Kerkehout		Krediet is beschikbaar gesteld in 2014. De geplande investering is gerelateerd aan de uitbereiding v.d. Valk. Het werk is daar nog niet begonnen.	25.000	0	25.000
2015	I7101222	Wegonderhoud herinrichting ventweg RSW		Krediet is beschikbaar gesteld in 2015.De werkzaamheden zijn inmiddels grotendeels uitgevoerd en worden de laatste werkzaamheden in 2018 afgerond.	439.748	405.356	34.392
Totaal Wegen					1.294.748	1.068.548	226.200
Oostdorperweg	2013	I7101185	Reconstructie Oostdorperweg en sluijverkeer Kokshrnln	Omdat de oorspronkelijk geplande onderhouds- werkzaamheden in samenspraak met omwonenden zijn aangepast is de uitvoering verschoven naar de eerste helft van 2018.	400.000	0	400.000
	2015	I7101224	Herinrichting incl. v.Cranbl-Kok		240.000	46.120	193.880
Totaal Oostdorperweg					640.000	46.120	593.880
Eindtotaal					4.006.248	3.091.201	915.047

Bijlage 4: Algemene uitkering

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven			
Maatstaf	Berekende aantallen	Gewicht / %	Uitkering
1a Waarde woningen eigenaren	46.600.000	-0,1107	-5.158.620
1c Waarde niet-woningen eigenaren amendement De Pater)	3.878.000 3.776.500	-0,1563 -0,126	-606.131 -475.839
Subtotaal			-6.240.590

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is			
Maatstaf	Berekende aantallen	Gewicht	Bedrag in basis
1e OZB waarde niet-woningen	387,8	380,7	147.635
2 Inwoners	26.055	152,83	3.981.986
3a Eén-ouder-huishoudens	776	208,3	161.641
3b Huishoudens	11.849	90,49	1.072.216
3c Eenpersoonshuishoudens	4.064	21,45	87.173
4 Inwoners: jongeren < 20 jaar	6.292	242,58	1.526.313
5 Inwoners: ouderen > 64 jaar	6.586	79,62	524.377
5a Inwoners: ouderen > 74 en < 85 jaar	2.166	26,25	56.858
7 Lage inkomens septembercirc. 2016)	2.725 1.494	29,74 457,98	81.042 684.405
8a Bijstandsonvangers (vanaf UJR 2016)	382	2.106,89	804.832
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	1.062	85,67	90.982
12 Minderheden	900	320,37	288.333
13 Klantenpotentieel lokaal	20.380	39,2	798.896
14 Klantenpotentieel regionaal	4.910	22,29	109.444
15e Leerlingen VO	1.596,80	370,5	591.614
16 Oppervlakte land	5.120	41,17	210.790
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	5.120	26,46	135.475
19 Oppervlakte binnenwater	178	37,58	6.689
20 Oppervlakte buitenwater	942	22,97	21.638
21 Oppervlakte bebouwing woonkernen	147 131	595,42 3.088,74	87.527 404.625
22a Oppervlakte bebouwing woonkern buitengebied	131 16	2.302,40 1.524,64	301.614 24.394
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	16	1.936,54	30.985
24b Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	12.306	57,54	708.087
25b Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	12.306	50,79	625.022
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	1.617	31,5	50.936
31a ISV (a) stadsvernieuwing	0,0007302	6.133.771,60	4.479
31b ISV (b) herstructurering	0,0004363	3.764.536,49	1.642
32b Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	17.708,33	71,64	1.268.625
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	2.891,00	11,72	33.883
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	14.217,63	5,82	82.747
36 Meerkernigheid	2	9.063,77	18.128
36a Kernen met 500 of meer adressen	1	55.518,40	55.518
37 Meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	2	14.874,64	29.749
38 Bedrijfsvestigingen	3.061	76,05	232.789
39 Vast bedrag	1	237.798,71	237.799
Subtotaal			15.580.887

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)	
Uitkeringsfactor	1,428
Subtotaal (B x C (=uf))	22.249.507

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is		
Maatstaf	Berekende aantallen	Uitkering
56 Suppletie-regeling groot onderhoud verdeelstelsel 1e fase	14.144	14.144
56a Suppletie-regeling groot onderhoud verdeelstelsel 2e fase	-8.937	-8.937
56b Cumulatieregeling gemeentefonds (SU)	-5.197	-5.197
61 Suppletie-regeling OZB	48.620	48.620
135 Suppletie-uitkering Bommenregeling	39.209	39.209
Subtotaal		87.839

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is		
Maatstaf	Berekende aantallen	Uitkering
62 Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	1.434.730	1.434.730
71 Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	61.560	61.560
113 Peuterspeelzaalwerk (DU)	52.587	52.587
toezicht en handhaving (DU)	50.520	50.520
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	26.262	26.262
208 Basisregistratie Grootchalige Topografie (DU)	4.900	4.900
221 Verhoogde asielinstroom – partieel effect (DU)	139.593	139.593
222 Verhoogde asielinstroom – participatie en integratie (DU)	77.489	77.489
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	104.517	104.517
252 Vergoeding Tweede Kamerverkiezingen (DU)	1.768	1.768
Subtotaal		1.953.926

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein		
Maatstaf	Berekende aantallen	Uitkering
172 decentralisatie AWBZ naar WMO (IU)	2.472.674	2.472.674
173 decentralisatie jeugdzorg (IU)	2.989.142	2.989.142
174 decentralisatie Participatiewet (IU)	1.443.612	1.443.612
Subtotaal		6.905.428

Totaal uitkering 2017: 24.956.109

Functie 921 (algemene uitkering gemeentefonds) 18.050.681
Functie 923 (3 D's in het sociaal domein) 6.905.428

Bijlage 5: Wet normering Topinkomens

Het voor de gemeente Wassenaar toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 181.000.

Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling:

<i>bedragen x € 1</i>	G. de Schipper-Tinga	H.I.P. Opatja
Functiegegevens	Griffier	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 85.120	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 12.654	€ 0
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 97.774</i>	<i>€ 0</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 181.000	€ 181.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 97.774	€ 0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016		
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 80.614	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 10.690	€ 0
Totale bezoldiging 2016	€ 91.304	€ 0

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bijlage 6: Overzicht baten en lasten per taakveld

Programma's	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning									
0.1 Bestuur	11	-1.867	-1.856	11	-1.953	-1.942	15	-1.769	-1.754
0.2 Burgerzaken	583	-1.022	-440	583	-1.022	-440	682	-1.051	-368
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	-228	-228	83	-327	-244	132	-396	-264
0.4 Overhead	95	-7.528	-7.433	95	-6.880	-6.785	50	-6.663	-6.614
0.5 Treasury	1.627	-116	1.511	1.370	-40	1.330	1.455	-31	1.424
0.61 OZB Woningen	8.391	-485	7.905	6.649	-449	6.200	6.728	-448	6.280
0.62 OZB Niet-Woningen	1.003	0	1.003	2.385	0	2.385	2.466	0	2.466
0.64 Belastingen overig	2.262	-91	2.171	2.262	-91	2.171	2.236	-93	2.142
0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds	24.554	0	24.554	25.033	0	25.033	25.169	0	25.169
0.8 Overige baten en lasten	0	-115	-115	0	-319	-319	0	-164	-164
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten programma	38.526	-11.453	27.073	38.472	-11.082	27.390	38.932	-10.615	28.316
Reserves	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning									
0.1 Bestuur	464	0	464	46	0	46	13	0	13
0.4 Overhead	0	0	0	2.315	-2.315	0	2.315	-2.315	0
0.10 Mutaties reserves	3.550	-2.500	1.050	4.306	-3.342	964	3.342	-3.342	0
Mutaties reserves	4.014	-2.500	1.514	6.667	-5.657	1.010	5.670	-5.657	13
Resultaat programma	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning									
0.1 Bestuur	474	-1.867	-1.392	57	-1.953	-1.896	28	-1.769	-1.741
0.2 Burgerzaken	583	-1.022	-440	583	-1.022	-440	682	-1.051	-368
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	-228	-228	83	-327	-244	132	-396	-264
0.4 Overhead	95	-7.528	-7.433	2.410	-9.195	-6.785	2.365	-8.978	-6.614
0.5 Treasury	1.627	-116	1.511	1.370	-40	1.330	1.455	-31	1.424
0.61 OZB Woningen	8.391	-485	7.905	6.649	-449	6.200	6.728	-448	6.280
0.62 OZB Niet-Woningen	1.003	0	1.003	2.385	0	2.385	2.466	0	2.466
0.64 Belastingen overig	2.262	-91	2.171	2.262	-91	2.171	2.236	-93	2.142
0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds	24.554	0	24.554	25.033	0	25.033	25.169	0	25.169
0.8 Overige baten en lasten	0	-115	-115	0	-319	-319	0	-164	-164
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	3.550	-2.500	1.050	4.306	-3.342	964	3.342	-3.342	0
0.11 Resultaat rekening baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerde resultaat programma	42.540	-13.953	28.587	45.139	-16.739	28.400	44.602	-16.272	28.329

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P1 Veiligheid									
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	-2.008	-2.008	0	-1.982	-1.982	6	-1.931	-1.926
1.2 Openbare orde en veiligheid	73	-799	-727	23	-781	-758	10	-768	-758
Saldo van baten en lasten programma	73	-2.808	-2.735	23	-2.763	-2.740	16	-2.699	-2.684
Reserves	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves									
Resultaat programma	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P1 Veiligheid									
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	-2.008	-2.008	0	-1.982	-1.982	6	-1.931	-1.926
1.2 Openbare orde en veiligheid	73	-799	-727	23	-781	-758	10	-768	-758
Gerealiseerde resultaat programma	73	-2.808	-2.735	23	-2.763	-2.740	16	-2.699	-2.684

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P2 Verkeer en vervoer									
2.1 Verkeer en vervoer	98	-4.277	-4.179	361	-4.772	-4.411	763	-4.561	-3.798
2.2 Parkeren	167	-269	-102	167	-267	-100	140	-284	-144
2.3 Recreatieve havens	26	-11	15	26	-11	15	21	-10	11
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	-17	-17	0	-17	-17	0	-17	-17
Saldo van baten en lasten programma	291	-4.574	-4.283	554	-5.067	-4.513	925	-4.871	-3.947
Reserves	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P2 Verkeer en vervoer									
2.1 Verkeer en vervoer	0	0	0	1.642	-1.138	504	1.566	-1.138	428
2.2 Parkeren	68	0	68	3.963	-3.894	68	3.963	-3.894	68
Mutaties reserves	68	0	68	5.605	-5.033	572	5.529	-5.033	497
Resultaat programma	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P2 Verkeer en vervoer									
2.1 Verkeer en vervoer	98	-4.277	-4.179	2.003	-5.911	-3.907	2.330	-5.699	-3.369
2.2 Parkeren	235	-269	-34	4.129	-4.161	-32	4.103	-4.178	-75
2.3 Recreatieve havens	26	-11	15	26	-11	15	21	-10	11
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	-17	-17	0	-17	-17	0	-17	-17
Gerealiseerde resultaat programma	359	-4.574	-4.214	6.159	-10.100	-3.941	6.454	-9.904	-3.450

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P3 Economie									
3.1 Economische ontwikkeling	29	-242	-213	75	-383	-308	75	-373	-298
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	43	-44	-1	43	-44	-1	32	-49	-17
3.4 Economische promotie	877	-39	839	877	-39	839	931	-42	888
Saldo van baten en lasten programma	950	-324	625	995	-465	530	1.038	-464	573
Reserves	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P3 Economie									
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	30	0	30	26	0	26
Mutaties reserves	0	0	0	30	0	30	26	0	26
Resultaat programma	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P3 Economie									
3.1 Economische ontwikkeling	29	-242	-213	105	-383	-278	101	-373	-272
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	43	-44	-1	43	-44	-1	32	-49	-17
3.4 Economische promotie	877	-39	839	877	-39	839	931	-42	888
Gerealiseerde resultaat programma	950	-324	625	1.025	-465	560	1.064	-464	599

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P4 Onderwijs									
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	-6	-6	1	-105	-104	1	-98	-98
4.2 Onderwijshuisvesting	4	-1.224	-1.220	0	-1.242	-1.242	4	-1.221	-1.217
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	157	-1.548	-1.391	386	-1.766	-1.380	309	-1.481	-1.172
Saldo van baten en lasten programma	161	-2.778	-2.617	387	-3.113	-2.726	314	-2.801	-2.487
Reserves	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P4 Onderwijs									
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	77	0	77	63	0	63
4.2 Onderwijshuisvesting	50	0	50	2.967	-2.900	67	2.950	-2.900	50
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	25	0	25	25	0	25	0	0	0
Mutaties reserves	75	0	75	3.069	-2.900	169	3.013	-2.900	113
Resultaat programma	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P4 Onderwijs									
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	-6	-6	78	-105	-27	63	-98	-35
4.2 Onderwijshuisvesting	54	-1.224	-1.170	2.967	-4.142	-1.175	2.954	-4.121	-1.167
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	182	-1.548	-1.366	411	-1.766	-1.355	309	-1.481	-1.172
Gerealiseerde resultaat programma	236	-2.778	-2.542	3.456	-6.013	-2.557	3.327	-5.701	-2.374

Programma	Begroting primaair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017		
	bat	last	saldo	bat	last	saldo	bat	last	saldo
P5 Sport, cultuur en recreatie									
5.1 Sportbeleid en activering	0	-527	-527	10	-977	-967	10	-916	-906
5.2 Sport-accommodaties	169	-923	-755	169	-1.054	-885	169	-1.088	-919
5.3 Cultuurpresentatie, -prod.en-particip	0	-476	-476	32	-545	-513	35	-517	-482
5.4 Musea	0	-23	-23	0	-23	-23	0	-23	-23
5.5 Cultureel erfgoed	29	-219	-190	29	-296	-267	55	-293	-238
5.6 Media	199	-723	-524	203	-759	-556	203	-751	-548
5.7 Openbaar groen (openlucht)recreatie	114	-3.298	-3.184	472	-3.845	-3.374	212	-3.548	-3.336
Saldo van baten en lasten programma	511	-6.190	-5.679	916	-7.500	-6.584	684	-7.137	-6.452
Reserves	toev	ont	mut	bat	last	saldo	bat	last	saldo
P5 Sport, cultuur en recreatie									
5.1 Sportbeleid en activering	745	-700	45	1.031	-635	396	996	-635	361
5.2 Sport-accommodaties	413	0	413	17.982	-17.569	413	17.982	-17.569	413
5.7 Openbaar groen (openlucht)recreatie	0	0	0	348	-75	273	187	-75	112
Mutaties reserves	1.158	-700	458	19.361	-18.279	1.081	19.166	-18.279	887
Resultaat programma	toev	ont	mut	bat	last	saldo	bat	last	saldo
P5 Sport, cultuur en recreatie									
5.1 Sportbeleid en activering	745	-1.227	-482	1.041	-1.612	-572	1.006	-1.551	-545
5.2 Sport-accommodaties	582	-923	-342	18.152	-18.623	-472	18.151	-18.657	-506
5.3 Cultuurpresentatie, -prod.en-particip	0	-476	-476	32	-545	-513	35	-517	-482
5.4 Musea	0	-23	-23	0	-23	-23	0	-23	-23
5.5 Cultureel erfgoed	29	-219	-190	29	-296	-267	55	-293	-238
5.6 Media	199	-723	-524	203	-759	-556	203	-751	-548
5.7 Openbaar groen (openlucht)recreatie	114	-3.298	-3.184	820	-3.920	-3.101	399	-3.623	-3.224
Gerealiseerde resultaat programma	1.669	-6.890	-5.221	20.276	-25.779	-5.503	19.850	-25.416	-5.566

Programma	Begroting primaair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017		
	bat	last	saldo	bat	last	saldo	bat	last	saldo
P6 Sociaal Domein									
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	281	-1.629	-1.348	103	-1.548	-1.446	83	-1.450	-1.367
6.2 Wijkteams	0	-473	-473	0	-483	-483	0	-399	-399
6.3 Inkomensregelingen	4.606	-6.568	-1.962	5.591	-7.698	-2.107	6.144	-8.324	-2.179
6.4 Begeleide participatie	0	-2.605	-2.605	52	-2.833	-2.781	87	-2.522	-2.435
6.5 Arbeidsparticipatie	0	-18	-18	0	-18	-18	0	-18	-18
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	-1.282	-1.282	0	-1.025	-1.025	8	-1.024	-1.016
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	798	-3.070	-2.271	349	-1.829	-1.480	384	-1.960	-1.575
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	-2.360	-2.360	0	-2.795	-2.795	0	-3.076	-3.076
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	-75	-75	0	-75	-75	0	-25	-25
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	-480	-480	0	-788	-788	0	-809	-809
Saldo van baten en lasten programma	5.685	-18.559	-12.874	6.095	-19.092	-12.997	6.707	-19.607	-12.899
Reserves	toev	ont	mut	bat	last	saldo	bat	last	saldo
P6 Sociaal Domein									
6.2 Wijkteams	68	0	68	68	0	68	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	0	0	0	28	0	28	16	0	16
6.4 Begeleide participatie	20	0	20	127	0	127	66	0	66
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	10	0	10	4	0	4
Mutaties reserves	88	0	88	233	0	233	85	0	85
Resultaat programma	toev	ont	mut	bat	last	saldo	bat	last	saldo
P6 Sociaal Domein									
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	281	-1.629	-1.348	103	-1.548	-1.446	83	-1.450	-1.367
6.2 Wijkteams	68	-473	-405	68	-483	-415	0	-399	-399
6.3 Inkomensregelingen	4.606	-6.568	-1.962	5.619	-7.698	-2.079	6.160	-8.324	-2.164
6.4 Begeleide participatie	20	-2.605	-2.585	179	-2.833	-2.654	153	-2.522	-2.369
6.5 Arbeidsparticipatie	0	-18	-18	0	-18	-18	0	-18	-18
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	-1.282	-1.282	10	-1.025	-1.015	12	-1.024	-1.013
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	798	-3.070	-2.271	349	-1.829	-1.480	384	-1.960	-1.575
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	-2.360	-2.360	0	-2.795	-2.795	0	-3.076	-3.076
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	-75	-75	0	-75	-75	0	-25	-25
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	-480	-480	0	-788	-788	0	-809	-809
Gerealiseerde resultaat programma	5.773	-18.559	-12.786	6.328	-19.092	-12.764	6.792	-19.607	-12.814

Programma	Begroting primaair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017		
	bat	last	saldo	bat	last	saldo	bat	last	saldo
P7 Volksgezondheid en milieu									
7.1 Volksgezondheid	0	-1.627	-1.627	0	-1.673	-1.673	0	-1.641	-1.641
7.2 Riolering	2.674	-1.971	703	13.300	-12.343	957	13.267	-12.434	833
7.3 Afval	4.242	-3.222	1.019	4.242	-3.222	1.020	4.505	-2.799	1.706
7.4 Milieubeheer	0	-897	-897	0	-905	-905	3	-768	-765
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	49	-201	-153	49	-203	-154	78	-221	-143
Saldo van baten en lasten programma	6.964	-7.919	-954	17.590	-18.346	-755	17.853	-17.862	-9
Reserves	toev	ont	mut	bat	last	saldo	bat	last	saldo
P7 Volksgezondheid en milieu									
7.4 Milieubeheer	260	0	260	294	0	294	189	0	189
Mutaties reserves	260	0	260	294	0	294	189	0	189
Resultaat programma	toev	ont	mut	bat	last	saldo	bat	last	saldo
P7 Volksgezondheid en milieu									
7.1 Volksgezondheid	0	-1.627	-1.627	0	-1.673	-1.673	0	-1.641	-1.641
7.2 Riolering	2.674	-1.971	703	13.300	-12.343	957	13.267	-12.434	833
7.3 Afval	4.242	-3.222	1.019	4.242	-3.222	1.020	4.505	-2.799	1.706
7.4 Milieubeheer	260	-897	-637	294	-905	-610	192	-768	-576
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	49	-201	-153	49	-203	-154	78	-221	-143
Gerealiseerde resultaat programma	7.224	-7.919	-694	17.885	-18.346	-461	18.042	-17.862	180

Programma	Begroting primair 2017			Begroting actueel 2017			Rekening 2017		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P8 Wonen en bouwen									
8.1 Ruimtelijke ordening	0	-932	-933	0	-964	-964	1	-976	-975
8.2 Grondexploitatie (niet bedr terrein)	0	49	49	0	33	33	19	-15	4
8.3 Wonen en bouwen	1.473	-1.713	-241	1.808	-1.802	6	3.858	-1.865	1.994
Saldo van baten en lasten programma	1.473	-2.597	-1.125	1.808	-2.734	-926	3.878	-2.856	1.023
Reserves	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P8 Wonen en bouwen									
8.1 Ruimtelijke ordening	0	0	0	165	-165	0	165	-165	0
8.2 Grondexploitatie (niet bedr terrein)	0	0	0	42	-26	16	42	-26	15
8.3 Wonen en bouwen	191	0	191	519	0	519	337	0	337
Mutaties reserves	191	0	191	726	-191	535	543	-191	352
Resultaat programma	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P8 Wonen en bouwen									
8.1 Ruimtelijke ordening	0	-932	-933	165	-1.129	-964	166	-1.141	-975
8.2 Grondexploitatie (niet bedr terrein)	0	49	49	42	7	49	61	-42	19
8.3 Wonen en bouwen	1.664	-1.713	-50	2.327	-1.802	525	4.195	-1.865	2.331
Gerealiseerde resultaat programma	1.664	-2.597	-934	2.534	-2.925	-391	4.421	-3.047	1.375

Resultaat alle programma's	toev	ont	mut	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Gerealiseerde resultaat totaal generaal	60.488	-60.401	86	102.824	-102.221	603	104.567	-100.972	3.594

Bijlage 7: Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele lasten				Incidentele baten			
Omschrijving	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Omschrijving	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
0. Bestuur en ondersteuning				0. Bestuur en ondersteuning			
Vakantietoelage IKB	463.547	19.197		Onttrekking AR	463.547	19.197	
Wijz. na kadernota	69.000	69.000	0	Vakantietoelage IKB			
Wachtgeld wethouders				Dividenduitkering	297.000	66.000	139.000
Verkiezingen Tweede kamer	30.000	30.000	34.264	Alliander			39.209
Dekk.plan: toev res.fricatiekstn 8120032	2.500.000	2.262.394	2.262.394	AU Bommenregeling			
Advieskosten VPB		27.000	12.931	Onttrekking AR tbv res. frictiekst	2.500.000	2.262.394	2.262.394
Voordelig jaarresultaat BSGR 2016		-36.292	-36.292	Onttrekking AR advieskosten VPB		27.000	12.931
Instellen BR Restauratie / herstel De Paauw		2.315.000	2.315.000	OZB woningen eigenaren (100515)		-360.000	-284.538
Saldo BR BOR naar AR		1.079.717	1.079.717	Onttrekking AR voor BR Restauratie / herstel De Paauw		2.315.000	2.315.000
Taakstelling overhead (100515)		-41.100	-41.100	Saldo BR BOR naar AR		1.079.717	1.079.717
Rechtskundige en desk. adviezen (100515)		-50.000	-50.000				
Loyalis aanv. storting APPA plan pensioen vm wethouders			109.000				
WODV afrekening jaarrekening 2017			-140.000				
Dotatie VZ dubieuze debiteuren			130.000				
Div. kleine posten	20.000	15.200		Div. kleine posten		3.496	
1. Veiligheid				1. Veiligheid			
Veiligheidsregio Haaglanden afrekening 2016		-26.600	-26.600				
Mediation (100498)		-10.000	-10.000				
Brandkranen			-10.000				
Piketdienst			-45.000				
2. Verkeer en vervoer				2. Verkeer en vervoer			
VJN 3.2 Lobby ondertunneling N44	15.000						
Instellen BR Kapitaallasten		5.032.679	5.032.679	Instellen BR Kapitaallasten		5.032.679	5.032.679
Groot onderhoud Groeneveltlaan		20.000	3.575	Beschikking BR BOR Groeneveltlaan		20.000	3.575
Groot onderhoud Papegaaienl		96.602	79.410	Beschikking BR BOR Papegaaienlaan		96.602	79.410
Groot onderhoud Joh de Wittstraat		296.737	296.839	Beschikking BR BOR Joh de Wittstraat		296.737	296.737
Centrumverkeersplan		25.000	22.860	Beschikking AR Centrumverkeersplan		25.000	25.000
Uitvoeringsovereenkomst Rijnlandroute		8.682		Beschikking AR Uitv. overeenkomst Rijnlandroute		8.682	0
Onderzoek kruispunt Rozenweg		66.000	23.775	Onderzoek kruisp. Rozenweg		33.000	11.887
Taakstelling verkeers projecten		50.000		Onttrekking AR Onderz.kr. Rozenweg		33.000	11.887
Automatisering VRI		37.476	24.051	Automatisering VRI		25.941	25.941
				Onttrekking AR Automatisering VRI		11.535	11.535
				Subsidie fietspad v. Zuylen		204.440	204.440

Incidentele lasten				Incidentele baten			
Omschrijving	Begro- ting	Begro- ting na wijziging	Rekening	Omschrijving	Begro- ting	Begro- ting na wijziging	Rekening
<u>3. Economie</u>				<u>3. Economie</u>			
Economische agenda		30.000	26.069	Onttrekking AR Economische agenda		30.000	26.069
<u>4. Onderwijs</u>				<u>4. Onderwijs</u>			
KN '17(19)- Schakelklas vluchtelingen	77.500	77.500	44.828				
Sloop gymzaal Burmanlaan		77.000	73.918	Onttrekking AR Voorb.krediet gymz. Burmanln		77.000	62.756
Instellen BR Kapitaallasten RLW		2.900.000	2.900.000	Instellen BR Kapitaallasten RLW		2.900.000	2.900.000
<u>5. Sport, cultuur en recreatie</u>				<u>5. Sport, cultuur en recreatie</u>			
Toegankelijkheid zwembad	45.000			Onttrekking BR sport	45.000		
Dotatie BR Sportinvestering	700.000	635.000	570.000	Toeg. Zwembad			
Onderzoeksk. haalbaarheid sporthal		43.780	9.256	Onttrekking AR BR Sportinvestering	700.000	635.000	570.000
Subs. renovatie LTC Oud-Wassenaar		190.733	190.733	Onttrekking AR Onderzk.haalb sporthal		43.780	9.256
Subs. renovatie Tennisclub Park Marlot		161.073	161.073	Onttrekking BR Sport Subs. renov. LTC Oud-Wassenaar		190.733	190.733
Instellen BR kapitaallasten Kunstgrasvelden		23.814	23.814	Onttrekking BR Sport Subs.renov. Tenniscl. Marlot		161.073	161.073
Instellen BR Kapitaallasten		17.545.336	17.545.336	Instellen BR Kapitaallasten Kunstgrasvelden		23.814	23.814
Wandelverbinding Papeweg		100.000		Instellen BR Kapitaallasten		17.545.336	17.545.336
Schadeloosstelling tuincentrum		160.000	0	Wandelverbinding Papeweg		100.000	0
Instellen BR Kapitaallasten LOP		75.000	75.000	Onttrekking AR Schadeloosstelling tuincentrum		160.000	0
Inrichtingsplan Groene zone		75.000	74.404	Instellen BR Kapitaallasten LOP		75.000	75.000
Project Locatie Valkenburg	20.000	20.000	18.393	Onttrekking BR Groene buffer		75.000	74.704
Natuurspeelplek		55.511	57.464	Inrichtingspl.Gr.zone			
Uitvoering groen- en waternis	22.500	22.500		Onttrekking AR Natuurspeelplek		37.669	37.669
Amendement sport		21.000	20.880	Natuurspeelplek		17.842	0
<u>6. Sociaal domein</u>				<u>6. Sociaal domein</u>			
Soc.jur.ondersteuning kwetsbaren	20.000	20.000	20.000	Onttrekking BR uitvoering soc. domein	20.000	20.000	20.000
Actieplan jeugdwerkloosheid	59.000	59.000	59.000	Projectmiddelen vergunninghouders		52.140	86.851
Bijz. bijstand comm.kosten		27.627	15.559	Onttrekking AR Bijz. bijst comm.kstn		27.627	15.559
Projectmidd. vergunninghouders		107.000	45.907	Onttrekking AR Projmidd. vergunninghouders		107.000	45.907

Incidentele lasten				Incidentele baten			
Omschrijving	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Omschrijving	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Uitvoeringsplan statushouders		174.965	56.384	Uitvoeringsplan statushouders		122.825	217.082
Woonvoorzieningen		10.000	3.507	Onttrekking AR Woonvoorzieningen		10.000	3.507
Beschutte werkplekken	45.000	45.000		Onttrekking BR impl.sociaal domein	68.033	68.033	
Maregroep Begr 17	-40.000	-40.000		Herstructurering sociaal domein			
Maatwerkvoorzieningen WMO		-85.000	-112.388				
Div. kleine posten		13.724	14.748				
7. Volksgezondheid en milieu				7. Volksgezondheid en milieu			
Klimaatpr.projectbudget	70.000	70.000	64.139	Onttrekking BR Volkshuisvesting	70.000	70.000	64.139
Proceskosten klimaatprogramma	190.000	190.000	93.205	Klimaatpr.projectbudget			
Dotatie spaarvoorziening riolering		10.625.969	11.200.968	Onttrekking BR Volkshuisvesting en duurzaamheid	190.000	190.000	93.205
Advieskosten vGRP		5.000	0	klimaatprogramma			
Explosievenkaart		25.500	23.006	Vrijval onderhoudsvoorziening riolering		10.625.969	10.625.969
Energy Efficiency Directive		8.883	8.883	Afvalstoffenheffing			601.000
Laadpalen elektrische voertuigen	6.400			Onttrekking AR Explosievenkaart		25.500	23.006
				Onttrekking AR Energy Efficiency Directive		8.883	8.883
8. Wonen en bouwen				8. Wonen en bouwen			
Beleidsontw. Wonen & zorg	10.000	10.000	8.695	Onttrekking BR Volkshuisvesting	10.000	10.000	8.695
Instellen BR Kapitaallasten Havenkanaal		165.000	165.000	Beleidsontw. Wonen en zorg			
Instellen BR Kapitaallasten Hangplek	26.291	26.291		Instellen BR KL Havenkanaal		165.000	165.000
Dotatie Vz vastgoed		328.000	328.000	Instellen BR Kapitaallasten Hangplek	26.291	26.291	
Herinrichting E.Casimirstraat		86.500	86.500	Onttrekking AR beheerplan vastgoed	328.000	328.000	
Inhuur extra casemanager WABO		50.000	56.334	Verkoop Den Deijl en snippergroen	350.000	676.200	
Invoering Omgevingswet	50.000			Bouwvergunningen legesinkomsten			730.000
				Onttrekking BR Kostendekkendheid WABO	181.000	181.000	
				Grondverkopen Locatie zwembad			1.370.000
Totaal	4.372.947	45.423.398	45.022.409	Totaal	4.544.580	45.660.935	48.382.579
Saldo				Saldo	171.633	237.537	3.360.170

Jaarrekeningresultaat (+ = voordeel)	Begroting	Gewijzigde begroting	Rekening
Reëel saldo (1)	0	603.040	3.594.406
Incidenteel saldo (2)	171.633	237.537	3.360.170
Structureel saldo (1-2)	-171.633	365.503	234.236

